

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η κυβερνητική κρίση, η πλατφόρμα των Τιράνων και το πολιτικό μέλλον των Σκοπίων»

του

Χαράλαμπου Α. Παντιώρα

Επιβλέπων Καθηγητής: κ. Ηλίας Κουσκουβέλης

Θεσσαλονίκη

Δεκέμβριος 2017

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

Στη Σταυρούλα, τον Αριστείδη,
τον Παναγιώτη και την Αδριανή

Υπεύθυνη δήλωση

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου»

18 Δεκ 17

Χαράλαμπος Α. Παντιώρας

Σημαντικοί Όροι

Μακεδονικό ζήτημα, Ενδιάμεση Συμφωνία, Εμφύλιος 2001, Σχέδιο Σκόπια 2014, Πλατφόρμα Τιράνων 2017.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες για την σταθεροποίηση της Βαλκανικής χερσονήσου είναι η άμεση επίλυση του «Μακεδονικού Ζητήματος». Την παρούσα περίοδο η σοβαρότερη έκφανση του σχετίζεται με την επίσημη ονομασία των Σκοπίων.

Ελλάδα και Σκόπια, σχεδόν ταυτόχρονα με την ανεξαρτητοποίηση του κρατιδίου από τη Γιουγκοσλαβία διαβιούν εντός ενός περιβάλλοντος οξυμένης αντιπαλότητας όπου δεν υφίσταται ίχνος κοινού τόπου συμπόρευσης και συνεννόησης. Εξαίρεση στον κανόνα αποτέλεσε για κάποιο διάστημα η Ενδιάμεση Συμφωνία που όμως δεν κατόρθωσε μέχρι σήμερα να οδηγήσει σε μια οριστική τακτοποίηση των ζητημάτων που φθείρουν τη σχέση των γειτονικών λαών.

Η εθνικιστικά αλλοπρόσαλλη πολιτική του πρώην πρωθυπουργού Γκρουέφσκι προκάλεσε δυσχέρειες και αντιξοότητες στις όποιες προσπάθειες έγιναν μεταξύ των δύο πλευρών για ανεύρεση λύσης.

Η τωρινή κυβέρνηση Ζάεφ, κατορθώνοντας να αποσοβήσει και μια νέα εμφύλια διαμάχη, έδωσε πνοή ανανέωσης τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό της χώρας. Ο νέος πρωθυπουργός είναι κοινωνός της προσπάθειας για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση της χώρας του. Επιθυμεί διακαώς όπως και το σύνολο του πληθυσμού, την ένταξη της στους δυτικούς οργανισμούς κατανοώντας ότι αυτό θα επιτευχθεί μόνο με άριστες σχέσεις με τις χώρες της περιοχής και ειδικότερα με την Ελλάδα.

Το μέλλον των λαών της περιοχής είναι κοινό, απλά πρέπει να βρεθεί εκείνη η ισχυρή συγκολλητική ουσία που θα ενώσει τα συμφέροντα των λαών της βαλκανικής υπό την κοινή προσπάθεια για ένα καλύτερο αύριο. Η ουσία αυτή δεν είναι άλλη από τον ελληνικό πολιτισμό και την ανεκτικότητα που αυτός διδάσκει απέναντι στον πολιτισμό και τις θρησκευτικές αντιλήψεις του καθενός. Αρκεί να μην καταστρατηγείται η ιστορία και το παρελθόν του κάθε λαού που θα συμμετάσχει στην κοινή προσπάθεια.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	1
Κεφάλαιο 1 ^ο -Θεωρητική Τεκμηρίωση	4
Κεφάλαιο 2 ^ο - Ιστορικό πλαίσιο του Μακεδονικού ζητήματος	7
Εισαγωγή	7
Το Μακεδονικό ζήτημα	7
2.1.1 Η περίοδος της Γένεσης του κρατιδίου έως και το τέλος του Ελληνικού εμφυλίου (1870-1949)	8
Το κίνημα του Ίλιντεν	9
Μακεδονικός Αγώνας	10
2.1.2 Ψυχρός Πόλεμος (1949-1989)	17
2.1.3 Ίδρυση της πΓΔΜ	20
2.1.4 Τέλος Ψυχρού πολέμου μέχρι τη μεταβατική συμφωνία (1991-2001)	23
2.2 Ενδιάμεση Συμφωνία	33
Κεφάλαιο 3 ^ο -Η τρέχουσα πολιτική κατάσταση και η κυβερνητική κρίση στην πΓΔΜ	36
Εισαγωγή	36
3.1 Η πολιτική σκηνή των Σκοπίων και η ιδεολογία των πολιτικών παρατάξεων	36
Διοικητική Διαίρεση	37
Πολιτική ζωή και κόμματα	38
Κυβερνήσεις στην πΓΔΜ	39
3.2 Ο αστάθμητος παράγοντας Ν. Γκρουέφσκι	42
Η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων και της Ε.Ε στην πολιτική κρίση των Σκοπίων	43
Η επίλυση του ζητήματος	46
Κεφάλαιο 4 ^ο – Η πολιτική των Τυράνων στην κρίση της πΓΔΜ	47

Εισαγωγή	47
4.1 Η Αλβανική μειονότητα και οι υποστηριζόμενες θέσεις εκ μέρους της	47
4.2 Οι αλυτρωτικές θέσεις της Αλβανίας για την πΓΔΜ	48
4.3 Εμφύλιος του 2001	50
4.4 Η πλατφόρμα των Τιράνων 2017	52
Κεφάλαιο 5 ^ο - Η πολιτική των γειτονικών κρατών και των Μεγάλων Δυνάμεων σε σχέση με την πΓΔΜ	56
Εισαγωγή	56
5.1 Ελλάδα και πΓΔΜ	56
5.2 Βουλγαρία και πΓΔΜ	57
5.3 Σερβία και πΓΔΜ	60
5.4 Τουρκία και πΓΔΜ	63
5.5 ΗΠΑ και πΓΔΜ	65
5.6 Ρωσία και πΓΔΜ	67
5.7 Ε.Ε και πΓΔΜ	68
Κεφάλαιο 6 ^ο - Το μέλλον των Σκοπίων	71
6.1 Το μέλλον της πΓΔΜ στο ευρύτερο περιβάλλον	71
6.2 Το μέλλον της πΓΔΜ στο εγγύς περιβάλλον	72
Συμπεράσματα	75
Επίλογος	78
Βιβλιογραφία-Πηγές	79

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Μακεδονία για τη Βαλκανική χερσόνησο, εδώ και χιλιετίες, αποτελεί τη σημαντικότερη δίοδο επικοινωνίας ανάμεσα στην Ασία και την Ευρώπη. Είναι αφενός το σταυροδρόμι ανταλλαγής εμπορευμάτων και ιδεών αλλά αφετέρου διαχρονικά αποτέλεσε και το "χωνευτήρι" διαβίωσης πληθυσμών που κοινό στοιχείο έχουν τη βαλκανική ταυτότητα. Η συμβίωση ήταν άλλοτε ομαλή και άλλοτε ήταν ταυτόσημη με τη βία και τον ξεριζωμό ψυχών και ανθρώπων από τις πατρογονικές τους εστίες.

Ο έλεγχος της συγκεκριμένης περιοχής, δίνει τη δυνατότητα άσκησης επιρροής σε όλους τους τομείς, από τη δύση προς την ανατολή και από βορά προς νότο και αντίστροφα. Η προσπάθεια προσάρτησης εδαφών της Μακεδονίας, αρχικά από τους Βούλγαρους και κατόπιν τους Γιουγκοσλάβους, στηρίχτηκε στη δημιουργία του «μακεδονικού έθνους», προκαλώντας έτσι το λεγόμενο «Μακεδονικό ζήτημα». (Ν. Μέρτζος 2007)

Η Μακεδονία είναι μία από τις περιοχές, όπου δραστηριοποιήθηκε και καλλιεργήθηκε το πνεύμα του ελληνικού πολιτισμού. Μετά την ίδρυση του σύγχρονου Ελληνικού Κράτους και την ανακατανομή των εδαφών μεταξύ των βαλκανικών κρατών, ο Ελληνισμός της Μακεδονίας απειλήθηκε από τον επεκτατισμό της Βουλγαρίας, η οποία με τη ρωσική υποστήριξη, έστρεφε από το 1870 το βλέμμα της στη Μακεδονία και το Αιγαίο. (Καργάκος 1992)

Κύριο χαρακτηριστικό της πολιτικής των γειτόνων μας ήταν η συνεχής προσπάθεια αποστέρησης της Θεσσαλονίκης από τον ελλαδικό χώρο. Ειδικά οι Σλάβοι, ενίσχυσαν τις προσπάθειες τους το 1944, υποστηρίζοντας και έμπρακτα στον ελληνικό εμφύλιο πόλεμο τον "Δημοκρατικό Στρατό" προκειμένου να αποσπασθεί η Μακεδονία από τον ελληνικό εθνικό κορμό και να προσαρτηθεί στα Σκόπια. Οι επιπτώσεις των προαναφερόμενων ενεργειών ταλανίζουν μέχρι και σήμερα τις σχέσεις των δύο κρατών.

Τα Σκόπια κατά την αρχαιότητα και τη Ρωμαιοκρατία ήταν πρωτεύουσα της Δαρδανίας, κατά δε την Τουρκοκρατία ήταν πρωτεύουσα του Κοσσυφοπεδίου και από το 1912 μέχρι το 1944 πρωτεύουσα της περιφέρειας Βαρδαρίου (Βαρντάρσκα Μπανοβίνα.) Η προσπάθεια ταύτισης των Σκοπίων με την έννοια της Μακεδονίας υποκρύπτει τα μεγάλα γεωπολιτικά συμφέροντα της εποχής εκείνης που ήταν η έξοδος της πρώην Σοβιετικής Ένωσης στο Αιγαίο, καθώς και

μιας προσπάθειας γενικής αποσταθεροποίησης των Βαλκανίων τα μεταγενέστερα χρόνια. (Ν. Μάρτης 1983).

Ωστόσο η προκύπτουσα αναταραχή στον καθορισμό συνόρων μεταξύ των εθνοτήτων της περιοχής φανερώνει και τα αιτήματα των λαών για εθνική απελευθέρωση που κυριάρχησαν κατά τη διάρκεια του δευτέρου διεθνούς συστήματος (1815-1914) όπου οι λαοί της νοτιανατολικής Ευρώπης απαίτησαν και επιδίωξαν τη δημιουργία κράτους (αρχή των εθνοτήτων) σε αντίθεση με ότι συνέβη δύο αιώνες νωρίτερα στη δυτική Ευρώπη όπου τα κράτη δημιούργησαν έθνη. (Η.Κουσκουβέλης, 2007)

Τον Αύγουστο του 1944, ο Γιόσιπ Τίτο¹ με τη σύμφωνη γνώμη του Στάλιν, μετονόμασε τη Βαρντάρσκα Μπαντοβίνα αρχικά σε «Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας» και κατόπιν σε «Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας», με ηγέτη τον Βλαχόφ που έχρισε τους κατοίκους της ως «Μακεδόνες», άμεσους απόγονους του Μεγάλου Αλεξάνδρου, με σκοπό την απόσπαση της Μακεδονίας από την Ελλάδα, τον έλεγχο του Αιγαίου και την εξυπηρέτηση των σχεδίων της ΕΣΣΔ. (Ν. Μέρτζος, 2011).

Άλλωστε ο ίδιος ο Τίτο το Δεκέμβριο του 1944 θα αναγγείλει δημοσίως πως στόχος του ήταν να επανενώσει όλα τα τμήματα της Μακεδονίας που διασπάστηκαν το 1912 και 1913 από τους βαλκάνιους ιμπεριαλιστές ώστε κατόπιν να υπαχθεί σε αυτήν ολόκληρο το «Μακεδονικό έθνος». (Ν. Μέρτζος, 2011).

Ωστόσο, σύμφωνα με τον Μηλιαράκη η «Διακήρυξη του Στρατάρχη Τίτο» το 1944 για το «Μακεδονικό έθνος» οφείλονταν όχι μόνο σε ιδεολογικοπολιτικούς σκοπούς αλλά και σε στρατηγικούς που ξεκινούσαν από την εποχή του Μεσοπολέμου και κυρίως το 1934 όπου αναπτύχθηκε η «νέα ιδεολογία» της γέννησης του «Μακεδονισμού» μέσω της «Κομμουνιστικής Διεθνούς» (Komintern), οπότε στη σχετική «Συνεδρίαση της Γραμματείας των Βαλκανικών Κρατών» αποφασίστηκε η ανάδειξη Μακεδονικού Έθνους που θα προορίζονταν για την αυτοδιάθεσή του και για τη συγκρότηση της Μακεδονικής Δημοκρατίας των εργαζόμενων Μαζών».

1. Ο Γιόσιπ Μπροζ Τίτο (1892-1980) ήταν ο ιδρυτής του μεταπολεμικού Γιουγκοσλαβικού κράτους και ηγέτης της κομμουνιστικής αντίστασης στην κατεχόμενη Γιουγκοσλαβία κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Στόχος της απόφασης ήταν η δέσμευση των Κομμουνιστικών Κομμάτων και ιδιαίτερα των αμέσως εμπλεκομένων.

Από γεωγραφική άποψη ο όρος «Μακεδονία» περιλαμβάνει εδάφη τα οποία ανήκουν κατά 55% στην Ελλάδα, 35% στην πΓΔΜ, 9% στη Βουλγαρία και 1% στην Αλβανία γεγονός που φανερώνει απερίφραστα ότι κανείς βαλκάνιος δεν μπορεί προφασισθεί ότι του ανήκει το 100% των εδαφών της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας.(Π.Μηλιαράκης,2017)

Η συγγραφή της παρακάτω εργασίας έγινε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης του μεταπτυχιακού προγράμματος «Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια» και αποτελείται από δύο μέρη.

Το πρώτο περιλαμβάνει τη θεωρητική τεκμηρίωση του θέματος και παρουσιάζεται σε 4 κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο αναπτύσσεται η θεωρητική τεκμηρίωση του φαινομένου σύμφωνα με τις θεωρίες των διεθνών σχέσεων ενώ στο δεύτερο θέτουμε το ιστορικό πλαίσιο της εργασίας διαπερνώντας το ζήτημα σε όλες τις φάσεις της ελληνικής ιστορίας. Κατόπιν στο 3^ο κεφάλαιο βλέπουμε την πολιτική κρίση που προκάλεσε προβλήματα στο κρατίδιο το τελευταίο χρονικό διάστημα, στο 4^ο εντρυφούμε στην πολιτική της Αλβανίας σε σχέση με τη πΓΔΜ περιγράφοντας και τις λεπτομέρειες της πλατφόρμας των Τιράνων και ολοκληρώνουμε στο 5^ο κεφάλαιο όπου βλέπουμε τις σχέσεις της πΓΔΜ με σειρά κρατών.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται εκτιμήσεις για το πολιτικό μέλλον των Σκοπίων, τα συμπεράσματα της εργασίας και τέλος καταλήγουμε στον επίλογο.

Στις ημέρες μας το ζήτημα της ονομασίας των Σκοπίων, σχετίζεται τόσο με τις γεωπολιτικές εξελίξεις στα Βαλκάνια και την Αν. Μεσόγειο, όσο και με την ύπαρξή τους ως κρατική οντότητα. Βασική προϋπόθεση, για την επιβίωση του κράτους αυτού με τη σημερινή του μορφή, είναι η ένταξή του σε διεθνείς οργανισμούς μεγάλης βαρύτητας, όπως η ΕΕ και το ΝΑΤΟ, με τρόπο που να καθιερώνει οριστικά τη χρήση του ονόματος αλλά και της εθνικότητας της Μακεδονίας.

Τέλος οφείλουμε να αντιληφθούμε ότι η πίεση του διεθνούς παράγοντα για συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Σκοπίων στο θέμα της ονομασίας παραμένει ισχυρή και συνεχής. Την παρούσα περίοδο ειδικά μετά το σχηματισμό κυβέρνησης υπό τον σοσιαλδημοκράτη Ζόραν Ζάεφ, έχουν συμβεί σημαντικά

διπλωματικά και πολιτικά γεγονότα, τα οποία προσδίδουν κινητικότητα στο θέμα, και καθιστούν τις προοπτικές επίλυσης των διαφορών των δύο χωρών, εξαιρετικά πιθανές και ενδιαφέρουσες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «1ο»

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Σύμφωνα με τον K. Waltz², που ίσως είναι και ο μεγαλύτερος επιστήμονας των διεθνών σχέσεων, στο έργο του "Ο άνθρωπος, Το κράτος και Ο πόλεμος" θέλοντας να περιγράψει με σαφήνεια τα αίτια του πολέμου καθορίζει τις τρεις «εικόνες» ή αλλιώς τα «τρία επίπεδα ανάλυσης» όπου: στο πρώτο επίπεδο είναι ο άνθρωπος, στο δεύτερο το κράτος και στο τρίτο το διεθνές σύστημα και αυτό οφείλεται στο ότι κάθε υφιστάμενη πρόταση πολιτικής για περισσότερη ειρήνη ανά τον κόσμο, συνδέεται άμεσα με μια από τις προαναφερόμενες εικόνες ή κάποιο συνδυασμό τους.

Σε κάθε εικόνα συμπεριλαμβάνονται θεωρίες που συμπίπτουν ως προς την κύρια αιτία του πολέμου αλλά που διατυπώνουν μεγάλη ποικιλία πολιτικών προτάσεων. Τα τρία επίπεδα ανάλυσης αποτελούν ανεξάρτητες μεταβλητές και το φαινόμενο προς διερεύνηση, το αίτιο του πολέμου, την εξαρτημένη μεταβλητή.

Ο πόλεμος, κατά τον συγγραφέα, είναι ένα φαινόμενο που διατρέχει την ανθρώπινη ιστορία, κατά τρόπο που μπορεί να θεωρηθεί φυσικό συμβάν, τη στιγμή που ο άνθρωπος έχει έντονη επιθυμία για ειρήνη. Αποδεχόμενοι ότι ο πόλεμος δεν μπορεί παρά να είναι αναπόσπαστο τμήμα της ανθρώπινης πραγματικότητας, το καλύτερο που μπορεί να κάνει ο άνθρωπος είναι να επιδιώξει όχι την εξάλειψη αλλά τον περιορισμό του.

Στην περίπτωση των Σκοπίων το όλο φαινόμενο αναλύεται υπό το πρίσμα της δεύτερης εικόνας όπου το κράτος «παράγει» βία και πόλεμο προκειμένου να διατηρήσει την εσωτερική του ενότητα. Η εσωτερική οργάνωση του κράτους είναι το κλειδί για να κατανοηθεί η συνολική στάση ως προς την εξωτερική πολιτική που ακολουθεί.

Το κράτος στις σχέσεις του με τα άλλα κράτη χρησιμοποιεί τη βία κατά τρόπο ανάλογο με αυτόν που τη χρησιμοποιεί και στο εσωτερικό του (War made the state and the state made war) όπως ανέφερε ο αμερικανός πολιτικός

2. Ο Kenneth Waltz (1924-2013) είναι διακεκριμένος πανεπιστημιακός, πολιτικός επιστήμονας, που εργάστηκε στα πανεπιστήμια της California, Berkeley, Columbia. Βετεράνος του 2^{ου} Π.Π και του πολέμου της Κορέας. Ιδρυτής του νεορεαλισμού στις διεθνείς σχέσεις.

επιστήμονας Charles Tilly³.

Αντικειμενικός σκοπός είναι η αναζήτηση ενός εχθρού, που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η Ελλάδα και στόχος είναι οι πολίτες του κράτους να ομοψυχήσουν ενάντια στον εχθρό, να συνεργαστούν εναντίον του και το κεντρικό κράτος – κυβέρνηση να κερδίσει την πολιτική του επιβίωση.

Επιπλέον, ο Waltz αναφέρει ότι γενικά ο πόλεμος για την επέκταση ενός κράτους, εδώ η συνεχής προσπάθεια της πΓΔΜ με οποιοδήποτε κόστος για να αποδείξει ότι είναι η συνέχεια του έθνους των «Μακεδόνων», ισχυριζόμενη ότι δεν έχει αποκτήσει τα φυσικά της σύνορα, αποτελεί και τη δικαιολογία προς το διεθνές σύστημα για την επιβίωση της.

Ωστόσο, η πολιτική των Σκοπίων υποκρύπτει και ιδεολογικές τοποθετήσεις που αφορούν το διπολικό διεθνές σύστημα (1945-89) και την αντιπαράθεση μεταξύ φιλελευθερισμού και μαρξισμού, όπου η Ελλάδα χώρα του δυτικού κόσμου αντιπαράκειται με την πΓΔΜ που είναι μεν γέννημα της κατάρρευσης του κομμουνισμού στη Γιουγκοσλαβία αλλά παραμένει βαθιά προσηλωμένη στα δόγματα του κρατισμού και της εθνικό-κομμουνιστικής ιδεολογίας του κομματικού κυβερνώντα, που αυτός αποφασίζει για το γίνεσθαι του λαού δίχως αντιρρήσεις και οποιοδήποτε έλεγχο.

Ουσιαστικά είναι ένα αποκύημα της εθνικο-κομμουνιστικής ιδεολογίας που καλλιεργήθηκε στα Βαλκάνια με στόχο τη συνεχόμενη επιρροή της Σοβιετική Ένωσης στην περιοχή. Κύριος εκφραστής, της συγκεκριμένης ιδεολογίας, ήταν ο ηγέτης της τότε Γιουγκοσλαβίας Γιόσιπ Μπροζ Τίτο. Ωστόσο τις συνέπειες του ιδεολογήματος θα τις νιώσει βίαια η χερσόνησος του Αίμου μετά το 1989 με την επανεμφάνιση του καθαυτό εθνικισμού που θα συντελέσει αναπόδραστα στην διάλυση της Γιουγκοσλαβίας.

Ο εθνικισμός θα λάβει τη συγκεκριμένη περίοδο κυρίως τρεις (3) μορφές: αρχικά με τη μορφή του «κίβδηλου πατριωτισμού» όπου η άρχουσα τάξη προκειμένου να επιτύχει τη διατήρηση της στην εξουσία καλλιεργεί λανθασμένα και διαμέσου ενός πρίσματος λαϊκής πατριδοκαπηλίας την υπακοή, στα κελεύσματα της, από τα κατώτερα στρώματα της κοινωνίας, μετά θα

3. Charles Tilly (1929-2008) κοινωνιολόγος και πολιτικός επιστήμονας που στα έργα του αναφέρθηκε στη σχέση πολιτικής και κοινωνίας. Δίδαξε στα πανεπιστήμια του Michigan και του Columbia.

παρουσιαστεί σαν πατριωτισμός της αντίδρασης στις υπάρχουσες προσπάθειες αλλαγής συνόρων όπου δεν ελήφθη υπόψη η βασική αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών και τελικά θα λάβει τη μορφή του υπέρεθνικισμού – σοβινισμού που νεοσύστατα κράτη (πΓΔΜ) θα διατυπώσουν διεκδικήσεις σε βάρος γειτονικών κρατών ή και θα προσπαθήσουν να εξαπλωθούν εδαφικά σε βάρος των γειτόνων τους εκτελώντας και εθνικές καθάρσεις για να επιτύχουν τους σκοπούς τους. (Η. Κουσκουβέλης,2007)

Ολοκληρώνοντας την θεωρητική τεκμηρίωση του όλου ζητήματος αξίζει να αναφέρουμε την άποψη του K. Waltz στο έργο του «Ο Άνθρωπος το Κράτος και ο Πόλεμος» όπου αναφέρει ότι η εσωτερική δομή των κρατών καθορίζει αφενός τη μορφή και τον τρόπο χρήσης της στρατιωτικής δύναμης αλλά και την εξωτερική συμπεριφορά του κράτους που σημαίνει ότι η στάση των Σκοπίων στο ζήτημα της «Μακεδονίας» είναι απότοκο της ιδιοσυστασίας του κράτους που προκειμένου να επιβιώσει τοποθετεί το θέμα της ονομασίας ως πρωτεύον δίχως να ενδιαφέρεται να επιτύχει τους όρους καλής γειτονίας με τα κράτη που τα περιστοιχίζουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «2ο»

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ»

Εισαγωγή

Από γεννήσεως του το ‘Μακεδονικό Ζήτημα’, αποτέλεσε τη θρυαλλίδα αιματηρών συγκρούσεων στη Βαλκανική, που απομύζησαν πολιτικό, οικονομικό, διπλωματικό και κυρίως ανθρώπινο δυναμικό, στο βωμό τοπικών και διεθνών συμφερόντων. Η Χώρα μας λόγω της θέσης της και ως άμεσα ενδιαφερόμενη απέτισε φόρο αίματος ώστε σήμερα να διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στη διευθέτηση του προβλήματος.

2.1 Το «Μακεδονικό» Ζήτημα

Αρχικά οφείλουμε με λιτή περιγραφή να ορίσουμε την ουσία του ζητήματος, που είναι η οικειοποίηση του ονόματος της Μακεδονίας από τους Σκοπιανούς και η προώθηση των αλτρωτικών σχεδίων τους, για πιθανή μελλοντική επικράτηση τους και έξοδο στις «θερμές» θάλασσες της Μεσογείου. Ο αλτρωτισμός τους διαφαίνεται κυρίως μέσα από το σύστημα παιδείας με σχολικά εγχειρίδια, χάρτες καθώς κι από τη μέχρι τώρα φιλοσοφία της εξωτερικής πολιτικής τους.

Οι ρίζες του ζητήματος ανάγονται στην Οθωμανική περίοδο με κύριο σημείο την ίδρυση της Βουλγαρικής Εξαρχίας (1870) όπου προκύπτει η πρώτη Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία μακριά από την άμεση επιρροή του Πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως.(Κοππά,1994)

Η γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας αποτελούνταν από τρία οθωμανικά βιλαέτια: της Θεσσαλονίκης, του Μοναστηρίου και του Κοσσυφοπεδίου, που περιείχε και το σαντζάκι⁴ των Σκοπίων. Ο πληθυσμός αποτελούνταν από Έλληνες, Βούλγαρους και Σέρβους που ζούσαν αρμονικά δίχως αναμείξεις και χωριστές κοινωνικές συναναστροφές. Οι Έλληνες υπερτερούσαν πολιτιστικά και οικονομικά ενώ οι Βούλγαροι αριθμητικά. Το Μακεδονικό αντανακλούσε τον ανταγωνισμό Ελλάδας, Βουλγαρίας και Σερβίας για τη διεκδίκηση του χώρου της Μακεδονίας μετά την αποχώρηση των

4.Το Σαντζάκι ήταν διοικητική υποδιαίρεση στην οθωμανική αυτοκρατορία. Αντιστοιχεί στις σύγχρονες περιφερειακές ενότητες.

Οθωμανών με τις Μεγάλες Δυνάμεις να μην μένουν αμέτοχες. (Σ. Λυγερός,2008)

2.1.1 Η περίοδος της Γένεσης του κρατιδίου έως και το τέλος του Ελληνικού εμφυλίου (1870-1949)

Το 1878 η Ρωσία με το πέρας του Ρωσοτουρκικού πολέμου θα επιβάλει στους Τούρκους την συνθήκη του Αγ. Στεφάνου που συνεπάγονταν την ίδρυση της «Μεγάλης Βουλγαρίας» που συμπεριλάμβανε μια τεράστια έκταση από το Δούναβη και τη Μαύρη θάλασσα μέχρι την Αχρίδα και το Αιγαίο, στοχεύοντας στην είσοδο της στη βαλκανική χερσόνησο και την εξασφάλιση των συμφερόντων της.

Οι Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής (Αγγλία, Γαλλία, Αυστρία, Γερμανία) αντιλαμβανόμενες τους σκοπούς της Ρωσίας, την οδηγούν τελικά στη συνθήκη του Βερολίνου (13 Ιουλίου 1878) όπου πλέον προβλέπονταν η ίδρυση ενός μικρού Βουλγαρικού κράτους από το Δούναβη ως τον Αίμο καθώς και η ίδρυση της αυτόνομης επαρχίας της ανατολικής Ρωμυλίας. Η Ελλάδα θα προσαρτήσει τη Θεσσαλία και την περιοχή ως την Άρτα. (Ν.Μάρτης, Η Συνθήκη του Άμστερνταμ 2000)

Ωστόσο στην περιοχή της Μακεδονίας Βούλγαροι εθνικιστές θα ξεκινήσουν το 1890 να δημιουργούν επαναστατικές ομάδες, με στόχο τον εκβουλαρισμό των κατοίκων και την τελική κατάκτηση της περιοχής.

Η πιο γνωστή βουλγαρική οργάνωση ήταν η «Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση» (ΕΜΕΟ) που σύντομα αντιλαμβάνεται ότι μόνο με τη προπαγάνδα ήταν αδύνατο να επιτευχθούν οι στόχοι τους σε άτομα με γνήσια ελληνική συνείδηση και καταφεύγουν στην ένοπλη βία (1898) με τη συνδρομή ένοπλων βούλγαρων άτακτων, των «κομιτατζήδων» (Βακαλόπουλος, 2009).

Ταυτόχρονα Σέρβοι εθνικιστές με την υποστήριξη της Αυστροουγγαρίας θα προσπαθήσουν να προσαρτήσουν την περιοχή με συλλόγους όπως η «Εταιρεία του Αγίου Σάββα» αλλά μετά την πίεση των Βουλγάρων θα αποχωρήσουν κλείνοντας και τα σχολεία που ήδη είχαν ιδρύσει.(Βακαλόπουλος, 2009)

Στην αναφερόμενη περίοδο η Ελλάδα ανίσχυρη αδυνατεί να υποστηρίξει ενεργά τους Έλληνες της περιοχής αλλά μια οργάνωση από Αξιωματικούς με το όνομα «Εθνική Εταιρεία» αναλαμβάνει τον αγώνα και με ένοπλες ομάδες θα προσπαθήσει να ενισχύσει τους καταπιεζόμενους ελληνικούς πληθυσμούς. (Βακαλόπουλος, 2009)

Το κίνημα του Ίλιντεν

Μετά τον ατυχή, για την Ελλάδα, πόλεμο του 1897, οι Βούλγαροι κατάφεραν να προσεταιρισθούν ένα μεγάλο μέρος του σλαβόφωνου πληθυσμού της βόρειας και δυτικής Μακεδονίας. Λόγω της υποστήριξης που απολάμβαναν οι Βούλγαροι στη Μακεδονία από την τουρκική διοίκηση, οι ένοπλοι κομιτατζήδες άρχισαν την άνοιξη του 1903 μία σειρά τρομοκρατικών ενεργειών για να πτοήσουν το ελληνικό στοιχείο και τις άλλες εθνότητες που ζούσαν στη Μακεδονία. (Θεσσαλονίκης, Δικηγορικός Σύλλογος, 1993)

Η τρομοκρατία εξαπλώθηκε κυρίως στις περιοχές του Μοναστηρίου και του Περλεπέ και κορυφώθηκε με την εισβολή ομάδων ενόπλων κομιτατζήδων στην πόλη του Κρουσόβου, τη νύχτα της 2ας Αυγούστου 1903, ημέρα της γιορτής του Προφήτη Ηλία, από όπου προήλθε και η σλαβική ονομασία «Ίλιντεν». Οι κομιτατζήδες, εξουδετερώνοντας τη μικρή τουρκική φρουρά, προέβησαν σε φόνους, κυρίως κατά του πολυάριθμου ελληνικού στοιχείου και αποχωρώντας, εξανάγκασαν αρκετούς σλαβόφωνους και ελληνόφωνους κατοίκους να τους ακολουθήσουν στα βουνά της περιοχής. (Θεσσαλονίκης, Δικηγορικός Σύλλογος, 1993)

Η περιοχή του Κρουσόβου, ανακηρύχτηκε από τους αντάρτες σε ανεξάρτητο κράτος, τη λεγόμενη «Δημοκρατία του Κρουσόβου». Η εξέγερση όμως του Ίλιντεν κράτησε μόνο 12 ημέρες, καθώς στις 15 Αυγούστου ο τουρκικός στρατός ανακατέλαβε την πόλη και επιδόθηκε σε σφαγές κυρίως Ελλήνων, που μαζί με τους βλαχόφωνους, αποτελούσαν την πλειοψηφία των 18.000 κατοίκων. Η εξέγερση αυτή είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή πολλών ελληνικών κοινοτήτων και κωμοπόλεων στην περιοχή.

Η αποτυχία της εξέγερσης του Ίλιντεν, προκάλεσε ανοικτή ρήξη στους κόλπους της ΕΜΑΕΟ (Εσωτερική Μακεδονο-Ανδριανουπολιτική Επαναστατική Οργάνωση). Οι προσπάθειες για προσέγγιση των διαφόρων ομάδων που αποτελούσαν την ΕΜΑΕΟ έπεσαν στο κενό. Αποκορύφωμα της αποτυχίας αυτής ήταν το συνέδριο της οργάνωσης που έγινε, στο βουλγαρικό μοναστήρι της Ρίλα, το Σεπτέμβριο του 1905, η οποία κατέληξε σε πλήρη αποτυχία και σε δολοφονίες στελεχών. (Χολέβας 1995)

Επιπλέον, η οθωμανική διοίκηση αντιμετώπιζε με μεγαλύτερη καχυποψία τους χριστιανικούς πληθυσμούς, και αντί της εφαρμογής μεταρρυθμίσεων για τη

βελτίωση της ζωής των χριστιανών, εντάθηκε η καταπίεση και δοκιμάστηκε η εμπιστοσύνη του πληθυσμού σε ανάλογες μελλοντικές αυτονομιστικές ενέργειες . (Εξέγερση Ίλιντεν , Wikipedia)

Την εποχή αυτή του έντονου ελληνο-βουλγαρικού ανταγωνισμού, η εθνολογική σύνθεση του πληθυσμού της Μακεδονίας σύμφωνα με την τουρκική απογραφή του Χιλμή Πασά το 1904 ήταν: (Χολέβας 1995)

	Έλληνες	Βούλγαροι
Βιλαέτι Θεσσαλονίκης	373.237	207.317
Βιλαέτι Μοναστηρίου	<u>261.283</u>	<u>178.412</u>
Σύνολο	634.510	385.729

Μακεδονικός Αγώνας

Η εξέγερση του Ίλιντεν στις 2 Αυγούστου 1903 σηματοδότησε τη νέα φάση του μακεδονικού ζητήματος, που συνεχίστηκε με την ένοπλη σύγκρουση. Ο Μακεδονικός Αγώνας έλαβε χώρα μεταξύ Ελλήνων (αγωνιστών που εισέρχονταν στο εσωτερικό της Μακεδονίας) και Βουλγάρων (Κομιτατζήδων). Η είδηση για την καταστροφή του Κρουσόβου και οι κίνδυνοι για τον Ελληνισμό της Μακεδονίας, προκάλεσαν την αφύπνιση της κοινής γνώμης στην Αθήνα, όπου ιδρύθηκε το «Μακεδονικό Κομιτάτο», υπό την αρχηγία του εκδότη της εφημερίδας Έθνος, Δημήτρη Καλαποθάκη, το οποίο ανέλαβε την οργάνωση και αποστολή, ένοπλων ελληνικών ομάδων στη Μακεδονία. (Καργάκος 1992)

Το 1904 άρχισε ο ένοπλος Μακεδονικός αγώνας, που κράτησε μέχρι το 1908. Εθελοντικά σώματα από το ελεύθερο ελληνικό κράτος, την Κρήτη και άλλες περιοχές, καθώς και περιοχών του υπόδουλου ελληνισμού, βοήθησαν τους Μακεδόνες αγωνιστές. Σε πολλές περιοχές, τα ελληνικά σώματα αποτελούνταν κυρίως από σλαβόφωνους και βλαχόφωνους αντάρτες. Οι Βούλγαροι τους αποκαλούσαν «Γραικομάνους», δηλαδή φανατικούς Έλληνες, λόγω της προσήλωσης τους στην ελληνική εθνική ιδέα. Αξίζει να αναφερθεί ότι την άνοιξη του 1904, ανάμεσα στους έλληνες αγωνιστές ήταν και τέσσερις νέοι έλληνες αξιωματικοί, μεταξύ των οποίων και ο ανθυπολοχαγός του πυροβολικού Παύλος Μελάς, που έμελε να σφραγίσει με το θάνατο του τις προσπάθειες του Ελληνισμού στη γη της Μακεδονίας. (Καργάκος,1992)

Από το τέλος του 1904 και ως τις αρχές του 1905 σχηματίζονταν ελληνικά αντάρτικα σώματα και αποστέλλονταν στη Μακεδονία. Ο Μακεδονικός Αγώνας είχε περίπου 2.500 νεκρούς. Ο ένοπλος Μακεδονικός Αγώνας σταμάτησε τον Ιούλιο του 1908 από την επανάσταση των Νεότουρκων, οι οποίοι ανέτρεψαν τον σουλτάνο. Θεσπίστηκε σύνταγμα και δόθηκε γενική αμνηστία στους αντάρτες οι οποίοι αναγκάστηκαν να καταθέσουν τα όπλα. Οι Νεότουρκοι έδωσαν υποσχέσεις για ισότητα μεταξύ των εθνών της αυτοκρατορίας. Η πολιτική τους όμως στα εθνικά θέματα, ελάχιστα διέφερε από αυτήν του Σουλτάνου. (Κουζινόπουλος 2008)

Η βελτίωση των ελληνοβουλγαρικών σχέσεων μετά το νεοτουρκικό κίνημα, είχε σαν αποτέλεσμα την υπογραφή διμερούς συνθήκης αμυντικού χαρακτήρα, χωρίς όμως να συμφωνήσουν για τις διεκδικήσεις τους και την κυριότητα της Θεσσαλονίκης. Κατά τον Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο του 1912, η Ελλάδα, Σερβία, Βουλγαρία και Μαυροβούνιο κήρυξαν τον πόλεμο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία την οποία νίκησαν. Ο ελληνικός στρατός κατάφερε να διασπάσει τη μεθοριακή γραμμή και με τη συνδρομή σωμάτων μακεδονομάχων, προέλασε στην μακεδονική ενδοχώρα.

Στις 26 Οκτωβρίου του 1912, η Ελλάδα απελευθέρωσε την Θεσσαλονίκη, λίγες ώρες πριν φτάσουν στην πόλη οι Βούλγαροι και ίδρυσε την Γενική Διοίκηση Μακεδονίας ως έδρα της περιφέρειας Μακεδονίας. Με την επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων, υπογράφηκε τον Μάιο του 1913 η Συμφωνία του Λονδίνου, σύμφωνα με την οποία οι Σέρβοι κρατούσαν το βόρειο τμήμα της Μακεδονίας και οι Έλληνες το νότιο. (Βερέμης, 2005)

Η βουλγαρική επίθεση στο τέλος Ιουνίου 1913 κατά της Σερβίας και της Ελλάδας ξεκίνησε τον Β΄ Βαλκανικό πόλεμο. Έτσι η Ελλάδα, Σερβία, Ρουμανία, Μαυροβούνιο, κήρυξαν τον πόλεμο κατά της Βουλγαρίας όπου και την νίκησαν. Η ήττα της Βουλγαρίας, την ανάγκασε να συνθηκολογήσει και στις 10 Αυγούστου 1913, υπεγράφη η συνθήκη του Βουκουρεστίου, όπου τα σύνορα με την Ελλάδα ορίστηκαν στην κορυφογραμμή του Μπέλες, χωρίς να αναφέρεται πουθενά η λέξη Μακεδονία. (Βερέμης, 2005)

Στη συνθήκη που υπογράφηκε, η Ελλάδα προσαρτούσε το 51% των εδαφών της Μακεδονίας, η Σερβία το 39% και η Βουλγαρία το 10%. Ως σύνορα Ελλάδος-Σερβίας με την συνθήκη ορίστηκε το τμήμα που κατέλαβε η Σερβία το 1912, που είναι και τα σημερινά σύνορα Ελλάδας και Σκοπίων. Καμία αναφορά

δεν υπήρχε στο όνομα Μακεδονία. Η περιοχή της σημερινής Δημοκρατίας των Σκοπίων ονομάστηκε Βαρντάρσκα Μπανοβίνα (περιφέρεια Βαρδαρίου). (Κ. Βακαλόπουλος, 2009)

Κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (Α΄Π.Π.) η θέση της Βουλγαρίας ήταν υπέρ της Τριπλής Συμμαχίας. Οι Γερμανοί μπορούσαν να της προσφέρουν σερβικά και ελληνικά εδάφη (Μακεδονία). Η Ελλάδα άργησε να εισέλθει στον πόλεμο ως ενιαίο κράτος. Το 1916 ο Βενιζέλος εγκατέστησε τον στρατό της «Εθνικής Άμυνας» στη Θεσσαλονίκη και ενίσχυσε το μακεδονικό μέτωπο των Αγγλογάλλων. (Βερέμης, 2005)

Ο Α΄ Π.Π. τελείωσε το 1918, χωρίς να ολοκληρωθούν οι επιχειρήσεις στα Βαλκάνια, ενώ για την Ελλάδα η περίοδος τελείωσε το 1922 με την Μικρασιατική Καταστροφή. Η Συνθήκη του Νεϊγί στις 27 Νοεμβρίου του 1919, καθόρισε το οριστικό καθεστώς της περιοχής της Μακεδονίας. Γεωγραφικά, παρέμενε το καθεστώς της συνθήκης του Βουκουρεστίου και υπήρχε η πρόβλεψη για την αμοιβαία και εθελούσια ανταλλαγή των μειονοτήτων μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας. (Βερέμης, 2005)

Την 1η Δεκεμβρίου 1918, δημιουργήθηκε το Βασίλειο των Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων. Όμως κανένας δεν σκέφτηκε τότε να το ονομάσει Βασίλειο Σέρβων, Κροατών, Σλοβένων και Μακεδόνων. Τον Ιανουάριο του 1929 ο βασιλιάς Αλέξανδρος, κατήργησε το Σύνταγμα και επέβαλε βασιλική δικτατορία. Η Γιουγκοσλαβία έγινε το επίσημο όνομα του κράτους και απαγορεύτηκε η χρήση των εθνικών ονομασιών (Σερβία, Κροατία και Σλοβενία). Αντί αυτών, οι νέες 9 διοικητικές μονάδες, έλαβαν τα ονόματα των ποταμών που περνούσαν μέσα από την επικράτειά τους. Η περιοχή της νότιας Γιουγκοσλαβίας (σημερινή πΓΔΜ), ονομάστηκε “Γενική διοίκηση Αξιού”. Το Βασίλειο αυτό διαλύθηκε το 1941 με την εισβολή των χιτλερικών στρατευμάτων. (Βερέμης, 2005)

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Επιτροπής Κοινωνίας των Εθνών (Κ.Τ.Ε.) Μοργκεντάου, κατά την διάρκεια της Τουρκοκρατίας, στη Μακεδονία ζούσαν Τούρκοι, Έλληνες, Βούλγαροι, Σέρβοι, Εβραίοι και Τσιγγάνοι. Το 1922, υπό την

εποπτεία της Κοινωνίας των Εθνών⁵, έγινε ανταλλαγή πληθυσμών στη Μακεδονία. Τούρκοι της Μακεδονίας, με Έλληνες πρόσφυγες της Ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας καθώς και Βούλγαρων της Μακεδονίας, με Έλληνες της Βουλγαρίας. (Χολέβας 1995)

Μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, η κοινωνία των εθνών το 1926, ανεγνώρισε στην ελληνική Μακεδονία, την εξής σύνθεση: έλληνες 341.000, μουσουλμάνοι 2.000, βούλγαροι 77.000 και διάφοροι (εβραίοι, αρμένιοι) 91.000. Ο Αμερικανός Μοργκεντάου αναφέρει ότι «Με την αναχώρηση των Τούρκων και Βουλγάρων από την Μακεδονία, η Μακεδονία έμεινε αμιγώς ελληνική περιοχή». (Ν. Μάρτης, Η Συνθήκη του Άμστερνταμ 2000)

Οι Σέρβοι δεν αντάλλαξαν τους Βουλγάρους, τους Έλληνες, Αλβανούς και Τούρκους που ζούσαν στα Σκόπια και στην περιοχή. Τους έδωσαν Σέρβικα ονόματα το 1912 και στα σχολεία διδασκόταν μόνο η Σερβική γλώσσα ελπίζοντας ότι θα τους αφομοιώσουν. Η μη ανταλλαγή των Βουλγάρων των Σκοπίων, προκαλεί από τότε σοβαρά προβλήματα μεταξύ των δύο χωρών. Οι Βούλγαροι αυτοί αποτελούν τη βασική σύνθεση των «Μακεδόνων» των Σκοπιανών. (Κουζινόπουλος 2008)

Για την Ελλάδα, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή του 1922 και την έλευση ενάμισι εκατομμυρίου προσφύγων, οι περισσότεροι εκ των οποίων εγκαταστάθηκαν στη Μακεδονία, φάνηκε ότι το Μακεδονικό ζήτημα είχε πλέον επιλυθεί οριστικά, καθώς οι σλαβόφωνοι της Δυτικής Μακεδονίας θεωρήθηκε ότι δεν αποτελούν ξένη μειονότητα, αλλά ήταν Έλληνες οι οποίοι απλώς μιλούσαν ένα σλαβικό ιδίωμα.

Υπήρχε λοιπόν εθνική ομοιογένεια του πληθυσμού στην ελληνική Μακεδονία, όπως επίσης ομοιογένεια υπήρχε και στο βουλγαρικό τμήμα της Μακεδονίας. Σύμφωνα με την απογραφή του 1928, στη δυτική και την κεντρική Μακεδονία, είχαν απομείνει πλέον περίπου 82.000 σλαβόφωνοι, οι περισσότεροι των οποίων είχαν αποκτήσει ελληνική εθνική συνείδηση. (Βερέμης, 2005)

5. Η Κοινωνία των Εθνών (ΚτΕ) ιδρύθηκε το 1919 μετά τον Α΄Π.Π και αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια των λαών πάνω στα κρίσιμα προβλήματα που απειλούσαν την ανθρωπότητα. Έφτασε να έχει 58 μελή κράτη.

Λόγω των εσωτερικών προβλημάτων που αντιμετώπιζε η Γιουγκοσλαβία, το Μακεδονικό παρέμεινε στην επικαιρότητα και επανεμφανίστηκε δυναμικά στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Σ' αυτό συνέβαλε και η πολιτική που εφάρμοσε η δικτατορία Μεταξά (1936-1941), που ακολούθησε πολιτική εξελληνισμού των σλαβόφωνων απαγορεύοντάς τους να μιλούν δημόσια το σλαβικό ιδίωμα και στέλλοντας πολλούς από αυτούς εξορία, παρά το γεγονός ότι είχαν ελληνική εθνική συνείδηση. (Κουζινόπουλος 2008)

Τα βίαια αυτά μέτρα, προκάλεσαν την εύλογη αγανάκτηση των σλαβόφωνων, με αποτέλεσμα πολλοί από αυτούς να ακολουθήσουν τη γιουγκοσλαβική προπαγάνδα και τα αυτονομιστικά στοιχεία που άρχισαν να δρουν στην περιοχή κατά τη διάρκεια της κατοχής. Την ίδια περίοδο η Γιουγκοσλαβία, παρά τις συνεχείς καταγγελίες της Βουλγαρίας στην Κοινωνία των Εθνών, δεν παραχωρούσε στους κατοίκους της γιουγκοσλαβικής Μακεδονίας καθεστώς εθνικής μειονότητας, φοβούμενη ότι αν αναγνώριζε στο νότιο τμήμα του κράτους της μία βουλγαρική μειονότητα, τότε σύντομα οι Βούλγαροι θα πρόβαλαν εδαφικές διεκδικήσεις.

Η γιουγκοσλαβική κυβέρνηση υποστήριζε ότι οι κάτοικοι στο τμήμα αυτό ήταν Σέρβοι, ενώ η περιοχή ονομάστηκε με το διοικητικό όρο «Νότια Σερβία» ή «Βαρντάρ Μπανόβινα». Χιλιάδες Σέρβοι εγκαταστάθηκαν στην περιοχή και όσοι δρούσαν ανοιχτά ως βουλγαρόφιλοι, απελάθηκαν στη Βουλγαρία ή φυλακίστηκαν. Τα μέτρα αυτά, προκάλεσαν αντιδράσεις και την περίοδο 1939-1940 διοργανώνονταν συχνά διαδηλώσεις από κατοίκους της γιουγκοσλαβικής Μακεδονίας, που διακήρυσσαν τη βουλγαρική τους συνείδηση. (Κουζινόπουλος ,2008)

Την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, μετά τη γερμανική εισβολή στην Ελλάδα, η Βουλγαρία κατέλαβε την περιοχή της ανατολικής Μακεδονίας και το μεγαλύτερο μέρος της δυτικής Θράκης χωρίς να κηρύξει τον πόλεμο. Έτσι, η ελληνική αντίσταση, εκτός από τον αγώνα εναντίον των δυνάμεων κατοχής, είχε να αντιμετωπίσει και τα παραστρατιωτικά βουλγαρικά εθνικιστικά τάγματα (Οχράνα). (Βερέμης, 2005)

Ο Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός (ΕΛΑΣ) επέτρεψε τη δημιουργία του «Σλαβομακεδονικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Μετώπου» (ΣΝΟΦ), το οποίο διατηρούσε υπό τις διαταγές του. Προς το τέλος του πολέμου, το φιλικό προς τους Γιουγκοσλάβους ΣΝΟΦ, κατέβαλε προσπάθειες να

προσεταιριστεί μέλη των ταγμάτων της φασιστικής βουλγαρικής Οχράνα, ώστε αυτοί να παρουσιαστούν μετά τον πόλεμο ως αντιστασιακοί αγωνιστές του ΣΝΟΦ. (Βερέμης, 2005)

Η Μακεδονία από το 1878, με την συνθήκη Αγίου Στεφάνου μέχρι το 1944, αποτελούσε την επιδίωξη της Βουλγαρίας. Το 1944, επειδή η Βουλγαρία είχε συμμαχήσει με τον Χίτλερ, ο Στάλιν ενέκρινε το στόχο για απόσπαση της Μακεδονίας να τον αναλάβει ο Τίτο, με σκοπό το κμμουνιστικό καθεστώς να αναλάβει τον έλεγχο του Βορείου Αιγαίου. Στις 8 Αυγούστου του 1944, ο Τίτο μετονόμασε την έως τότε γνώστη ως περιφέρεια Βαρδαρίου σε «Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας» και κατασκεύασε τα άγνωστα μέχρι τότε στοιχεία του ανύπαρκτου Μακεδονικού Έθνους. (Βαληνάκης-Ντάλης, 1996)

Ήταν μία πολιτική κίνηση με σκοπό τη δημιουργία θεωρητικής βάσης για τη διεκδίκηση γειτονικών εδαφών από τις μακεδονικές επαρχίες της Ελλάδας και της Βουλγαρίας, ως μέρος μιας γενικότερης πολιτικής της Σοβιετικής Ένωσης για έμμεση έξοδο στο Αιγαίο. Πριν από την απόφαση του Τίτο να δώσει στα Σκόπια το όνομα Μακεδονία, ο όρος δεν είχε χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν, είτε ως κράτος είτε ως διοικητική ονομασία αυτής της περιοχής. Το 1947 οι Βούλγαροι παρέδωσαν στον Τίτο, ολόκληρο το Αρχείο του Βουλγαρικού Ινστιτούτου Μακεδονίας, που ήταν η υποδομή της δημιουργίας του ψευδομακεδονικού Έθνους των Σκοπίων. (Βαληνάκης-Ντάλης, 1996)

Στην ενέργεια του Τίτο, οι ΗΠΑ αντιτάχθηκαν και αντέδρασαν με τον ΥΠΕΞ της Κυβερνήσεως Ρούσβελτ, Edward R. Stetinius Jr, ο οποίος στις 26 Δεκεμβρίου 1944 δήλωσε τα εξής: «Η Κυβέρνηση αυτή θεωρεί ότι οποιαδήποτε αναφορά σε “Μακεδονικό Έθνος”, “Μακεδονική Πατρώα Γη” ή “Μακεδονική Εθνική Συνείδηση” είναι αδικαιολόγητη και δημαγωγική, δεν αντιπροσωπεύει εθνική ή πολιτική πραγματικότητα, ενώ διαβλέπει, στην παρούσα αναβίωσή της πιθανό μανδύα για επιθετικές ενέργειες εναντίον της Ελλάδας. Η επίσημη πολιτική αυτής της Κυβέρνησης, είναι να λάβει τα αναγκαία μέτρα εναντίον εκείνων που θα βοηθήσουν τη Γιουγκοσλαβία και τη Βουλγαρία στη δημιουργία “Μακεδονικού Ζητήματος” σε βάρος της Ελλάδας» (Βαληνάκης-Ντάλης, 1996)

Τα Γιουγκοσλαβικά σχέδια για το σχηματισμό «μακεδονικού» κράτους, που θα συμπεριλάμβανε τη βουλγαρική «Μακεδονία του Πιρίν» και την ελληνική Μακεδονία, δυσαρέστησαν τους Βούλγαρους κομμουνιστές. Ο Τίτο, με την βοήθεια του Στάλιν το 1947, είχε κατορθώσει να πιέσει τη βουλγαρική

κυβέρνηση του Γκεόργκι Δημητρώφ, να συμφωνήσει στην παραχώρηση της βουλγαρικής Μακεδονίας στη Γιουγκοσλαβία. (Βερέμης 2005)

Κατά την διάρκεια του ελληνικού εμφυλίου πολέμου, ο Τίτο υποστήριζε τους έλληνες κομμουνιστές, προσδοκώντας να αποκτήσει τον έλεγχο της ελληνικής Μακεδονίας. Μετά τη σύγκρουση Τίτο-Στάλιν το 1948, η Γιουγκοσλαβία διέκοψε την βοήθειά της προς τους Έλληνες αντάρτες, οι οποίοι έμειναν πιστοί στην Κομινφόρμ⁶. Στην πέμπτη Ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ τον Ιανουάριο του 1949, υιοθετήθηκε η νέα γραμμή της Κομινφόρμ για ίδρυση ανεξάρτητης Μακεδονίας. Παρέμεινε γραμμή του κόμματος μέχρι το 1956, οπότε εγκαταλείφθηκε επίσημα. Το τέλος του εμφυλίου πολέμου στην Ελλάδα το 1949, τερμάτιζε και την επεκτατική μακεδονική πολιτική του τιτοϊκού καθεστώτος.

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, ο Εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα το 1946-1949, ήταν ουσιαστικά θερμή αναμέτρηση Ανατολής Δύσης, η οποία διεξήχθη στην Μακεδονία με ήττα τελικά των κομμουνιστικών δυνάμεων. Σύμφωνα με ειδική επιτροπή του ΟΗΕ, οι κομμουνιστές οι οποίοι βρίσκονταν στην Ελλάδα καθώς και στα γειτονικά κομμουνιστικά κράτη με σχέδιο του Στάλιν και του Τίτο, εξαπέλυσαν επίθεση κατά της νόμιμα εκλεγμένης ελληνικής κυβέρνησης χάνοντας όμως τον πόλεμο. Ωστόσο η ιδέα της Μακεδονίας για τους Σλάβους απέμεινε ζωντανή να ωριμάζει, και να διαμορφώνει τη «μακεδονική» εθνική ιδεολογία. (Βερέμης, 2005)

Ο Πρόεδρος των Η.Π.Α. Τρούμαν, είδε τα επεκτατικά σχέδια της Σοβιετικής Ένωσης για την διάσπαση της Ανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ και έλεγχο του Βορείου Αιγαίου και ζήτησε από την Γερουσία ειδικό οικονομικό πρόγραμμα προς Ελλάδα και Τουρκία, γνωστό ως δόγμα Τρούμαν.

Τα σχέδια της Σοβιετικής Ένωσης απέτυχαν και απωλέσθηκε ο στόχος τους για επιρροή στην Δυτική Ευρώπη, από τα πανίσχυρα εκείνη την εποχή Κομμουνιστικά Κόμματα Ιταλίας και Γαλλίας. (Ν. Μάρτης, Η Συνθήκη του Άμστερνταμ 2000)

6. Η Κομινφόρμ (Οκτώβριος 1947) ήταν διεθνής οργάνωση κομμουνιστικών κομμάτων με στόχο την κοινή πείρα, την ανταλλαγή πληροφοριών, και τον συντονισμό της δράσης των κρατών μελλών σε περίπτωση κινδύνου

2.1.2 Ψυχρός Πόλεμος (1949-1989)

Σε γραπτή οδηγία προς τους Έλληνες διπλωμάτες το 1962 ο ΥΠΕΞ Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας υπογράμμιζε: «Από απόψεως πρακτικής το Μακεδονικόν είναι δια τους Γιουγκοσλάβους πολιτικόν όνειρον (...) Τούτο, όμως, δεν σημαίνει ότι δι' ημάς το θέμα δεν είναι σοβαρόν και δεν αποτελεί μέγαν κίνδυνον. Εις την πολιτικήν ζωήν των Εθνών τα 10 ή 20 έτη δεν αποτελούν μεγάλην περίοδον».

Ήδη ο Στάλιν, είχε αποδεχθεί την επιρροή των δυτικών στην Γιουγκοσλαβία με τη Συμφωνία της Γιάλτας κι ο Τίτο πλέον είχε τη δυνατότητα στα 1948 να εφαρμόζει αδέσμευτη πολιτική που ευνοούσε τα ζωτικά συμφέροντα της Ατλαντικής Συμμαχίας στην κατά τα άλλα υπό σοβιετικό έλεγχο Βαλκανική, προκαλώντας ρήγμα στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας, διασπώντας απ' άκρη σ' άκρη το κομμουνιστικό μπλοκ στα Βαλκάνια και προσφέροντας έναν πολύτιμο διάδρομο πτήσεων στην πολεμική αεροπορία της Ατλαντικής Συμμαχίας.(N.Μέρτζος,2012)

Αντιλαμβανόμαστε ότι ουσιαστικά η Ατλαντική συμμαχία χρησιμοποίησε τη Γιουγκοσλαβία για να εξασφαλίσει τα συμφέροντα της σε βάρος της διαλυμένης από τον εμφύλιο πόλεμο Ελλάδας έστω κι αν η Χώρα μας ήταν το τελευταίο προπύργιο ενάντια στο σύμφωνο της Βαρσοβίας στην περιοχή της Βαλκανικής.

Ωστόσο σύμφωνα με αρχεία του βουλγαρικού και γιουγκοσλαβικού κράτους που δημοσιεύθηκαν από την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών αποκαλύπτεται ότι, καθ' όλον τον Ψυχρό Πόλεμο, η Γιουγκοσλαβία και η Βουλγαρία βρίσκονταν σε διένεξη για την περιοχή της Μακεδονίας. Τα απόρρητα έγγραφα αποκαλύπτουν ότι μεταξύ 1967-1989 η Γιουγκοσλαβία απαιτούσε από τη Βουλγαρία να αναγνωρίσει «μακεδονικό» έθνος, «μακεδονική» γλώσσα και «εθνική μακεδονική μειονότητα» στην επικράτειά της.

Η Βουλγαρία διαμαρτύρονταν ότι η Ομόσπονδη Γιουγκοσλαβική Σοσιαλιστική Δημοκρατία με πρωτεύουσα τα Σκόπια πλαστογραφούσε την ιστορία και σφετερίζονταν μέρος της βουλγαρικής ιστορίας, «μακεδονοποιούσε» τον γηγενή βουλγαρικό πληθυσμό της και έτρεφε ανοικτές εδαφικές διεκδικήσεις σε βάρος της βουλγαρικής Μακεδονίας του Πιρίν, ενώ καλλιεργούσε εθνικό μίσος εναντίον της Βουλγαρίας και του βουλγαρικού έθνους. Χαρακτηριστική

των βουλγαρικών θέσεων ήταν η δήλωση του Βουλγάρου Προέδρου Τόντορ Ζίβκωφ προς τον Γιουγκοσλάβο πρεσβευτή στη Σόφια το 1970: «Δεν θα αποκτήσετε ποτέ τη Μακεδονία του Πιρίν όπως δεν θα αποκτήσετε ποτέ τη Μακεδονία του Αιγαίου». (N.Μέρτζος,2012)

Η έννοια του «Μακεδονισμού» συμπυκνώνεται στην ενιαία Μακεδονία που διαμελίσθηκε στους Βαλκανικούς Πολέμους με: την Αιγαιατική Μακεδονία να κατακτάται από τους Έλληνες, την Πιρίνσκα Μακεδονία από τους Βουλγάρους και την Βαρντάρσκα Μακεδονία από τους Σέρβους ενώ ένα τέταρτο τμήμα της παραχωρήθηκε στους Αλβανούς. Το 1944 η Βαρντάρσκα απελευθερώθηκε από τον σερβικό φασιστικό ζυγό και θεωρείται η πρώτη ελεύθερη κοιτίδα του «Μακεδονικού Έθνους» που έχει υποχρέωση να απελευθερώσει τα άλλα υπόδουλα τμήματα και να τα ενώσει σε μία Ενιαία Μακεδονία.

Στο πέρασμα του χρόνου το ζήτημα θα περάσει στις δευτερεύουσες υποθέσεις εξωτερικής πολιτικής για τα κράτη της περιοχής και όταν το 1991 θα εμφανισθεί πολλοί θα κατηγορήσουν άδικα την ελληνική πλευρά ότι «δεν έπραξε τίποτε στο Μακεδονικό μέχρι το 1991». Δημοσιεύματα εφημερίδων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης σε συνδυασμό με την έντονη δράση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών που συστηματικά επεσήμανε τις βλέψεις του Βελιγραδίου αποδεικνύουν το αντίθετο. Επίσης τα απόρρητα γιουγκοσλαβικά και ελληνικά Κρατικά Αρχεία αποδεικνύουν ότι από το 1950 έως το 1991 ουδέποτε έπαυσε η Ελλάδα, σε επίπεδο ηγεσίας και λαού, να έχει στις προτεραιότητές της την τυχόν επικίνδυνη τροπή του «Μακεδονικού».

Όταν το 1950 αποκαταστάθηκαν οι σχέσεις Ελλάδος - Γιουγκοσλαβίας, ο Έλληνας πρεσβευτής στο Βελιγράδι Φίλων και ο Γ. Πρόξενος στα Σκόπια Καπετανίδης με αλληλοδιάδοχες απόρρητες εκθέσεις τους προς το Υπουργείο Εξωτερικών επεσήμαναν συγκεκριμένες προκλητικές ενέργειες των εκεί αρχών και συλλόγων σε βάρος της Ελληνικής Μακεδονίας. Άλλωστε, σε όλες σχεδόν τις επίσημες διμερείς συναντήσεις η Γιουγκοσλαβία έθετε στην Αθήνα συνεχώς ζητήματα σε βάρος του Μακεδονικού Ελληνισμού. (N.Μέρτζος,2012)

Το Βελιγράδι μετέβαλε τις εκτιμήσεις του ανάλογα προς τις εξωτερικές και εσωτερικές περιστάσεις. Μέχρι το 1948 μέσω του ελληνικού εμφυλίου χρησιμοποίησε το «Μακεδονικό» ως ευκαιρία και «νομιμοποίηση» για την εδαφική επέκταση της Γιουγκοσλαβίας στην ελληνική Μακεδονία. Από το 1950

ζητούσε σταθερά από την Αθήνα την αναγνώριση «μακεδονικής μειονότητας» και επιχειρούσε να μετριάσει τις εξτρεμιστικές θέσεις των Σκοπίων ώστε να αντιμετωπίσει τις έντονες ελληνικές αντιδράσεις.

Μάλιστα η έντονη εσωτερική πολιτική οξύτητα στην Ελλάδα, το 1961-1963, καθιστούσε πρόσφορες τις συνθήκες για την ανάπτυξη «μακεδονικού» επαναστατικού κινήματος στην Ελληνική Μακεδονία. Σε εσωτερική κομματική ντιρεκτίβα το Κ.Κ. Γιουγκοσλαβίας διαπίστωνε ότι «σε ότι αφορά την εθνική ενοποίηση όλων των Μακεδόνων σε ολόκληρη την περιοχή της Μακεδονίας, πρέπει να εκκινήσουμε από τη ρεαλιστική εκτίμηση ότι τα υφιστάμενα σύνορα θα παραμείνουν για μεγάλο χρονικό διάστημα όπως έχουν χαραχθεί».

Η Αθήνα σε όλο αυτό το διάστημα, είχε αφιερώσει τις προσπάθειες της στην επίλυση του Κυπριακού, καθιστώντας το ως το πλέον σοβαρό εθνικό ζήτημα. Επιπλέον χρειαζόταν τη φιλία της Γιουγκοσλαβίας για τις ψήφους των «Αδέσμευτων» στον Ο.Η.Ε. και τη διαμεσολάβησή της στην Άγκυρα για την εξισορρόπηση των απειλών. Αυτοί οι πρόσθετοι, αλλά εξαιρετικά σοβαροί λόγοι οδήγησαν σε στενές έως και για ένα σύντομο διάστημα συμμαχικές σχέσεις την Ελλάδα και τη Σοσιαλιστική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, παρ' ότι στην εξέλιξη του ελληνικού εμφυλίου η γιουγκοσλαβική εμπλοκή υπήρξε καθοριστική εξαρχής μέχρι τέλους. Παράλληλα η Ελλάδα, μέλος του ΝΑΤΟ, ήταν ζωτικός παράγοντας για την ασφάλεια και τον ανεφοδιασμό της «αδέσμευτης» Γιουγκοσλαβίας. Έτσι, στα μέσα της δεκαετίας 1950, οι δύο χώρες υπέγραψαν συμφωνίες στρατιωτικής και πολιτικής συνεργασίας. Γι' αυτό τότε οι Βλάχοι ΥΠΕΞ Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας από το Μέτσοβο και Κότσα Πόποβιτς από το Κρούσοβο συμφώνησαν άτυπα να διατηρήσουν οι δύο χώρες τις διαμετρικά αντίθετες θέσεις τους για το Μακεδονικό αλλά να μη επιτρέψουν σ' αυτό να διαταράξει τις ελληνο-γιουγκοσλαβικές σχέσεις. Την άτυπη αυτή συμφωνία τήρησαν Αθήνα και Βελιγράδι μέχρι τα μέσα περίπου της δεκαετίας 1980. Παρ' όλα αυτά η Αθήνα ουδέποτε έπαυσε να θεωρεί ζήτημα εθνικής ασφαλείας το Μακεδονικό. (Ν.Μέρτζος,2012)

2.1.3 Η ίδρυση της πΓΔΜ

Οι πρώτες πολυκομματικές εκλογές στη «Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας», έγιναν στις 11 και 23 Δεκεμβρίου του 1990, στα πλαίσια της ενωμένης Γιουγκοσλαβίας. Πρώτο κόμμα εκλέγεται με 22% η «Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση» (VMRO). Αρχικά σχηματίστηκε μία

κυβέρνηση τεχνοκρατών, με επικεφαλής τον Ν. Κλούτσεφ, ενώ παράλληλα ο ηγέτης του VMRO Γκεοργκιέφσκι, ορκίστηκε αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας με Πρόεδρο τον Κίρο Γκλιγκόροφ.

Ο Γκλιγκόροφ βλέποντας την απόσχιση της Κροατίας και της Σλοβενίας τον Ιούνιο του 1991, στις 8 Σεπτεμβρίου θα διεξάγει δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία της πΓΔΜ. Το 96,44% αυτών που ψήφισαν, εξέφρασαν την υποστήριξή τους για «ένα κυρίαρχο και ανεξάρτητο κράτος της Μακεδονίας». Η διακήρυξη της ανεξαρτησίας της πΓΔΜ έγινε στις 17 Σεπτεμβρίου του 1991 όπου έπαψαν να ισχύουν οι νόμοι της Γιουγκοσλαβίας. (Βαληνάκης-Ντάλης, 1996)

Στις 20 Νοεμβρίου ψηφίστηκε το νέο σύνταγμα, σύμφωνα με το οποίο η ονομασία του νέου κράτους οριζόταν ως «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Το σύνταγμα στα άρθρα 3, 49 και 73 προέβλεπε την δυνατότητα μεταβολής των συνόρων της νέας δημοκρατίας και την προστασία «του μακεδονικού έθνους» από τις γειτονικές χώρες, προκαλώντας αισθήματα «αλυτρωτισμού» και υπονομεύοντας τις σχέσεις του νέου κράτους με την Ελλάδα. Λίγο αργότερα στις 15 Απριλίου 1992, η ανεξαρτησία αυτή εδραιώθηκε με την ειρηνική αποχώρηση του γιουγκοσλαβικού στρατού από τη χώρα (Βαληνάκης-Ντάλης, 1996)

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της νέας χώρας που προέκυψε είναι η θέση της στο γεωγραφικό κέντρο των Βαλκανίων, η πολυεθνική κοινωνία της καθώς και ότι το νέο καθεστώς διακυβερνήσεως είναι συνέχεια του παλαιού κομματικού κράτους χωρίς να αποτελεί πολιτική μορφοποίηση κινήματος ή διεργασιών αμφισβήτησης. Επιπλέον οι εθνότητες που κατοικούν στο εσωτερικό της συνδέονται άμεσα με γειτονικά κράτη γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την ομαλότητα στο εσωτερικό της χώρας (Αλβανοί, Βούλγαροι, Τούρκοι).

Το Ελληνικό κράτος μετά τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας της πΓΔΜ, για να αναγνωρίσει το νέο κράτος, έθεσε τρεις όρους: τη μη έγερση εδαφικών διεκδικήσεων έναντι των γειτόνων της, τη μη διεξαγωγή εχθρικής προπαγάνδας κατά της Ελλάδας και τη μη χρήση ονομασίας (Μακεδονία) που θα συνεπάγεται εδαφικές διεκδικήσεις. Τους συγκεκριμένους όρους θα τους υιοθετήσει και η απόφαση Συνόδου των ΥΠΕΞ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) στις 16 Δεκ 1991. (Ν. Μέρτζος, 2008)

Στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα ο τότε ΥΠΕΞ Α. Σαμαράς θα προβεί σε ουσιαστικές παρεμβάσεις προς τους ομολόγους του στην ΕΕ. Επιπλέον

ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας (ΠΔ) Κωνσταντίνος Καραμανλής θα στείλει επιστολή στους αρχηγούς των κρατών μελών της ΕΕ. Τα κείμενα του υπουργού Εξωτερικών εστιάζουν στην ανάλυση του παράγοντα απειλής κατά της ασφάλειας της Ελλάδας αλλά και ολόκληρης της περιοχής, μέσα από ένα ιστορικό των γεγονότων από το 1944. Από την πλευρά του, ο ΠΔ, στην επιστολή του επικαλείται ιστορικά και πολιτισμικά επιχειρήματα για να υποστηρίξει ότι το γειτονικό κράτος «δεν έχει κανένα απολύτως δικαίωμα, είτε ιστορικό είτε εθνολογικό να χρησιμοποιεί το όνομα Μακεδονία». (Βαληνάκης-Ντάλης, 1996)

Η επιτροπή που είχε συσταθεί, θα καταθέσει στην Κοινότητα το πόρισμα της όπου γνωμοδοτεί ότι υπάρχουν οι προϋποθέσεις αναγνώρισης των Σκοπίων ως ανεξάρτητου κράτους. Ο πορτογάλος ΥΠΕΞ Πινέρο στις 17 Φεβ 1992, στο Συμβούλιο Υπουργών, θα φέρει την πρόταση – πακέτο για την λύση του ζητήματος. Το πακέτο προέβλεπε την αναγνώριση των Σκοπίων, την αντικατάσταση των άρθρων του Συντάγματος που περιείχαν ανθελληνικές αλτρωτικές διατάξεις, τη διακοπή της ανθελληνικής προπαγάνδας εκ μέρους τους και τον καθορισμό μιας ονομασίας που περιελάμβανε τον όρο «Μακεδονία» ή παράγωγο του. Οι Σκοπιανοί θα δεχτούν το πακέτο με ικανοποίηση ενώ στην Ελλάδα κυριαρχεί η αγανάκτηση που θα συντελέσει σε κινητοποιήσεις πολιτών στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη κι άλλες μεγάλες πόλεις. Ειδικά στη Θεσσαλονίκη πραγματοποιείται το παμμακεδονικό συλλαλητήριο, με περίπου 1.000.000 Έλληνες να ζητούν σεβασμό της ιστορίας, αλλά και εθνική ομοψυχία. (Βαληνάκης-Ντάλης, 1996)

Στις 18 Φεβρουαρίου 1992 και στις 12 Απριλίου 1992 ο Κωνσταντίνος Καραμανλής θα συγκαλέσει Συμβούλιο πολιτικών αρχηγών όπου με εξαίρεση το ΚΚΕ θα αποφασίσουν ότι η Ελλάδα θα αναγνωρίσει το ανεξάρτητο κράτος των Σκοπίων μόνο εάν τηρηθούν και οι τρεις όροι που έθεσε η Ε.Ε. στις 16 Δεκεμβρίου 1991, στη σύνοδο των ΥΠΕΞ, με την αυτονόητη διευκρίνηση ότι στο όνομα του κράτους αυτού δεν θα υπάρχει η λέξη «Μακεδονία».

Διαφωνία προέκυψε για τα τυχόν μέτρα που θα ληφθούν στην περίπτωση που το κρατίδιο αναγνωριστεί ως «Μακεδονία». Ο ΥΠΕΞ Α. Σαμαράς θα παραιτηθεί και το Υπουργείο θα το αναλάβει προσωπικά ο τότε Πρωθυπουργός (ΠΘ) Κ. Μητσοτάκης. Σε νέα σύνοδο στις 14 Ιουνίου 1992 ο ΠΘ της Χώρας θα αναφέρει το θέμα της σύνθετης ονομασίας. Στην Ελλάδα όμως νέα σύνοδος πολιτικών αρχηγών δεν θα γίνει λόγω της άρνησης του Α. Παπανδρέου να

προσφέρει «άλλοθι» στις παραχωρήσεις της κυβέρνησης της Ν.Δ., όπως είχε δηλώσει. (Βαληνάκης-Ντάλης, 1996)

Στην συνέχεια στο Συμβούλιο Υπουργών θα αποφασισθεί ότι η αναγνώριση των Σκοπίων θα πραγματοποιηθεί μόνο αν βρεθεί ονομασία κοινή αποδοχής. Στις 27 Ιουν 1992, ημέρα συνόδου Κορυφής στη Λισαβόνα, αποφασίζεται τα Σκόπια να αναγνωρισθούν μόνο αν στην ονομασία τους δεν θα περιέχεται ο όρος Μακεδονία. Οι Σκοπιανοί με ψήφισμα στη Βουλή τους θα επιμένουν στη διατήρηση του ονόματος Μακεδονία.

Την προσπάθεια του Πινέρο και λόγω της βρετανικής προεδρίας θα συνεχίσει ο βρετανός πρέσβης Ο'Νηλ. Ο Γκλιγκόροφ αντιλαμβανόμενος τη δυσάρεστη θέση στην οποία θα περιέρχονταν ανακοινώνει ότι εθνικό σύμβολο του νέου κράτους θα είναι ο Ήλιος της Βεργίνας.

Η Χώρα μας δε θα μπορέσει να εκμεταλλευτεί την προκύπτουσα ευμενή απόφαση της Λισαβόνας ενώ ήδη έχει αρχίσει να υπάρχει δυσφορία μεταξύ των εταίρων μας στην Ε.Ε για τη μη εξεύρεση λύσης. Ο Ο'Νηλ, επανέρχεται στο πακέτο Πινέρο τον Νοέμβριο του 1992 στο οποίο προστίθεται και το πρόβλημα της σημαίας. Στο προσκήνιο επαναλαμβάνονται οι συζητήσεις για διπλή ονομασία, την οποία φαίνεται να αποδέχεται ο Κ. Μητσοτάκης, φοβούμενος ότι σε διαφορετική περίπτωση θα επικρατήσει η ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας».

Στη Σύνοδο του Εδιμβούργου στις 12 Δεκεμβρίου 1992 ο τότε ΥΠΕΞ Μ. Παπακωνσταντίνου θα απειλήσει ότι η Ελλάδα θα απείχε από μια κοινή δήλωση της Ε.Ε. για την Γιουγκοσλαβία, σε περίπτωση που η Σύνοδος δεν επαναβεβαίωνε την απόφαση της Λισαβόνας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής υποδεικνύει στην Ελλάδα και στα Σκόπια να βρουν μεταξύ τους μια λύση, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου στη Λισαβόνα. (Βαληνάκης-Ντάλης, 1996)

Στην Ελλάδα θα υπάρξει και αλλαγή στην πολιτική επί του ζητήματος όπου θα θεωρηθεί ότι η πΓΔΜ οφείλει να εγκαταλείψει τον αλυτρωτισμό πριν επιτύχει την αναγνώρισή της από την Ε.Ε. και τη διεθνή κοινότητα. Οι Έλληνες πολιτικοί καθώς και οι συμμετέχοντες διπλωματικοί υπάλληλοι αρχίζουν να αντιλαμβάνονται ότι ο κόσμος ενδιαφέρονταν περισσότερο για τη σταθεροποίηση της περιοχής, παρά για την ιστορία της. (Βερέμης, 2005)

Τελικά το 1992 η Ελλάδα θα συμφωνήσει στη δημιουργία του Σκοπιανού κρατιδίου αρκεί να μην χρησιμοποιούσε για την αναγνώριση του το όνομα Μακεδονία. Ουσιαστικά το σκοπιανό κράτος δημιουργήθηκε χωρίς να εξασφαλισθούν τα ελληνικά συμφέροντα με αποτέλεσμα ακόμα και σήμερα να μην έχει επιλυθεί το οξύ ζήτημα για την περιοχή.

2.1.4 Τέλος Ψυχρού πολέμου μέχρι τη μεταβατική συμφωνία (1991-2001)

Με το πέρας του ψυχρού πολέμου, το «Μακεδονικό ζήτημα» αντί να καταλαγιάσει και οι λαοί της περιοχής να ζήσουν απερίσπαστοι σε ένα ειρηνικό πλαίσιο συμβίωσης, επανήλθε δριμύτερο και από μία ελληνογιουγκοσλαβική διαφορά μετατράπηκε σε ελληνοσκοπιανό πρόβλημα το οποίο επηρεάζει τις σχέσεις τόσο των δύο χωρών όσο και της Ελλάδας με τους συμμάχους της (Ε.Ε-Η.Π.Α) αλλά και με τους παγκόσμιους παίκτες ευρύτερα.

Η απόσχιση του κρατιδίου από τον κρατικό ιστό της Γιουγκοσλαβίας ήταν αναίμακτη και συγκεκριμένα στις 24 Ιανουαρίου 1991 το κοινοβούλιο των Σκοπίων που είχε προέλθει από τις εκλογές της 11 Νοεμβρίου 1990 διακήρυξε την ανεξαρτησία του κρατιδίου. Κατόπιν στις 8 Σεπτεμβρίου 1991 διεξήχθη δημοψήφισμα όπου το 65% του λαού ενέκρινε την ανεξαρτησία από την Γιουγκοσλαβία. Ο πρώτος Πρόεδρος θα είναι ο Κίρο Γκλιγκόρωφ, που με την ψήφιση του συντάγματος στις 20 Νοεμβρίου 1991 θα αναφερθεί και επίσημα η ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας», ως το συνταγματικό όνομα του νέου κράτους (Λυγερός, 2008).

Στη συνέχεια στις 16 Δεκεμβρίου 1991 θα συνέλθουν οι ΥΠΕΞ των κρατών μελών της ΕΟΚ οι οποίοι αναγνωρίζουν το δικαίωμα στην ανεξαρτητοποίηση της Σλοβενίας και της Κροατίας και η Χώρα μας επιτυγχάνει κάποια ανταλλάγματα για τη μελλοντική αναγνώριση των Σκοπίων:

- Τα Σκόπια δεν θα έχουν εδαφικές διεκδικήσεις σε βάρος της Ελλάδας.
- Τα Σκόπια δεν θα διεξάγουν εχθρικές προπαγανδιστικές δραστηριότητες εναντίον της Ελλάδας.
- Τα Σκόπια δεν θα κάνουν χρήση ονόματος που θα εγείρει εδαφικές διεκδικήσεις (Λυγερός 2008).

Τα Σκόπια στις 20 Δεκεμβρίου 1991 θα καταθέσουν αίτημα αναγνώρισης στην Ολλανδική προεδρία. Θα συγκροτηθεί η επιτροπή Μπανταντέρ η οποία θα υποβάλλει στα Σκόπια ερωτηματολόγιο διερεύνησης των προθέσεων τους για να τροποποιήσουν το σύνταγμα τους στα σημεία που ενδιέφεραν την Ελλάδα. Οι Σκοπιανοί στις 6 Ιανουαρίου 1992 θα καλύψουν τους 2 πρώτους κοινοτικούς όρους χωρίς όμως κάποιο στοιχείο για τον τρίτο και επιπλέον το πόρισμα της επιτροπής θα δημιουργήσει αρνητικό προηγούμενο για την Ελλάδα αναφέροντας ότι «...η χρήση του ονόματος Μακεδονία δεν υπονοεί καμία εδαφική διεκδίκηση σε σχέση με ένα άλλο κράτος...» και κατά συνέπεια η «Δημοκρατία της Μακεδονίας» ικανοποιούσε τις προϋποθέσεις για την αναγνώρισή της από την ΕΟΚ.

Κατόπιν στις 9 Ιανουαρίου 1992 οι Σκοπιανοί θα αιτηθούν την ένταξη τους στον ΟΗΕ με τον όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας» και στις 15 Ιανουαρίου 1992 η Βουλγαρία πρώτη θα αναγνωρίσει τα Σκόπια με το συνταγματικό τους όνομα και στις 5 Φεβρουαρίου 1992 θα ακολουθήσει η Τουρκία. Στις 17 του ίδιου μήνα η Ε.Ε θα προσπαθήσει για την ανεύρεση συμβιβαστικής λύσης μέσω της πορτογαλικής προεδρίας και του πορτογάλου ΥΠΕΞ Ζοζέ Πινέιρο ο οποίος θα καταθέσει ένα σύνολο προτάσεων για να γεφυρωθεί το χάσμα και να αναγνωρισθούν τα Σκόπια δίχως προβλήματα. Το πακέτο προτάσεων θα λάβει την ονομασία «πακέτο Πινέιρο» το οποίο προέβλεπε:

- Αλλαγή άρθρων του συντάγματος των Σκοπίων, τα οποία υπονοούσαν σαφώς εδαφικές διεκδικήσεις σε βάρος της Ελλάδας.
- Την επίσημη διακήρυξη της Βουλής των Σκοπίων για άμεση παύση οιασδήποτε αλυτρωτικής προπαγάνδας εναντίον της Ελλάδας.
- Την παροχή εγγυήσεων από την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ για το συνοριακό καθεστώς Ελλάδας- Σκοπίων.
- Τη χρήση σύνθετης ονομασίας από το κράτος των Σκοπίων, η οποία θα περιείχε επιθετικό προσδιορισμό για το όνομα Μακεδονία. Ειδικότερα πρότεινε ως νέο όνομα των Σκοπίων το «Νέα Μακεδονία» (Novomakedonija) (Λυγερός, 2008).

Η ηγεσία των Σκοπίων αρχικά θα αφήσει περιθώρια συμφωνίας αλλά στην Ελλάδα μεγάλα συλλαλητήρια θα πραγματοποιηθούν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη καθώς και σε άλλες πόλεις ενώ ταυτόχρονα θα υπάρξει και ρήξη των σχέσεων

μεταξύ του ΠΘ Κωνσταντίνου Μητσοτάκη και του τότε ΥΠΕΞ Αντώνη Σαμαρά, γεγονότα που θα περιπλέξουν την κατάσταση από την ελληνική πλευρά.

Η σύσκεψη των πολιτικών αρχηγών στις 13 Απριλίου 1992 υπό τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κωνσταντίνο Καραμανλή θα αποφασίσει την απόρριψη του «πακέτου Πινέρο» και θα αναγνωρίσει το κράτος των Σκοπίων μόνο αν τηρηθούν οι όροι της ΕΟΚ που συμφωνήθηκαν στις 16 Δεκεμβρίου 1991 και μόνο αν η ονομασία δε θα περιλαμβάνει τη λέξη Μακεδονία ή παράγωγα της.

Στην Λισσαβόνα στις 26 Ιουνίου 1992 θα λάβει χώρα η διάσκεψη κορυφής των κρατών μελών της Ε.Ε, όπου η Ελλάδα θα κερδίσει μία διπλωματική μάχη. Οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι αντιλαμβανόμενοι τις ανησυχίες της Ελλάδας υιοθετούν μία απόφαση που προβλέπει την απάλειψη του όρου «Μακεδονία» από την ονομασία των Σκοπίων. Η Ε.Ε δήλωσε σαφέστατα ότι δύναται να αναγνωρίσει τα Σκόπια με τα υφιστάμενα σύνορα με ονομασία όμως που δεν θα εμπεριέχει τον όρο «Μακεδονία». Στην πορεία όμως η απόφαση ήταν απλά μια διπλωματική νίκη διότι τελικά δεν θα αποδειχθεί δεσμευτική τόσο για τα κράτη της Ε.Ε όσο και για σύμμαχες χώρες όπως οι ΗΠΑ.

Στις 6 Αυγούστου 1992 θα ακολουθήσει και η Ρωσία αναγνωρίζοντας τα Σκόπια σαν «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Τον ίδιο μήνα στις 24 Αυγούστου 1992 τα Σκόπια προκαλούν με την απόφαση του κοινοβουλίου τους να υιοθετήσουν σαν εθνικό σύμβολο τον δεκαεξάκτινο ήλιο της Βεργίνας.

Στη συνέχεια, οι σκοπιανοί, θα εκδώσουν διαβατήρια στο όνομα της «Δημοκρατίας της Μακεδονίας», που θα γίνουν δεκτά από τις ΗΠΑ, τη Γερμανία και άλλα κράτη γεγονός που θα οδηγήσει την Ελλάδα να αποφασίσει τη διακοπή προμήθειας πετρελαίου στα Σκόπια με αποτέλεσμα να επηρεαστεί αρνητικά η κοινωνική συνοχή του κρατιδίου, πιέζοντας την ηγεσία του στο θέμα της ονομασίας

Ο εγκεκριμένος κανονισμός προέβλεπε κυρώσεις στα κράτη - μέλη της Ε.Ε, που θα αποδέχονταν τελωνειακές σφραγίδες με το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Ωστόσο, στη σύνοδο κορυφής του Μπέρμιγχαμ και κατόπιν πιέσεων θα υπαναχωρήσει ως προς τις κυρώσεις εναντίον των κρατών - μελών έχοντας όμως υπάρξει συμφωνία στη διατήρηση του ονόματος «Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας».

Η Αθήνα διαμήνυσε ότι δεν πρόκειται να αποστείλει πετρέλαιο στα Σκόπια αν δεν αντικατασταθούν οι σφραγίδες με την ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας», γεγονός που προκάλεσε τις πιέσεις της Ε.Ε και τελικά θα οδηγήσουν την Αθήνα στις 9 Νοεμβρίου 1992 να επαναλάβει την τροφοδοσία των Σκοπίων με πετρέλαιο.

Μεγάλη Βρετανία, Γαλλία και Ισπανία στις 26 Ιανουαρίου 1993 θα προσπαθήσουν να επιλύσουν το ζήτημα με «την οικοδόμηση μέτρων εμπιστοσύνης πλην ονόματος» μη διαφέροντας ουσιαστικά από το «πακέτο Πινέρο». Οι τρεις χώρες θα προτείνουν την ένταξη των Σκοπίων στον ΟΗΕ με το προσωρινό όνομα FYROM (Former Yugoslav Republic of Macedonia/Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας) και την έναρξη συνομιλιών ανάμεσα στις δύο χώρες υπό τη διαμεσολάβηση/διαιτησία του ΟΗΕ.

Οι σκοπιανοί, αρχικά θα απορρίψουν την πρόταση διότι επιδίωκαν να εντάξουν τη χώρα τους στον ΟΗΕ με το συνταγματικό της όνομα. Μετά όμως τις πιέσεις μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας θα υπαναχωρήσουν και η Αθήνα θα συμφωνήσει. Τελικά στις 7 Απριλίου 1993 τα Σκόπια θα γίνουν το 181^ο μέλος του ΟΗΕ με προσωρινό όνομα FYROM χωρίς δικαίωμα ανάρτησης σημαίας.

Ταυτόχρονα θα αρχίσουν συνομιλίες και διαπραγματεύσεις μεταξύ των δύο χωρών, για την επίλυση του ζητήματος της ονομασίας με τη διαμεσολάβηση των ειδικών διαμεσολαβητών Όυεν και Βανς. Στις 14 Μαΐου 1993 θα καταθέσουν επίσημα την πρόταση τους που περιέχει τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο χωρών καθώς και την ονομασία «Novamacedonia» (Νέα Μακεδονία) για το κράτος των Σκοπίων.

Η συγκεκριμένη πρόταση θα απορριφτεί τόσο από την Αθήνα όσο κι από τα Σκόπια όπως και η προσπάθεια του Προέδρου της Δημοκρατίας της Σερβίας Μιλόσεβιτς που συναντήθηκε με τον Σκοπιανό ομόλογο του στην Αχρίδα στις 31 Μαΐου 1993 που πρότεινε το όνομα «Σλαβομακεδονία». Ο Γκλιγκόρωφ θα αναφέρει ότι και να την υιοθετούσε ο ίδιος θα ήταν αδύνατο να την περάσει από το κοινοβούλιο των Σκοπίων.

Τον Οκτώβριο του 1993 ο ΠΘ της Ελλάδας Ανδρέας Παπανδρέου μετά από νικηφόρες εκλογές θα ορίσει ως ΥΠΕΞ τον Κάρολο Παπούλια και θα ξεκινήσει μια νέα προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος προωθώντας ένα

σύνολο προτάσεων που θα ονομαστεί «μικρό πακέτο» και το οποίο προέβλεπε για τους Σκοπιανούς:

- Αντικατάσταση των συμβόλων και ειδικότερα του Ήλιου της Βεργίνας από τη σημαία.
- Αποκήρυξη των διεκδικήσεων σε βάρος της Ελλάδας.
- Τη μη άσκηση εχθρικής προπαγάνδας από Ελληνικής πλευράς.
- Εξομάλυνση των διμερών σχέσεων.
- Υποστήριξη της Ελλάδας στην ένταξη των Σκοπίων στη ΔΑΣΕ.
- Χρηματοδότηση του κρατιδίου με κοινοτικά προγράμματα.
- Υπόσχεση για Ελληνικές επενδύσεις. (Λυγερός 2008).

Η ονομασία δεν θα συμπεριληφθεί στο «μικρό πακέτο» και μέχρι το τέλος του 1993 πολλές χώρες θα αναγνωρίσουν τα Σκόπια ως «Δημοκρατία της Μακεδονίας» ανάμεσα τους Κίνα και Ιαπωνία. Θα υπάρξουν όμως και Ευρωπαϊκές χώρες που θα τα αναγνωρίσουν ως FYROM.

Η Ελλάδα βλέποντας από τη μία τη συνέχιση της αδιαλλαξίας των Σκοπιανών και από την άλλη τις συνεχείς αναγνωρίσεις από άλλα κράτη θα χρησιμοποιήσει έναν διπλωματικό ελιγμό προκειμένου να επιτύχει τους στόχους της. Στις 16 Φεβρουαρίου 1994 θα κηρύξει μονομερές εμπάργκο στην πΓΔΜ ανακοινώνοντας και την άμεση διακοπή της λειτουργίας του ελληνικού προξενείου στα Σκόπια καθώς και τη διακοπή διακίνησης εμπορευμάτων από και προς τη χώρα αυτή, μέσω του λιμένα της Θεσσαλονίκης.

Η απόφαση της Ελλάδας θα συντελέσει στην αύξηση των πιέσεων κυρίως από τα ευρωπαϊκά κράτη και τελικά θα οδηγήσει στην παραπομπή της Χώρας μας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο τον Απρίλιο του 1994 η οποία όμως και απορρίφτηκε από τον Εισαγγελέα του ευρωπαϊκού δικαστηρίου. Οι προσπάθειες επίλυσης του ζητήματος θα συνεχιστούν είτε με διαμεσολαβητές είτε με Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία αλλά πάντα προσέκρουαν στην άρνηση των δύο κρατών και κυρίως των Σκοπιανών. Η πρόταση της Γαλλίας - Γερμανίας που σχετίζονταν με τη χρήση επιθετικού προσδιορισμού ομοίως θα έχει την ίδια τύχη με τις υπόλοιπες.

Στο επόμενο χρονικό διάστημα μέχρι το Σεπτέμβρη του 1995 δε σημειώνεται καμία πρόοδος παρά τις προσπάθειες ΟΗΕ, ΗΠΑ και Ευρωπαϊκών κρατών. Η Ελλάδα δεν θα άρει το εμπάργκο και τα Σκόπια αναζητούν οικονομική βοήθεια μέσω διεθνών οργανισμών χωρίς όμως να εγκαταλείπουν τη θέση τους

για χρήση του όρου «Μακεδονία». Η εμπλοκή του Μάθιου Νίμιτς και κατ' επέκταση του αμερικανικού παράγοντα δεν θα επιτύχει τους σκοπούς της και η Αθήνα θα θέσει βέτο στην είσοδο των Σκοπίων στη Διάσκεψη για Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη (ΔΑΣΕ) προβάλλοντας αμφιβολίες ως προς την πρόθεση των Σκοπίων να αποτελέσουν παράγοντα σταθερότητας στην περιοχή.

Ωστόσο τον Σεπτέμβριο του 1995 θα επιτευχτεί συμφωνία για απευθείας διάλογο μεταξύ των ΥΠΕΞ της Ελλάδας και της πΓΔΜ με τη μεσολάβηση του Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ. Στόχος είναι η υπογραφή ενδιάμεσης συμφωνίας υπό την αιγίδα του μεσολαβητή του ΟΗΕ Σάιρους Βάνς.

Η εν λόγω συμφωνία προέβλεπε κυρίως την άρση του εμπάργκο από την Ελλάδα πριν την έναρξη των συνομιλιών και το θέμα της συνομιλίας θα ακολουθούσε κατόπιν. Οι συνομιλίες διήρκησαν 2 εβδομάδες όπου και οι δύο πλευρές προσπάθησαν να κερδίσουν τα μέγιστα από την διαπραγματεύση.

Στις 13 Σεπτεμβρίου 1995 θα υπογραφεί στη Νέα Υόρκη από τους ΥΠΕΞ Ελλάδας και πΓΔΜ Κάρολο Παπούλια και Στέβκο Τσερβενκόφσκι η «Ενδιάμεση Συμφωνία» που θα ρύθμιζε τις διπλωματικές σχέσεις των δύο κρατών και τα κύρια σημεία της ήταν :

- Δέσμευση και από τα δύο κράτη αποδοχής των υπαρχόντων συνόρων και σεβασμός της εδαφικής ακεραιότητας.
- Η Ελλάδα θα αναγνωρίσει τα Σκόπια με την ονομασία πΓΔΜ μόλις η συμφωνία τεθεί σε ισχύ και θα προχωρήσουν στη δημιουργία γραφείων συνδέσμων στις πρωτεύουσες τους. Οι Σκοπιανοί δεσμεύτηκαν να αλλάξουν το σύμβολο της σημαίας τους που ήταν ο Ήλιος της Βεργίνας.
- Η πΓΔΜ δεσμεύτηκε ότι στο Σύνταγμα της θα ανέφερε ότι δεν διεκδικεί ελληνικό έδαφος ή δεν θα αναμιχθεί στις εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδας.
- Κι οι δύο πλευρές αποφάσισαν να εργαστούν για την ελεύθερη διακίνηση προσώπων και αγαθών μεταξύ των δύο χωρών και η Ελλάδα δεσμεύτηκε να «απόσχει από την επιβολή οποιουδήποτε μέτρου για την ελεύθερη διακίνηση προσώπων και αγαθών» με άλλα λόγια δεν είχε εφ' εξής το δικαίωμα να εφαρμόσει εμπάργκο ή άλλου είδους συναφείς απαγορεύσεις, κατά της πΓΔΜ. (Λυγερός, 2008).
- Συμφώνησαν να συνεργαστούν για την ελεύθερη διακίνηση προσώπων και αγαθών.

- Επιπλέον συμφωνήθηκε η ανάληψη διορθωτικών ενεργειών, εάν μία πλευρά χρησιμοποιήσει σύμβολα από την ιστορική ή πολιτιστική κληρονομιά της άλλης.

Η συγκεκριμένη προσπάθεια θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την άρση του αδιεξόδου, θα ομαλοποιήσει τις σχέσεις και θα δώσει τη δυνατότητα για συνέχιση των συνομιλιών και την επίλυση του θέματος της ονομασίας.

Οι Σκοπιανοί θα ενταχτούν στο Συμβούλιο της Ευρώπης με την προσωρινή ονομασία τους και στις 5 Οκτωβρίου θα αντικαταστήσουν τον ήλιο της Βεργίνας από το εθνικό τους σύμβολο. Θα κυρωθεί η Ενδιάμεση Συμφωνία από τις κοινοβουλευτικές ομάδες των δύο χωρών και η πΓΔΜ θα εισέλθει στον Οργανισμό για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη⁷ (ΟΑΣΕ) στις 12 Οκτωβρίου με την άρση του εμπάργκο από τη Χώρα μας στις 13 Οκτωβρίου.

Τον Ιανουάριο 1996 , ο Ανδρέας Παπανδρέου, λόγω βαριάς ασθένειας παραιτείται και την θέση του αναλαμβάνει ο Κώστας Σημίτης, που ορίζει νέο ΥΠΕΞ τον Θεόδωρο Πάγκαλο. Οι δύο αυτοί άνδρες που τέθηκαν επικεφαλής της Ελληνικής διπλωματίας και εξωτερικής πολιτικής, μεθόδευσαν σταδιακά μία στροφή (από την μέχρι τότε Ελληνική γραμμή «ούτε Μακεδονία, ούτε παράγωγα») προς μία σύνθετη ονομασία. Το παραπάνω γεγονός φάνηκε ξεκάθαρα όταν στις 15 Απριλίου 1996, ο Έλληνας διαπραγματευτής Ζαχαράκης ενημέρωσε τον ειδικό διαμεσολαβητή του ΟΗΕ Σάιρους Βανς ότι η Αθήνα ήταν διατεθειμένη να αποδεχτεί μία σύνθετη ονομασία, με την προϋπόθεση ότι και τα Σκόπια θα έπρατταν το ίδιο (Λυγερός 2008).

Κατόπιν και μέχρι το 2004 δεν σημειώθηκε κάποια πρόοδος παρά τη δυναμική που προέκυψε. Ειδικότερα στο θέμα της ονομασίας τα μέλη δεν κατέληξαν σε καμιά αποδεκτή λύση, σε άλλα όμως σημεία παρατηρήθηκε εξισορρόπηση των σχέσεων και οι ελληνικές επενδύσεις θα αυξηθούν και οι Σκοπιανοί θα παραδεχτούν ότι η Ελλάδα κατέχει ήδη την πρώτη θέση στους ξένους επενδυτές στα Σκόπια. Τον Μάιο του 1999 στο Βαλκανικό Οικονομικό Συνέδριο στη Θεσσαλονίκη θα ανακοινωθεί η δημιουργία δύο ελεύθερων

7. ΟΑΣΕ είναι ένας οργανισμός 57 χωρών που καλύπτει τη γεωγραφική περιοχή από το Βανκούβερ ως το Βλαδιβοστόκ με έδρα τη Βιέννη. Εμπνέεται από τις Αρχές της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι και αποτελεί ένα Forum πολιτικού διαλόγου σε θέματα που άπτονται τριών διαστάσεων της διεθνούς ασφαλείας: α. της πολιτικοστρατιωτικής β. της οικονομικής-περιβαλλοντικής γ. της ανθρώπινης διάστασης.

βιομηχανικών ζωνών, μία εκ των οποίων θα είναι στα σύνορα Ελλάδας- πΓΔΜ, που συνοδεύτηκε και με υπογραφή πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ ελληνικού ΔΠΕΚ (Διαβαλκανικό και Παρευξέινο Επιχειρησιακό Κέντρο) και του Γραφείου Ιδιωτικοποίησης των Σκοπίων.

Στο μεταξύ στην Ελλάδα αναλαμβάνει Πρωθυπουργός ο Μακεδόνας πολιτικός Κώστας Καραμανλής και ΥΠΕΞ ο Πέτρος Μολυβιάτης που όμως δεν θα καταφέρουν να πείσουν τις ΗΠΑ να μην αναγνωρίσουν τα Σκόπια με το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Μάλιστα θα υπογραφεί και αμυντική συμφωνία με τις ΗΠΑ στις 11 Οκτωβρίου όπου τα Σκόπια θα αναφέρονται ως «Μακεδονία».

Το 2005 ο Μάθιου Νίμιτς θα ξεκινήσει καινούργια προσπάθεια για το θέμα της ονομασίας. Αρχικά θα προτείνει το όνομα «Republika Makedonija - Skopje», που απορρίπτεται από τα Σκόπια. Κατόπιν θα επανέλθει προτείνοντας το συγκεκριμένο όνομα μόνο για τις διμερείς σχέσεις όπου τα Σκόπια στους διεθνείς οργανισμούς θα αναφέρονταν με λατινική γραφή «Republika Makedonija» ως το 2008 και μετά θα αναφέρονταν με το συνταγματικό τους όνομα «Republic of Macedonia» (στην αγγλική και μεταφρασμένο, ενώ η Ελλάδα θα έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί τον όρο «Μακεδονία» μόνο με επιθετικό προσδιορισμό ως τοπωνύμιο εντός της δικής της επικράτειας). Η πρόταση απορρίφθηκε και από τα δύο μέρη, ενώ χαρακτηρίστηκε ως «απαράδεκτη» από την Αθήνα (San Simera 2002-2013).

Στη συνέχεια στις 27 Αυγ 2006 θα αναλάβει ΠΘ των Σκοπίων ο Νικόλα Γκρούεφσκι που θα αναφέρει ότι επιθυμεί την επίλυση του θέματος της ονομασίας αλλά η ένταξη της χώρας του στην Ε.Ε και το ΝΑΤΟ να μην συνδέεται με το όνομα και με τις διαφορές με την Ελλάδα. Στην πράξη στις 28 Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου θα μετονομαστεί το αεροδρόμιο των Σκοπίων σε «Μέγας Αλέξανδρος», προκαλώντας τις σοβαρές αντιδράσεις της Αθήνας.

Η νέα κυβέρνηση Καραμανλή τον Σεπτέμβρη του 2007 θα αντιμετωπίσει σε διπλωματικό επίπεδο την αναγνώριση του κρατιδίου από 118 χώρες του ΟΗΕ με το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Η κυβέρνηση θα προειδοποιήσει τα Σκόπια για την άσκηση βέτο στην ένταξη τους σε ΕΕ και ΝΑΤΟ εφόσον δεν διευθετηθεί το θέμα της ονομασίας. Την επόμενη χρονιά και ενώ πλησίαζε η Σύνοδος Κορυφής των κρατών – μελών του ΝΑΤΟ στην οποία θα εξετάζονταν το

αίτημα των Σκοπίων, οι σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτες.

Στις 19 Φεβρουαρίου ο Μάθιου Νίμιτς θα καταθέσει πρόταση για σύνθετη ονομασία περιλαμβάνοντας πέντε πιθανές ονομασίες (Συνταγματική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ανεξάρτητη Δημοκρατία της Μακεδονίας, Νέα Δημοκρατία της Μακεδονίας και δημοκρατία της Άνω Μακεδονίας) με την Αθήνα να δέχεται σαν βάση για περαιτέρω διαπραγματεύση την τελευταία, δηλώνοντας παράλληλα, ότι η ένταξη της FYROM στο NATO δεν θα ήταν δυνατή χωρίς να υπάρξει κοινά αποδεκτή λύση. Τα Σκόπια θα δεχτούν την πρόταση συμφωνώντας όμως στις ονομασίες Ανεξάρτητη Δημοκρατία της Μακεδονίας και Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας τις οποίες όμως η Αθήνα είχε απορρίψει.

Ο Έλληνας ηγέτης Κώστας Καραμανλής θα επαναλάβει τη θέση που είχε υιοθετήσει η Αθήνα «μη λύση σημαίνει μη πρόσκληση της πΓΔΜ στην ΕΕ και το NATO» θέλοντας να προκαλέσει μεταστροφή στην αδιάλλακτη στάση των Σκοπιανών, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Οι μεγάλες δυνάμεις με πρωτοστάτη τις ΗΠΑ άσκησαν ασφυκτική πίεση για την αναγνώριση του κρατιδίου που τελικά όμως λόγω της αρνητικής στάσης των εκπροσώπων του δεν επήλθε.

Στη Σύνοδο Κορυφής της συμμαχίας στις 2 Απριλίου 2008 στο Βουκουρέστι, η ελληνική πλευρά θα υλοποιήσει τις προειδοποιήσεις της αναφέροντας κατηγορηματικά ότι σε περίπτωση που η πΓΔΜ λάμβανε πρόσκληση για ένταξη η Ελλάδα θα εμπόδιζε την ένταξη της, ασκώντας το δικαίωμα του βέτο. Τα Σκόπια δεν θα λάβουν πρόσκληση γεγονός που θα προκαλέσει την οργισμένη αντίδραση τους έστω κι αν η Χώρα μας διεμήνυσε ότι ήταν πρόθυμη να συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις με εντατικό ρυθμό, προκειμένου να βρεθεί μια κοινά αποδεκτή λύση στο ζήτημα της ονομασίας.

Στις 23 Απριλίου η ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μετά την παρέμβαση Ελλήνων ευρωβουλευτών θα τερματίσει τις επιδιώξεις των Σκοπίων για είσοδο στην Ε.Ε χωρίς να έχει επιλυθεί το θέμα της ονομασίας. Ο Νίμιτς θα συνεχίσει τις επαφές θέλοντας να γεφυρώσει το χάσμα αλλά και πάλι λόγω της προκλητικής στάσης Γκρουέφσκι και της γενικότερης αδιαλλαξίας δεν θα βρεθεί αρμόζουσα λύση.

Ο προαναφερόμενος ΠΘ των Σκοπίων θα προκαλέσει ακόμα περισσότερο την ελληνική πλευρά με επιστολή που θα στείλει στον Έλληνα Πρωθυπουργό στις 14 Ιουλίου στην οποία έθετε ξεκάθαρα θέμα «Μακεδονικής μειονότητας» στην Ελλάδα αναφέροντας θέματα όπως η επιστροφή περιουσιών, αναγνώρισης της μειονότητας και της γλώσσας προκαλώντας για άλλη μια φορά την έντονη αντίδραση της Αθήνας.

Στις 17 Νοεμβρίου η πΓΔΜ θα καταθέσει στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης προσφυγή κατά της Ελλάδας, αναφέροντας ότι η Ελλάδα παραβίασε την Ενδιάμεση Συμφωνία αφού εμποδίζει την ένταξη του κρατιδίου σε ένα διεθνή οργανισμό όπως το ΝΑΤΟ. Στις 13 Ιανουαρίου 2009 θα συναντηθούν εκπρόσωποι από τα δύο κράτη στην έδρα του Διεθνούς Δικαστηρίου όπου καθόρισαν τις ημερομηνίες υποβολής υπομνημάτων για τη στήριξη των θέσεων τους.

Κατά τον ίδιο χρόνο ο Μ. Νίμιτς θα συνεχίσει τις προσπάθειες για εξεύρεση κοινής λύσης χωρίς όμως σημαντικά αποτελέσματα. Η πΓΔΜ θα συνεχίσει τις προκλήσεις εκδίδοντας ταξιδιωτική οδηγία σε βάρος της Ελλάδας λέγοντας στους πολίτες της να αποφεύγουν τα ταξίδια και την παραμονή για μεγάλο διάστημα σε μεγάλες ελληνικές πόλεις λόγω των επεισοδίων που έχουν λάβει χώρα τους τελευταίους μήνες», ενέργεια που προκάλεσε την έντονη αντίδραση του ελληνικού ΥΠΕΞ.

Τον Οκτώβριο του 2009 θα ξεκινήσει η εκδίκαση προσφυγής της πΓΔΜ στο Διεθνές Δικαστήριο παρουσιάζοντας τις θέσεις της και θα ακολουθήσει η Ελληνική πλευρά ένα χρόνο αργότερα. Τελικά στις 5 Δεκεμβρίου 2011 το Διεθνές Δικαστήριο με ψήφους 15 έναντι 1 θα αποφασίσει ότι η Ελληνική Δημοκρατία ασκώντας βέτο στην είσοδο της πΓΔΜ στο ΝΑΤΟ παραβίασε την υποχρέωση της βάσει του άρθρου 11 παρ.1 της Ενδιάμεσης Συμφωνίας. Στην ίδια όμως απόφαση θα αναφερθεί ότι η Ελλάδα δεν υποχρεούται να μην εγείρει αντιρρήσεις για την ένταξη της πΓΔΜ σε διεθνείς οργανισμούς.

Στο ευρύτερο περιβάλλον η απόφαση λαμβάνεται με συγκρατημένη αισιοδοξία για τη διευθέτηση του ζητήματος. Ο ΠΘ Λουκάς Παπαδήμος θα επαναλάβει την προσήλωση της Ελλάδας στην επίλυση του ζητήματος της ονομασίας έναντι πάντων υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών (Η.Ε.). Ο Νίμιτς θα δηλώσει ότι «η απόφαση του Δικαστηρίου της Χάγης πρέπει να τύχει προσεκτικής μελέτης και από τις δύο κυβερνήσεις» ενώ ο τότε Γενικός

Γραμματέας του NATO Φ. Ράσμουςεν θα αναφέρει ότι «η απόφαση του δικαστηρίου της Χάγης δεν επηρεάζει την απόφαση της Συνόδου Κορυφής της Συμμαχίας στο Βουκουρέστι το 2008»

Η συνέχεια του ζητήματος εμπεριέχεται στην προσπάθεια του Νίμιτς από το 2012 για νέες πρωτοβουλίες «αναζωογόνησης των συνομιλιών» με την ελπίδα εξεύρεσης μιας κοινά αποδεκτής ονομασίας και την οριστική λύση του προβλήματος, το οποίο αποτελεί το μοναδικό «αγκάθι» στις σχέσεις των δύο χωρών.

2.2 Ενδιάμεση Συμφωνία

Στην προηγούμενη παράγραφο αναφερθήκαμε στην προσφυγή των Σκοπίων στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για καταστρατήγηση της ενδιάμεσης Συμφωνίας από μέρος της Ελλάδας. Εξετάζοντας λεπτομερώς την προαναφερόμενης συμφωνία καταγράφουμε τα κάτωθι:

Το κείμενο της Ενδιάμεσης Συμφωνίας υπογράφηκε στη Νέα Υόρκη στις 13 Σεπτεμβρίου 1995. Το υπογράφουν οι υπουργοί εξωτερικών Κάρολος Παπούλιας από την πλευρά της Ελλάδος και ο Στέβο Τσερβενκόφσκι από την πλευρά της Π.Γ.Δ.Μ. Η Ενδιάμεση Συμφωνία είναι η πρώτη διεθνής συνθήκη που υπέγραψε η Ελλάδα με την ΠΓΔΜ. Τα συμβαλλόμενα κράτη παραμένουν «ανώνυμα» στο τελικό κείμενο και προσδιορίζονται ως το «Πρώτο Συμβαλλόμενο Μέρος» (Ελλάδα) και το «Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος» (ΠΓΔΜ). (Ν. Μάρτης, Η Συνθήκη του Άμστερνταμ 2000)

Η καινοτομία αυτή αποδίδεται στην άρνηση της ΠΓΔΜ να αναλάβει διεθνή συμβατική δέσμευση, με όνομα διαφορετικό από εκείνο με το οποίο αυτοπροσδιορίζεται. Η Ενδιάμεση Συμφωνία αποτελείται από Προοίμιο, και 23 άρθρα κατανεμημένα σε 6 μέρη και το ουσιαστικό περιεχόμενό της είναι γενικότατο. Τα κυριότερα σημεία που διαμόρφωσαν την μετέπειτα σχέση των δύο κρατών είναι τα κάτωθι:

1. Η Ελλάδα αναγνωρίζει την πΓΔΜ ως «ανεξάρτητο και κυρίαρχο κράτος, υπό προσωρινή ονομασία και συμφωνεί να μην προβάλλει αντιρρήσεις στην αίτηση ή τη συμμετοχή της πΓΔΜ σε διεθνείς οργανισμούς των οποίων η Ελλάδα είναι μέλος. Η Ελλάδα διατηρεί το δικαίωμα να προβάλλει αντιρρήσεις στην περίπτωση που η πΓΔΜ αναφέρεται στους ανώτερους οργανισμούς

διαφορετικά απ' ότι στην απόφαση 817(1993) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

2. Για τις διατάξεις του Συντάγματος της πΓΔΜ που έχουν αλυτρωτική χροιά, αναφέρεται ότι η πΓΔΜ δεσμεύεται να μην επικαλείται το Σύνταγμα της στις διεθνείς σχέσεις και σε καμία περίπτωση προκειμένου να εγείρει αλυτρωτικές αξιώσεις και να μην παρεμβαίνει σε ζητήματα που δεν αφορούν δικούς της υπηκόους στην Ελλάδα. Για την προπαγάνδα, αναφέρει ότι απαγορεύονται οι εχθρικές ενέργειες ή προπαγάνδα από κρατικά ελεγχόμενες υπηρεσίες και ότι η πΓΔΜ θα απαλείψει το αστέρι της Βεργίνας από τη σημαία της.

3. Η χρονική ισχύς της Ενδιάμεσης Συμφωνίας ήταν 7 χρόνια ή έως ότου αντικατασταθεί από οριστική συμφωνία. Μετά από τα 7 χρόνια, εάν κάποιο από τα μέλη ήθελε να αποχωρήσει, έπρεπε να ενημερώσει γραπτώς το άλλο μέρος, και η διακοπή να ισχύσει 12 μήνες μετά τη γραπτή ενημέρωση. Μέχρι σήμερα κανένα από τα δύο μέλη δεν έχει ακυρώσει τη συμφωνία, η οποία βρίσκεται σε ισχύ. Βάσει των ανωτέρω, γίνεται σαφές ότι η Ενδιάμεση Συμφωνία του 1995, διευθέτησε πολλά διμερή θέματα με αμοιβαίους συμβιβασμούς, χωρίς όμως να επιλύσει το θέμα της ονομασίας. (Χολέβας 1995)

Με την διμερή αυτή συμφωνία, η Ελλάδα πέτυχε να μην αρθεί ο «αποκλεισμός» (embargo) πριν εφαρμοσθεί η ενδιάμεση συμφωνία, να μην μπορούν τα Σκόπια να εντάσσονται σε διεθνείς οργανισμούς με άλλο όνομα εκτός FYROM καθώς και να σταματήσει να χρησιμοποιεί τον Ήλιο της Βεργίνας στην σημαία. Η βασική διαφορά από το σχέδιο που προτάθηκε από τους Σάιρους Βάνς και Λόρδο Όουεν είναι ότι αυτό αφορούσε το «μεγάλο πακέτο», δηλαδή περιλάμβανε και τη ρύθμιση της ονομασίας. Συγκεκριμένα οι διαπραγματευτές Βανς και Όουεν πρότειναν ως όνομα το «Nova Makedonija» αμετάφραστο. Η ενδιάμεση συμφωνία αφορά το «μικρό πακέτο», αφήνοντας την ονομασία για νέες διαπραγματεύσεις.

Η πΓΔΜ πέτυχε να αναγνωρισθεί από την Ελλάδα ως ανεξάρτητο και κυρίαρχο κράτος. Να χρησιμοποιεί το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας» στις οικονομικές συναλλαγές με τρίτες χώρες. Να αναγνωρισθεί ότι έχει και αυτή ιστορική κληρονομιά, παρότι είναι ένα νέο κράτος 50 ετών, το οποίο ενισχύει την προσπάθειά της να κάνει ένα «μακεδονικό έθνος». Να μην αντικαταστήσει τις επίμαχες διατάξεις του Συντάγματος της (άρθρο 3, 49 και 73) και να περιοριστεί

μόνο από σχετικές διευκρινήσεις. Να άρει η Ελλάδα τον «αποκλεισμό» (embargo) και να μην μπορεί να τον ξαναχρησιμοποιήσει ως όπλο εναντίον της. Τέλος να ανταλλάξει αμέσως πρεσβείες με τις ΗΠΑ αναβαθμίζοντας τις σχέσεις τους. (Βαληνάκης-Ντάλης ,1996) Τα δυο κράτη με την ενδιάμεση συμφωνία πέτυχαν την επανάληψη των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων και την χρησιμοποίηση από την ΠΓΔΜ του λιμανιού της Θεσσαλονίκης. Τονίζεται, ότι η ενδιάμεση συμφωνία υπογράφηκε για την ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων, οι οποίες αναφέρονται στα περισσότερα άρθρα της συμφωνίας. Στη συνέχεια μετά την υπογραφή της συμφωνίας ο αριθμός των κρατών, ιδιαίτερα μεταξύ εκείνων του Τρίτου Κόσμου, που είχαν διπλωματικές σχέσεις με το συνταγματικό όνομα της χώρας ,αυξήθηκε γεωμετρικά.

Στις 12 Οκτωβρίου του 1995, η ΠΓΔΜ έγινε το 53ο μέλος του Οργανισμού Ασφάλειας και Συνεργασίας στην Ευρώπη, με τη σύμφωνη γνώμη της Ελλάδας. Η απόπειρα κατά της ζωής του προέδρου Γκλιγκόρωφ, τον Οκτώβριο του 1995, ανέβαλε τις συζητήσεις για το θέμα του ονόματος. Το καλοκαίρι του 1998, η πρόταση του μεσολαβητή του ΟΗΕ Σάιρους Βανς ήταν «Δημοκρατία της Μακεδονίας-Σκόπια», χωρίς όμως να ευδοκιμήσει. Η Ελλάδα φαινόταν, να είχε κάνει σιωπηρά ένα «άνοιγμα» στη Νέα Υόρκη, για ένα σύνθετο όνομα, ενώ η άλλη πλευρά παρέμενε προσκολλημένη στο συνταγματικό της όνομα.

Κεφάλαιο «3ο»

Η τρέχουσα πολιτική κατάσταση και η κυβερνητική κρίση στην πΓΔΜ

Εισαγωγή

Προκειμένου να καταλήξουμε προοδευτικά σε τεκμηριωμένα συμπεράσματα για το μέλλον του κρατιδίου οφείλουμε καταρχάς να εξετάσουμε ενδελεχώς, τους συστατικούς παράγοντες του πολιτεύματός του, καθώς και τους κύριους παίκτες που το διαμορφώνουν και που δεν είναι άλλοι από τα πολιτικά κόμματα που με τη στάση του καθορίζουν την επιβίωση του κρατιδίου .

3.1 Η πολιτική σκηνή των Σκοπίων και η ιδεολογία των πολιτικών παρατάξεων

Το πολίτευμα στην πΓΔΜ είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία βασιζόμενη στο Σύνταγμα που ψηφίστηκε το 1991. Το σύνταγμα διακρίνεται για τις αναφορές του στο κράτος δικαίου, τη δημοκρατία και την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Επιπλέον επικροτεί την ελευθερία της έκφρασης, την καθολική ψήφο, τον πολιτικό πλουραλισμό και την ελευθερία του επιχειρείν.

Η νομοθετική εξουσία ασκείται από τα 120 μέλη της Συνέλευσης του Κοινοβουλίου που εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία κάθε τέσσερα χρόνια. Ψηφίζουν νόμους, τον κρατικό προϋπολογισμό, επικυρώνουν διεθνείς συνθήκες, ορίζουν δικαστές, κηρύσσουν πόλεμο, και εκλέγουν τα μέλη της κυβέρνησης.

Ο Πρόεδρος Δημοκρατίας του κρατιδίου έχει το δικαίωμα να ασκεί βέτο σε νομοσχέδια. Ο Πρόεδρος της Συνέλευσης (Βουλής) εκλέγεται με την ψήφο τουλάχιστον 61 μελών και αντικαθιστά τον ΠΔ αν δεν δύναται να ασκήσει τα καθήκοντα του. (πΓΔΜ, Wikipedia, 2017)

Η εκτελεστική εξουσία είναι στα χέρια της κυβέρνησης και του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος εκλέγεται κάθε πέντε χρόνια με άμεση καθολική ψηφοφορία έως δύο θητείες και είναι υπεύθυνος για την διαπραγμάτευση των διεθνών συμφωνιών, τον ορισμό των πρέσβων, δέχεται τους ξένους διπλωμάτες, είναι ο ανώτατος αρχηγός των ΕΔ και εκπροσωπεί το κράτος στο εσωτερικό και το εξωτερικό.

Η εκλεγμένη κυβέρνηση είναι υπεύθυνη για τη σύνταξη και εκτέλεση των νόμων και του προϋπολογισμού, προτείνει τους πρέσβεις. Η δικαστική εξουσία ασκείται από δικαστές που εκλέγονται από τη Συνέλευση χωρίς χρονικό περιορισμό. Το σύνταγμα απαγορεύει τη σύσταση έκτακτων δικαστηρίων. Τέλος, το συνταγματικό δικαστήριο είναι υπεύθυνο για τον έλεγχο της συμμόρφωσης των πράξεων του κοινοβουλίου και της κυβέρνησης με το Σύνταγμα. Το δίκαιο της χώρας ανήκει στην παράδοση του αστικού-ρωμαϊκού δικαίου. (πΓΔΜ, Wikipedia, 2017)

Διοικητική Διαίρεση

Το κράτος των Σκοπίων έχει μόνο μια βαθμίδα εδαφικής υποδιαίρεσης, τους 80 δήμους. Μόνο η πόλη των Σκοπίων έχει ιδιαίτερο καθεστώς και αποτελείται από 10 δήμους με δικό τους συμβούλιο και δήμαρχο.

Κάθε δήμος είναι μια γεωγραφική και οικονομική ενότητα με κοινές ανάγκες και ενδιαφέροντα. Έχει κυβέρνηση και δήμαρχο, εκλεγμένους με άμεση ψηφοφορία και οι αρμοδιότητες των οποίων καθορίζονται με νόμο. Οι δήμοι διαθέτουν ορισμένη τοπική αυτονομία, ψηφίζουν το δημοτικό προϋπολογισμό και κάνουν αναπτυξιακά σχέδια.

Η υπάρχουσα αλβανική μειονότητα υποστηρίζει με θέρμη την διοικητική αποκέντρωση προκειμένου να ενισχυθεί η αυτονομία της σε αντίθεση με τους Σλαβομακεδόνες που δεν επιθυμούν τον διαχωρισμό σε περιφέρειες λόγω του μικρού μεγέθους της χώρας. Ωστόσο, από το 2009 η χώρα χωρίζεται σε οκτώ στατιστικές περιοχές, που δεν έχουν κανένα διοικητικό ρόλο και δημιουργήθηκαν ώστε η χώρα να διαθέτει μονάδες αντίστοιχες στις ευρωπαϊκές NUTS⁸. Οι περιοχές αυτές αντιστοιχούν στη βαθμίδα NUTS-3 και, πέρα από τη στατιστική χρησιμότητά τους, οφείλουν να συντονίζουν την οικονομική ανάπτυξη ανάμεσα στους δήμους. Διαθέτουν συμβούλιο που αποτελείται από τους δημάρχους των δήμων τους. (πΓΔΜ, Wikipedia, 2017)

8. NUTS είναι η κοινή ονοματολογία των εδαφικών στατιστικών μονάδων. Ουσιαστικά είναι κωδικοί για την αναφορά των υποδιαίρεσεων των χωρών, που χρησιμοποιεί η Ε.Ε για στατιστικούς λόγους. Η κωδικοποίηση NUTS χρησιμοποιείται από το 1988 στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο αλλά μόλις το 2003 άρχισε να εμφανίζεται στα κείμενα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Πολιτική ζωή και κόμματα

Η πολιτική σκηνή των Σκοπίων εμφανίζει ποικιλία περιλαμβάνοντας κυρίως σλαβικά και αλβανικά κόμματα αλλά και κάποια με σαφή εθνικό προσδιορισμό υποστηρίζοντας τα συμφέροντα Σέρβων, Βοσνίων και Τούρκων. Τα σημαντικότερα όμως από αυτά που διαδραματίζουν και ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής του κρατιδίου από το 1991 είναι η «Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση - Δημοκρατικό Κόμμα για την Εθνική Μακεδονική Ενότητα» (VMRO-DPMNE) και η «Σοσιαλδημοκρατική Ένωση της Μακεδονίας» (SDSM). (πΓΔΜ, Wikipedia, 2017)

Το πρώτο κόμμα ξεκίνησε από εθνικιστική βάση αλλά λόγω της μη αναγνώρισης του στα διεθνή φόρα, από το 1995 ακολουθεί μια χριστιανοδημοκρατική γραμμή. Το δεύτερο, το SDSM είναι η συνέχεια της Ένωσης Κουμμουνιστών της πΓΔΜ που στην πορεία στράφηκε στη σοσιαλδημοκρατία τείνοντας στον νεοφιλελευθερισμό με αποτέλεσμα να αποκτά μεγαλύτερη βάση στα εύπορα παρά στα λαϊκά στρώματα. Το SDSM πιστεύει στη βελτίωση των διακοινοτικών σχέσεων και τη γρήγορη επίλυση της διένεξης για την ονομασία με την Ελλάδα. Και τα δύο κόμματα υποστηρίζουν την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε και το ΝΑΤΟ. Το SDSM συνεργάζεται με το Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα ενώ το VMRO-DPMNE με το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα.

Υπάρχουν και μικρότερα κόμματα στα οποία ανήκουν και τα αλβανικά εθνικά κόμματα όπως η «Δημοκρατική ένωση για την ενσωμάτωση» (DUI, εθνικιστές), το «Κόμμα για τη δημοκρατική ευημερία» (PDP, μετριοπαθές) και το «Δημοκρατικό αλβανικό κόμμα» (συντηρητικό) καθώς και άλλοι σχηματισμοί όπως το «Νέο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα», που δημιουργήθηκε το 2005 από ένα πρώην μέλος του SDSM. (πΓΔΜ, Wikipedia, 2017)

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των εκλογών στη χώρα είναι η πολυεθνοτική φύση που τις διακρίνει με κύριο στοιχείο την έντονη αντίθεση μεταξύ της σλαβομακεδονικής πλειονότητας με την αλβανική μειονότητα που κατοικεί στις βορειοδυτικές περιοχές της χώρας. Συνήθως οι Σλαβομακεδόνες επιλέγουν κόμμα που θα έχει τη δυνατότητα σχηματισμού κυβέρνησης ενώ οι Αλβανοί κόμμα που τους αντιπροσωπεύει και που θα συνταχθεί με την πλειοψηφία.

Οι κυβερνήσεις στην πΓΔΜ

Το VMRO-DPMNE από το 2006 μέχρι το Μάιο του 2017 είχε την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Είχε συμμαχήσει με το αλβανικό DUI και μέλη των δύο κομμάτων αποτελούσαν την κυβέρνηση στην οποία προήδρευε ο Ν. Γρούεφσκι. Πρόεδρος Δημοκρατίας είναι ο Γκιόργκε Ίβανοβ, από τον Απρίλιο του 2009, καθηγητής πολιτικής επιστήμης, πολιτικός που δεν ανήκει σε κάποιο κόμμα, αλλά θετικά προσκείμενος στο VMRO-DPMNE. Διαδέχθηκε τον Μπράνκο Τσρβένκοβσκι, μέλος της SDSM. (πΓΔΜ, Wikipedia, 2017)

Όμως η απαρχή της τελευταίας πολιτικής κρίσης στο εσωτερικό του κρατιδίου ξεκίνησε με τις εκλογές του Δεκεμβρίου 2016 όπου το κόμμα του Γρούεφσκι πέτυχε μεν να προηγηθεί στα ποσοστά ερχόμενο πρώτο αλλά απώλεσε μεγάλο μέρος της εκλογικής του δύναμης και της κοινοβουλευτικής του εκπροσώπησης. Το VMRO-DPMNE έλαβε ποσοστό 39% έναντι 36,75% που απέσπασε το SDSM του Ζόραν Ζάεφ. Το πρόβλημα όμως που προέκυψε ήταν η μη επίτευξη αυτοδυναμίας διότι το εκλογικό σύστημα δεν προσφέρει επιπλέον έδρες στον πρώτο κόμμα. Μάλιστα το ίδιο βράδυ των εκλογών οι ηγέτες των δύο κομμάτων αυτοανακηρύχθηκαν ταυτόχρονα σε νικητές των εκλογών. (ert.gr, 2017)

Ο Γκρούεφσκι ανέφερε ότι το κόμμα του κατάφερε να διατηρήσει την εκλογική του δύναμη παρά το ότι απέναντι του είχε το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων της χώρας και απέδωσε την ενίσχυση της αντιπολίτευσης στην υποστήριξη σημαντικού αριθμού Αλβανών ψηφοφόρων που αποτελούν το 25% του εκλογικού σώματος της χώρας.

Ο Ζάεφ σε συγκέντρωση υποστηρικτών του είπε ότι το αποτέλεσμα είναι ιστορικό και είναι «η απαρχή του τέλους του καθεστώτος Γκρούεφσκι». Μεταξύ των αλβανικών κομμάτων πρώτο ήρθε το DUI του Αλί Αχμέτι το οποίο συμμετείχε σε όλες τις κυβερνήσεις συνασπισμού της πΓΔΜ τα τελευταία χρόνια, με ποσοστό 7,25%, σημαντικά μειωμένο σε σχέση με παλαιότερα. Στη νέα βουλή εισήλθαν συνολικά τέσσερα αλβανικά κόμματα, έναντι δύο που εκπροσωπούσαν στην προηγούμενη Βουλή με δεύτερο, το νεοσύστατο κόμμα “Besa” που έλαβε ποσοστό 4,9%. (.ert.gr, 2017)

Ωστόσο ο αριθμός των αλβανικών κομμάτων είναι μικρότερος σε σχέση με την προηγούμενη βουλή, γεγονός που αποδίδεται αφενός στη σλαβική

κεντροαριστερή αντιπολίτευση του Ζάεφ αλλά και στην πολυδιάσπαση του αλβανικού μπλοκ που είχε ως αποτέλεσμα τη διασπορά των ψήφων.

Στην πορεία ο Γκρούεφσκι δεν μπόρεσε να συμφωνήσει με τους άλλους πολιτικούς ηγέτες προκειμένου να σχηματίσει κυβέρνηση πράγμα που το πέτυχε ο Ζάεφ, χωρίς όμως ο ΠΔ της χώρας Γ. Ιβάνοφ (εκλεγμένος από το συνασπισμό του Γκρούεφσκι) να του δίνει τη δυνατότητα σχηματισμού κυβέρνησης γεγονός που έσυρε την ΠΓΔΜ σε μία δίνη αρνητικών εξελίξεων για το μέλλον της περιοχής.

Ο ΠΔ επικαλούνταν το ρόλο της Αλβανίας στην προσέγγιση μεταξύ σοσιαλιστών και αλβανικών κομμάτων. Η πλευρά όμως Γκρούεφσκι χρησιμοποιούσε και ένα άλλο μέσο κωλυσιεργίας μην επιτρέποντας στους βουλευτές του την πρόσβαση στο κοινοβούλιο γεγονός που συντελούσε στη μη συγκρότηση της Βουλής σε σώμα. Επιπλέον καθημερινά υπήρχαν διαδηλώσεις - που προέβαλαν τα φιλικά προς τον Γκρούεφσκι ΜΜΕ – από πολίτες που αυθόρμητα διαδήλωναν υπέρ της ενότητας της χώρας.

Το θέμα έλαβε διεθνείς διαστάσεις και πολλά ευρωπαϊκά κράτη κάλεσαν τους πολιτικούς των Σκοπίων να βρουν λύση με βάση τα αποτελέσματα των εκλογών, ενώ πολλοί αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης επισκέφτηκαν τα Σκόπια για να αναζητηθεί λύση στο πολιτικό αδιέξοδο που είχε προκύψει. Ωστόσο ο Γκρούεφσκι και οι υποστηρικτές ανυποχώρητοι ζητούσαν νέες εκλογές, ελπίζοντας ότι σε νέα αναμέτρηση θα κερδίσουν μεγαλύτερα ποσοστά μεταξύ του σλαβικού πληθυσμού της χώρας, που στο μεταξύ προσπαθούσε με κάθε τρόπο να πολώσει.

Η ένταση έφθασε στο αποκορύφωμα της στα τέλη Απριλίου, όταν τα κόμματα της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας εξέλεξαν πρόεδρο της Βουλής τον βουλευτή του αλβανικού DUI, Ταλάτ Τζαφέρι και εξαγριωμένοι εθνικιστές εισέβαλαν στη Βουλή και ξυλοκόπησαν βουλευτές των αντιπάλων κομμάτων, μεταξύ αυτών και τον αρχηγό του SDSM Ζ. Ζάεφ.

Ο Ν. Γκρούεφσκι και οι υποστηρικτές του είχαν ξεχάσει το 2001 που η χώρα είχε φτάσει στο χείλος ενός εμφυλίου πολέμου που απειράπει εξαιτίας του διεθνούς παράγοντα και που οδήγησε στη Συμφωνία της Αχρίδας με βασική προϋπόθεση την ισονομία και την ισοπολιτεία μεταξύ Σλάβων και Αλβανών, πράγμα που δεν εφαρμόστηκε από τον Γκρούεφσκι και οδήγησε στη συμμαχία των δευτέρων με τον Ζάεφ. (kouskouvelis.gr,2017)

Οι ΗΠΑ αντιλαμβάνομενες την αστάθεια που θα προέκυπτε στην περιοχή, μέσω του υπηρεσιακού εκπροσώπου του Στειτ Ντιπάρτμεντ, Μάρκ Τόνερ κάλεσαν τις πολιτικές δυνάμεις της χώρας να σχηματίσουν άμεσα κυβέρνηση που θα είναι δεσμευμένη στο κράτος δικαίου και στην εφαρμογή των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων. Στόχος τους ήταν να τερματίσουν την πολιτική κρίση που εμπόδιζε τη δημοκρατική και οικονομική ανάπτυξη καθώς και την Ευρωατλαντική ενσωμάτωση της χώρας. (thepressroom.gr,2017)

Τελικά, στις 29 Μαΐου 2017 και μετά τις ισχυρές πιέσεις της Διεθνούς Κοινότητας, ο Γκιόργκι Ιβάνοφ, αναθεώρησε τη στάση του και ανέθεσε την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Ζάεφ ,ανοίγοντας έτσι το δρόμο για το σχηματισμό κυβέρνησης στη χώρα, πεντέμισι μήνες μετά τις εκλογές. Η νέα κυβέρνηση έλαβε ψήφο εμπιστοσύνης από τη νέα βουλή και στην οποία συμμετέχουν τρία κόμματα: η Σοσιαλδημοκρατική Ένωση, το αλβανικό DUI του Αλί Αχμέτι και η “Συμμαχία για τους Αλβανούς” του Ζιγιάντιν Σέλα. Έχει τρεις αντιπροέδρους και 22 υπουργούς (επτά άνευ χαρτοφυλακίου). (<http://www.ert.gr>,2017/)

ΥΠΕΞ ορίστηκε ο πρώην διπλωμάτης Νικόλα Ντιμιτρόφ που ήταν και ο εκπρόσωπος της πΓΔΜ στις διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν με την Ελλάδα, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, κατά το διάστημα από το 2003-2008.

Υπουργός Άμυνας (ΥΠΙΑΜ) ανέλαβε η αντιπρόεδρος του SDSM Ράντιμιλα Σεκερίνσκα ενώ τα αλβανικά κόμματα στην νέα κυβέρνηση έχουν δύο αντιπροέδρους και έξι υπουργούς. Το αλβανικό κόμμα “BESA” ενώ αρχικά είχε συμφωνήσει με τον Ζάεφ τελικά δεν συμμετείχε με αποτέλεσμα η κυβερνητική πλειοψηφία να κατέχει 62 έδρες από τις 120 του κοινοβουλίου. (<http://www.ert.gr>,2017/)

Είναι πλέον φανερό ότι με το σχηματισμό της κυβέρνησης του Μαΐου η χώρα εξήλθε από την πολιτική κρίση που διήρκεσε σχεδόν τρία χρόνια αλλά κορυφώθηκε με τις εκλογές του περασμένου Δεκεμβρίου.

3.2 Ο αστάθμητος παράγοντας Γκρούεφσκι

Ο πρώην ΠΘ των Σκοπίων και Σλαβομακεδόνας Ν. Γκρούεφσκι, με ελληνική καταγωγή από την Αγγλία Φλώρινας, καθόρισε την πολιτική κατάσταση της γειτονικής χώρας για τη δεκαετία 2006-2016. Αν και αρχικά εκλέχτηκε με πολλές ελπίδες ως νέος πολιτικός για την επίλυση των

προβλημάτων της χώρας τελικά αναδείχτηκε σε τροχοπέδη για το πέρασμα της πΓΔΜ στη νέα εποχή.

Το κόμμα του το VMRO-DPMNE κέρδισε τις βουλευτικές εκλογές στις 5 Ιουλίου 2006 και έναν μήνα μετά σχημάτισε νέα κυβέρνηση με κύριο στοιχείο το νεανικό σχήμα. Στις 27 Αυγούστου 2006 έγινε Πρωθυπουργός της πΓΔΜ.

Στη συνέχεια τον Ιούνιο του 2008 θα επικρατήσει στις εκλογές κερδίζοντας πάνω από τις μισές έδρες του κοινοβουλίου αλλά η διαδικασία θα σκιαστεί από τις κατηγορίες βίας και νοθείας που θα εκτοξεύσουν τα αλβανικά κόμματα. Συνοδοιπόρος του ήταν ο αρχηγός του αλβανικού κόμματος DUI ,ο Αλί Αχμέτι με τον οποίο σχημάτισαν κυβέρνηση 78 εδρών επί συνόλου 120.

Το 2014 θα ξανακερδίσει τις εκλογές και θα σχηματίσει κυβέρνηση με 77 ψήφους υπέρ και 6 κατά αλλά οι βουλευτές του σλαβικού συνασπισμού της αντιπολίτευσης δεν θα αναγνωρίσουν το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών αλλά και την νομιμοποίηση της κυβέρνησης παράγοντας που θα συντελέσει σε ένα τρίχρονο πολιτικό αδιέξοδο για το κρατίδιο των Σκοπίων. (Wikipedia)

Είναι κοινά αποδεκτό ότι ο Γκρούεφσκι ήταν ο κυρίαρχος του πολιτικού σκηνικού στα Σκόπια και χαρακτηρίζονταν από έντονα μακιαβελικές απόψεις στην ενάσκηση της πολιτικής του. Προσπάθησε να ενισχύσει το εθνικό «μακεδονικό» συναίσθημα μέσα από τη διακόσμηση δρόμων και περιοχών των Σκοπίων με αγάλματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του βασιλιά Φιλίππου ή δίνοντας ονομασίες με μακεδονικό υπόβαθρο σε αεροδρόμια, δρόμους σκοπεύοντας έμμεσα να επηρεάσει συναισθηματικά και την παγκόσμια κοινή γνώμη για το δίκαιο των απόψεων του κόμματος του στο ζήτημα της ονομασίας.

Επιπλέον χρησιμοποίησε χειριστικά την ισχυρά οργανωμένη Σκοπιανή ομογένεια ειδικά στον Καναδά, την Αυστραλία και τις ΗΠΑ προκειμένου να πετύχει τους στόχους του και να κάμψει την ελληνική δυναμική στο θέμα της ονομασίας.

Στο εσωτερικό θα κάνει ακόμα και χρήση βίας ενάντια των αλβανών συμπατριωτών του για να κατορθώσει να κυβερνήσει έστω και με οριακή πλειοψηφία. Τελικά αντιλαμβανόμενος το αδιέξοδο που προέκυψε μετά τις εκλογές του Δεκεμβρίου του 2016 θα υποχρεωθεί να παραιτηθεί στις 4 Ιανουαρίου 2017 ανοίγοντας τον δρόμο για τη μετάβαση στη νέα εποχή για την πατρίδα του.

Παράλληλα, τον Ιούνιο του 2017 η Ειδική Εισαγγελέας των Σκοπίων, Κατίτσα Γιάνεβα, συντελώντας στην αποκαθήλωση του, θα απαγγείλει στον Γκρούεφσκι κατηγορίες για 17 υποθέσεις οργάνωσης και εκτέλεσης σχεδίου εκλογικής απάτης. Κατηγορούμενοι είναι και πρώην υπουργοί καθώς και συνεργάτες του πρώην ΠΘ οι οποίοι επιπλέον κατηγορούνται για διαφθορά, φοροδιαφυγή, ζητήματα υποκλοπών και παρακολούθησης πολιτικών αντιπάλων. Τελικά στις 7 Ιουλίου 2017 θα απαγορευτεί στον Γκρούεφσκι η έξοδος από τη χώρα. (kathimerini.gr,2017)

Επιπλέον στις δημοτικές εκλογές στις 15 Οκτ 2017 το κόμμα Γκρούεφσκι υπέστη μεγάλη ήττα χάνοντας 120.000 ψήφους σε σχέση με τις εκλογές του Δεκεμβρίου, περίπου 30% επί του ποσοστού που είχε λάβει, ενώ αντίθετα το κόμμα του Ζάεφ διατήρησε τις δυνάμεις του και προηγήθηκε σε πολλές περιοχές. Μάλιστα το VMRO-DPMNE από τους 56 δήμους που είχε κερδίσει στις εκλογές του 2013 κέρδισε μόνο 3 και ήδη στελέχη του κόμματος μιλούν για την αντικατάσταση του προέδρου ώστε αφενός να επιλυθούν τα χρονίζοντα θέματα που προκάλεσε με την επιπολαιότητα του αλλά και να δοθεί στο κόμμα η δυνατότητα να προχωρήσει στο μέλλον.(ta nea.gr,2017)

3.3 Η στάση των μεγάλων δυνάμεων και της ΕΕ στην πολιτική κρίση των Σκοπίων

Όπως κάθε μεγάλη κρίση επηρεάζει την ισορροπία του διεθνούς συστήματος, έτσι και στην περίπτωση της πΓΔΜ η κρίση έχει άμεσες επιπτώσεις τόσο στο άμεσο υποσύστημα της Βαλκανικής όσο και στο ευρύτερο ευρωπαϊκό περιβάλλον.

Τα συγκεκριμένα περιβάλλοντα δέχονται άμεσες επιδράσεις από την πολιτική των μεγάλων δυνάμεων ΗΠΑ και Ρωσίας αλλά και της Ε.Ε που αποτελεί το μεγαλύτερο οργανωμένο σύνολο κρατών παγκοσμίως.

Οι ΗΠΑ, στα μέσα περίπου της κρίσης διακήρυξαν τη θέληση τους για συνεργασία των πολιτικών δυνάμεων της πΓΔΜ προκειμένου να αρθεί το αδιέξοδο και να κλείσει ο κύκλος βίας και αβεβαιότητας που ξεκίνησε πριν τρία χρόνια για τη χώρα.

Ωστόσο η διαφαινόμενη άποψη της υπερδύναμης είναι ότι η όλη κατάσταση οφείλεται ξεκάθαρα στη στάση του Ν. Γκρούεφσκι, που αρνείται να αποδεχτεί το αποτέλεσμα των εκλογών του Δεκεμβρίου και ταυτόχρονα

εμπλέκεται άμεσα στο σκάνδαλο των υποκλοπών, όπου οι δυνάμεις ασφαλείας παρακολουθούσαν πολίτες με εντολή της κυβέρνησης. Με αφορμή το μεγαλόπνευστο σχέδιο για τον εξωραϊσμό των Σκοπίων με αγάλματα από την εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, κατηγορείται ότι πολιτικοί του φίλοι κέρδισαν χρήματα σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος. Μάλιστα στο εσωτερικό των αγαλμάτων βρέθηκαν κάμερες παρατήρησης των πεζών οι οποίες εντάσσονταν στο σχεδιασμό των προαναφερόμενων παρακολουθήσεων.(the-american-interest.com,2017)

Ο Ζάεφ για τις ΗΠΑ καλείται να διαδραματίσει εξέχοντα ρόλο για τη σταθεροποίηση της περιοχής. Η χώρα του οφείλει να προχωρήσει στην ομαλή δημοκρατικοποίηση μακριά από τους ρατσισμούς του παρελθόντος και τον αποκλεισμό του αλβανικού στοιχείου, συντελώντας έτσι στην απόκτηση της αληθινής ιστορικής ταυτότητας που της αρμόζει. Άμεσος στόχος πρέπει να είναι η ομαλοποίηση των σχέσεων με τα γειτονικά κράτη αλλά και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού και ειδικότερα των ορεινών αλβανικών πληθυσμών που σύμφωνα με δημοσκοπήσεις δεν νοιώθουν τη φροντίδα του κράτους. σε κανένα επίπεδο (reuters.com,2017).

Η Ρωσία, σημαντικός παίκτης στην περιοχή, προσπαθεί με μεθοδεύσεις να επηρεάσει την πολιτική κατάσταση σε όλες τις περιοχές της πρώην Γιουγκοσλαβίας με στόχο την απομάκρυνση των χωρών από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τον σφιχτό εναγκαλισμό τους με τη θέληση του Κρεμλίνου.

Μάλιστα, στις 3 Μαρτίου 2017 το ρωσικό ΥΠΕΞ σε ανακοίνωση του καταδίκασε την ανάμιξη της δύσης στο εσωτερικό του κρατιδίου τονίζοντας την επιτυχία του κόμματος Γκρούεφσκι να πάρει την πρώτη θέση. Επιπλέον θεωρώντας υπεύθυνους τους δυτικών οργανισμών (NATO-ΕΕ) αναφέρει ότι ο Γκρούεφσκι αδυνατεί να κυβερνήσει επειδή απώτερος σκοπός της Δύσης είναι η δημιουργία της Μεγάλης Αλβανίας μέσω της οποίας θα υπάρξει ο ευρύτερος έλεγχος της περιοχής.(ΠΑΜΑΚ - Έκθεση έδρας Θουκιδίδης,2017)

Είναι φανερό ότι η συγκεκριμένη κρίση των τριών χρόνων αποτελεί απόληξη της προσπάθειας της Ρωσίας και της συμμάχου της Σερβίας να "σπρώξουν" την πΓΔΜ μακριά από τον δυτικό προσανατολισμό της.

Ο Vladimir Atanasovski διευθυντής των μυστικών υπηρεσιών του κρατιδίου δήλωσε σε συνέντευξη ότι «..ισχυρή υπόγεια προπαγάνδα και

πληροφοριακές επιχειρήσεις στο εσωτερικό της χώρας, πηγάζουν από την Ρωσική πρεσβεία..στόχος είναι η απομόνωση της χώρας..». Μάλιστα σε δημοσιεύματα που αναρτήθηκαν τόσο στο εσωτερικό της Αλβανίας όσο και σε ισότοπους που αναφέρονται στην περιοχή των Βαλκανίων, θεωρούν την πΓΔΜ πεδίο διαμάχης ΗΠΑ και Ρωσίας όπου οι δύο δυνάμεις προσπαθούν να επεκτείνουν τις ζώνες επιρροής και εξασφάλισης των συμφερόντων τους χρησιμοποιώντας τα προκύπτοντα πολιτικά-εσωτερικά προβλήματα των Σκοπίων . (europeanwesternbalkans.com,2017)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, διαμέσου της Ύπατης Εκπροσώπου για θέματα εξωτερικής πολιτικής Φεντερίκα Μογκερίνι, και θέλοντας να κάνει αισθητή την παρουσία της προσπαθεί να επιτύχει την επίλυση του προβλήματος κάνοντας χρήση της ήπιας ισχύος που διαθέτει. Η Επίτροπος μετά τη συνάντηση που είχε τον Μάρτιο με τον ΠΔ Ιβάνοφ ανέφερε ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι οφείλουν να εργαστούν για την επίλυση του προβλήματος, που δεν πρέπει να μετατραπεί σε εθνικό. Η χώρα άμεσα να επιστρέψει στις δημοκρατικές διαδικασίες για το καλό του λαού και της περιοχής γενικότερα.

Είναι λοιπόν ολοφάνερο ότι και η επίλυση της κρίσης περνά μέσα από την εξασφάλιση των συμφερόντων των παικτών- κλειδιά (Key players). Η δυτική συμμαχία ΗΠΑ και Ε.Ε επιθυμούν την ειρηνική διευθέτηση με τη χρήση δημοκρατικών διαδικασιών ενώ η Ρωσία θέλει μια λύση που εξυπηρετεί τον γενικότερο σχεδιασμό της για την περιοχή. Επιπλέον, η Ρωσία προκειμένου να επιτύχει τους σκοπούς της δεν διστάζει να χρησιμοποιεί και τις προπαγανδιστικές δυνατότητες των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ειδικότερα στο περιοδικό Σπούνικ, τη δεδομένη περίοδο αναρτήθηκαν πολλά άρθρα τα οποία προέβαλλαν τη θέληση της Δύσης να διαλύσει το κρατίδιο, έστω κι αν χαθούν ζωές αθώων πολιτών προκειμένου να επιτευχθεί το σχέδιο της «Μεγάλης Αλβανίας».

3.4 Επίλυση του ζητήματος

Τελικά η κρίση θα επιλυθεί με την επίσκεψη του βοηθού ΥΠΕΞ των ΗΠΑ Χόιτ Μπράιαν Γι που συναντήθηκε με τον ΠΔ Ιβάνοφ αλλά και με τον νεοεκλεγέντα Πρόεδρο της Βουλής των Σκοπίων Ταλάτ Τζαφέρι. Στις συναντήσεις, τονίστηκε η άμεση ανάγκη σχηματισμού «μεταρρυθμιστικής κυβέρνησης» προκειμένου η χώρα να οδηγηθεί ταχύτερα στην ευρωπαϊκή της ενσωμάτωση. (iefimerida.gr,2017)

Στις 16 Μαΐου 2017 ο ΠΔ Ιβάνοφ θα δώσει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον ηγέτη του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος Ζ. Ζάεφ ο οποίος με τη συμμετοχή δύο αλβανικών κομμάτων θα αποκτήσει την κοινοβουλευτική πλειοψηφία με 62 έδρες επί συνόλου 120. Η διεθνής κοινότητα θα ανταποκριθεί θετικά στη νέα προσπάθεια των Σκοπίων ελπίζοντας στην επανεκκίνηση της διαδικασίας προσέγγισης της χώρας με το ΝΑΤΟ και την ΕΕ. (protothema.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «4ο»

Η πολιτική των Τιράνων στην κρίση της πΓΔΜ

Εισαγωγή

Από την ίδρυση της πΓΔΜ ο κύριος εσωτερικός παράγοντας πρόκλησης συνεχών οξύνσεων είναι οι σχέσεις μεταξύ Σλάβων και Αλβανικής μειονότητας. Μερίδα των ηγετών της μειονότητας ακολουθούν πολιτική διχασμού και σύγκρουσης με τις κυβερνητικές αρχές. Θέτουν ως προκάλυμμα την απόκτηση περισσότερων δικαιωμάτων για τους ομοεθνείς τους και την ίδια στιγμή ενσταλάζουν αλυτρωτικές ιδέες ανεξαρτητοποίησης και πιθανής ένωσης με την Αλβανία έστω κι αν γνωρίζουν ότι ο διεθνής παράγοντας δεν συμπράττει σε αυτή την κατεύθυνση.

4.1 Η Αλβανική μειονότητα και η πολιτική της κατεύθυνση

Ο Αλβανικός πληθυσμός των Σκοπίων πλησιάζει περίπου τους 500.000 και αποτελεί το 25% του συνολικού πληθυσμού της γειτονικής χώρας. Πλέον οι Αλβανοί αναγνωρίζονται ως επίσημη εθνότητα και έχουν ενεργό ρόλο στην πολιτική ζωή του κρατιδίου συμμετέχοντας τόσο στο κοινοβούλιο όσο και στην τοπική αυτοδιοίκηση στις περιοχές όπου αποτελούν πλειοψηφία. Τα δύο μεγαλύτερα αλβανικά κόμματα είναι η Δημοκρατική Ενσωμάτωση με Αρχηγό τον Αλί Αχμέτι (DUI) και το Δημοκρατικό κόμμα των Αλβανών (DPA) του Μεντούχ Θάτσι και στις τελευταίες εκλογές εμφανίστηκε και το αλβανικό κόμμα BESA που κέρδισε 5 έδρες. Η μειονότητα πλέον συμμετέχει ενεργά στη διοίκηση του κράτους και την Αστυνομία. (Capital, 2017)

Γεγονός είναι ότι στο παρελθόν υπήρξαν περίοδοι που η διαβίωση του Αλβανικού στοιχείου δυσκολευόταν από τους νόμους της σλαβομακεδονικής ελίτ, όπως στην εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όπου ενώ επιτρέπονταν η χρήση της γλώσσας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση οι εξετάσεις για τα πανεπιστήμια διεξάγονταν μόνο στα σλαβικά και πολλοί νέοι στρέφονταν αναγκαστικά στα πανεπιστήμια της Αλβανίας. Γενικά οι Αλβανοί κατοικούν στις ΒΔ περιοχές της χώρας και η δυνατότητα συμμετοχής τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων κατά το παρελθόν ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτη έως υποτυπώδης.

Η απομόνωση όμως γέννησε και καλλιέργησε τον Αλβανικό Μεγαλοϊδεατισμό που ενισχύθηκε μετά τα γεγονότα στο Κόσσοβο. Ένα μέρος του απελευθερωτικού στρατού του Κοσσόβου (UCK) δεν παρέδωσε τα όπλα και έδρασε στις περιοχές της πΓΔΜ προκαλώντας τα γνωστά επεισόδια του 2001. Με την παρέμβαση της δυτικής συμμαχίας υπογράφηκε τελικά η συμφωνία της Αχρίδας (13 Αυγ 2011) όπου η Αλβανική μειονότητα απέκτησε διευρυμένα δικαιώματα όπως: την επισημοποίηση της αλβανικής ως γλώσσας του κράτους, την αυξημένη συμμετοχή στην αυτοδιοίκηση και τα σώματα ασφαλείας.

Ωστόσο, η υψηλή γεννητικότητα των Αλβανών φοβίζει και προβληματίζει τους σλάβους που νοιώθουν τις διεργασίες αυτονομησης των περιοχών τους ολοένα και πιο έντονες και εκτιμούν ότι θα συντελέσουν αναπόφευκτα στην απόσχιση και τη διάλυση του κράτους τους.

Επιπλέον η έντονη παρέμβαση της Αλβανίας στα αλβανικά κόμματα και στον καθορισμό της πολιτικής τους προκαλεί ένα επιπλέον ζήτημα για την ηγεσία των Σκοπίων, καθιστώντας τις σχέσεις τόσο των κρατών όσο και των εθνοτικών ομάδων προβληματικές και που πολλές φορές οδηγούνται σε αδιέξοδα. Ακόμα οι Αλβανοί της πΓΔΜ δεν αποδέχονται τον όρο «μακεδόνες», διότι έχουν αλβανική συνείδηση πράγμα που αποτελεί εμπόδιο στις διαπραγματεύσεις για το θέμα της ονομασίας αφού περιορίζει τις επιλογές της σκοπιανής κυβέρνησης και καθορίζει καταλυτικά τις πολιτικές επιλογές.

Αυτό όμως που η μειονότητα επιζητά διακαώς είναι μια «συναινετική δημοκρατία» που ρόλο δε θα διαδραματίζει η πλειοψηφία αλλά οι εθνοτικές ομάδες που θα συνδιαμορφώνουν το μέλλον της χώρας. Όμως οι παραπάνω σκέψεις αντιτίθενται στη μυθολογία του «Μακεδονικού» κράτους και στις προσπάθειες που καταβάλλονται από τους Σκοπιανούς για να επιτύχουν στο θέμα της ονομασίας

4.2 Οι αλτρωτικές θέσεις Αλβανίας για τη πΓΔΜ

Οι Αλβανοί των Σκοπίων δεν αποτελούν μια προϋπάρχουσα γηγενή οντότητα αλλά σύμφωνα με ιστορικούς εγκαταστάθηκαν στην περιοχή το χρονικό διάστημα 1780-1840 μεταφερόμενοι από την οθωμανική διοίκηση προκειμένου να καταπνίξουν τις εξεγέρσεις των χριστιανικών πληθυσμών και να διατηρούν την τάξη προς όφελος της «ψηλής πύλης». Ήταν ιδιαίτερα βίαιοι και επιδόθηκαν

σε αγριότητες και εξισλαμισμούς των ντόπιων. Προσπάθησαν στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα να αναγνωρίσουν την αυτονομία των βιλαετιών των Ιωαννίνων, Μοναστηρίου, Σκόδρας και Κοσσόβου ως «αλβανικό ιστορικό χώρο» υπό την οθωμανική διοίκηση. Όμως εξαιτίας γεγονότων που διαδραματίστηκαν στην ευρύτερη περιοχή απέτυχαν στην εκπλήρωση τους στόχους τους και τελικά μετρίασαν τις επιδιώξεις τους πετυχαίνοντας κάποια ιδιαίτερα πλεονεκτήματα για το αλβανικό στοιχείο (αναγνώριση γλώσσας, δικαίωμα οπλοφορίας, λιγότεροι φόροι) (Σ. Σφέτας,2017)

Ωστόσο στη σύγχρονη εποχή οι αλβανικοί πληθυσμοί λόγω της υπογεννητικότητας των σλάβων κυριαρχούν στις ΒΔ περιοχές του κρατιδίου και αποτελούν τον βασικό παράγοντα απειλής για την ύπαρξη και συνοχή του κράτους των Σκοπίων. Ουσιαστικά η επιβίωση του κρατιδίου εδράζεται στη θέληση της Αλβανικής μειονότητας για ένταξη ή όχι στον ιστό του κρατιδίου των Σκοπίων. Το ζήτημα οφείλει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της άμεσης γειτνίασης με το Κόσσοβο και την Αλβανία όπου εκεί κατοικούν ομοεθνείς τους ελεύθεροι να αποφασίζουν δίχως συμβιβασμούς και περιορισμούς από το κεντρικό κράτος.

Η πρόθεση των Αλβανών για απόσχιση και ένωση με τη «μητέρα πατρίδα» είχε κάνει ήδη την εμφάνιση της από το 1878 με τη «Λίγκα του Πρίζρεν» εντός του πλαισίου της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αλλά και το 1971 σε μια αδύναμη μορφή δίχως ουσιαστικές αξιώσεις. Η Αλβανία εκείνης της εποχής δεν αποτελούσε απειλή, ήταν απομονωμένη αναζητώντας τον προσανατολισμό της, εντός του κομμουνιστικού μπλοκ, χωρίς να αποτελεί πρότυπο για τους Αλβανούς των Σκοπίων. (Λυγερός,2008)

Αξίζει να αναφερθεί ότι οι αποσχιστικές τάσεις αλλά και γενικότερα ο Αλβανικός εθνικισμός τροφοδοτήθηκε συχνά από εξωγενείς παράγοντες που ήθελαν να προωθήσουν τα συμφέροντα τους στα Βαλκάνια.

Οι Σλάβοι για να αντιμετωπίσουν το προκύπτον θέμα αντικατέστησαν τα ονόματα σε οδούς και σε κτήρια. Επιπλέον θέλοντας να μειώσουν τις βλέψεις των Αλβανών προσπάθησαν με μέτρα να περιορίσουν τις γεννήσεις και να απαγορεύσουν τις αγοραπωλησίες περιουσιακών στοιχείων στις δυτικές περιοχές προκειμένου να μην δημιουργηθούν καθαρά Αλβανικές περιοχές. Το 1987-88 θα απαγορευτεί και η χρήση της αλβανικής γλώσσας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

με άμεση συνέπεια έντονες και επεισοδιακές αντιδράσεις από τους Αλβανούς που νοιώθουν να τίθενται στο περιθώριο της κρατικής οντότητας.

Η κατάσταση θα εξομαλυνθεί με πολιτικές αλλαγές και την ίδρυση δύο Αλβανικών κομμάτων: του PDP (Κόμμα Δημοκρατικής Ευημερίας) και του NDP (Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα). Απέκτησαν το δικαίωμα έκδοσης εφημερίδων και περιοδικών καθώς και ίδρυσης ραδιοτηλεοπτικών σταθμών. Τα δύο κόμματα αναλαμβάνοντας πολιτική δράση θα καθοδηγήσουν την αλβανική κοινότητα να απέχει από το δημοψήφισμα ανεξαρτησίας του 1991 και από την επίσημη απογραφή του ίδιου έτους. Ήθελαν να επιτύχουν την ομοσπονδοποίηση της πΓΔΜ και οργάνωσαν δικό τους δημοψήφισμα όπου το 99,9% τοποθετήθηκε υπέρ της αυτονομίας των δυτικών περιοχών. Υπήρξε και η άποψη δημιουργίας «αυτόνομης αλβανικής επαρχίας Ιλλυρίδας». (Λυγερός,2008)

Οι Σλαβομακεδόνες αντιλαμβανόμενοι τον επερχόμενο κίνδυνο και λόγω της γειτονίας με το Κόσσοβο και την Αλβανία ψήφισαν τον νόμο «περί υπηκοότητας» (1992) θέτοντας όριο διαμονής για απόκτηση της υπηκοότητας στην πΓΔΜ, τα 15 χρόνια και υποχρεωτική την σλαβική γλώσσα. (Μέρτζος,2012)

Επίσημως η Αλβανία θα αναγνωρίσει την πΓΔΜ (26 Απριλίου 1993) αλλά θα αρνηθεί να ψηφίσει υπέρ της συμμετοχής του κρατιδίου στον ΟΑΣΕ.

Η πτώση του κουμμουνισμού το 1992 θα εξομαλύνει τις σχέσεις, οι ηγέτες των δύο χωρών συναντήθηκαν σε εγκάρδιο κλίμα, τα σύνορα άνοιξαν και οικογένειες διαχωρισμένες επανενώθηκαν μετά από χρόνια. Όμως η έντονη ανάμειξη των Τιράνων στα εσωτερικά της πΓΔΜ και η σύνδεση της Αλβανικής κυβέρνησης με τον UCK και τα παρακλάδια του σύντομα θα προκαλέσουν νέο κλίμα έντασης που θα καταλήξει στην εμφύλια διαμάχη του 2001.

4.3 Εμφύλιος του 2001

Τελικά το 2001 θα συμβεί το αναπόφευκτο με τους Αλβανούς να επαναστατούν εναντίον του κεντρικού κράτους έστω κι αν το μεγαλύτερο αλβανικό κόμμα της ΠΓΔΜ (Αλβανικό Δημοκρατικό Κόμμα του Αρμπέν Τζαφέρι) συμμετείχε στην κυβέρνηση Γκεοργκιέφσκι και γνώριζε πολύ καλά ότι η Δύση υποστήριζε την ακεραιότητα της FYROM.

Η επέμβαση της Δύσης στο Κοσσυφοπέδιο και η απόσχιση του προσέδωσαν κίνητρα στα σχέδια των Αλβανών για ανεξαρτητοποίηση.

Ο τότε ΠΘ της Αλβανίας Παντελή Μάικο είχε δηλώσει με νόημα ότι οι εκτός Αλβανίας ομοεθνείς, έχουν δικαίωμα στη συλλογική αυτοάμυνα. Εμμέσως δικαιολογούσε την ένοπλη δράση ως μέσο υλοποίησης της αλβανικής "Μεγάλης Ιδέας", η οποία βρισκόταν στο επίκεντρο όλων των άτυπων συζητήσεων, αλλά απουσίαζε από τις επίσημες διπλωματικές φόρμουλες. Στις αρχές του 2001, στο Νταβός, ο Αλβανός Πρόεδρος Ρετζέπ Μεϊντάνι αρνήθηκε να απαντήσει σε ερώτηση για την ύπαρξη ή όχι οράματος για "Μεγάλη Αλβανία" και δήλωσε ότι το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο πρέπει να γίνουν κράτη διεθνώς αναγνωρισμένα.

Από τη στιγμή που ο κρίκος του Κοσσυφοπεδίου είχε διαρραγεί, ήταν αναπόφευκτο ο αλβανικός εθνικισμός να επιδιώξει το σπάσιμο και των υπόλοιπων κρίκων, στη νότια Σερβία (Πρέσεβο-Μπουγιάνοβατς-Μεντβέντια), στην πΓΔΜ και στο Μαυροβούνιο, με την ίδια ακριβώς μέθοδο.

Με όργανο τους μαχητές του πρώην UCK αναπτύχθηκε και στην πΓΔΜ η αντεθνική δράση των Αλβανών χωρίς να προσλάβει διαστάσεις γενικευμένης ένοπλης εξέγερσης. Οι αντάρτικες ομάδες λειτούργησαν καταλυτικά για να τεθεί το αλβανικό ζήτημα στην περιοχή και να εκβιάσουν ευνοϊκές ρυθμίσεις για τη διευθέτηση των προβλημάτων τους.

Στις 22 Φεβρουαρίου 2001 θα λάβει χώρα η σύνοδος κορυφής των Σκοπίων όπου καταδικάστηκαν οι αποσχιστικές ενέργειες των Αλβανών, διατηρήθηκε η ακεραιότητα των Σκοπίων και αποφεύχθηκε η ομοσπονδοποίηση.

Ποιο συγκεκριμένα υπό τον Αμερικάνο πρέσβη στα Σκόπια J. Pardew και του εκπροσώπου της E.E F. Leotard ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις και στις 13 Αυγούστου 2001 (επέτειο της εισόδου των εξεγερμένων Αλβανών στα Σκόπια το 1912) υπογράφηκε η συμφωνία της Αχρίδας που περιελάμβανε τα κάτωθι:

- Αλλαγή του προοιμίου του συντάγματος, στο οποίο αναφέρονταν ότι η «Δημοκρατία της Μακεδονίας» είναι κράτος του μακεδονικού λαού.
- Χρήση της αλβανικής γλώσσας στο κοινοβούλιο.
- Ισοτιμία της αλβανικής γλώσσας στους δήμους που οι Αλβανοί αποτελούν το 20% του πληθυσμού
- Ανάλογα με την πληθυσμιακή δύναμη εκπροσώπηση στη διοίκηση και την αστυνομία.

- Αποκέντρωση στην τοπική αυτοδιοίκηση με περισσότερες αρμοδιότητες στους δήμους.
- Ισοτιμία «Μακεδονικής Ορθόδοξης Εκκλησίας» με την Καθολική Εκκλησία και την Ισλαμική Ένωση
- Χορήγηση οικονομικής βοήθειας από τη Συνδιάσκεψη των Δωρητριών Χωρών για την αποκατάσταση των ζημιών στη διάρκεια του πολέμου. (Σ. Σφέτας,2017)

Τελικά η συμφωνία επικυρώθηκε την 17 Νοεμβρίου 2001 από τη βουλή και αποτέλεσε πολιτική νίκη των Αλβανών που αναγορεύτηκαν ως συνταγματικό έθνος, χωρίς όμως να αποκτήσουν το δικαίωμα του βέτο. Θα σημάνει όμως την αρχή των προβλημάτων για το κυβερνών κόμμα VMRO-DPMNE που θα θεωρηθεί υπεύθυνο, από τους σλάβους, για τα όσα συνέβησαν στη χώρα που πλέον απώλεσε τη σλαβική της ταυτότητα.

4.4 Η πλατφόρμα των Τιράνων 2017

Επιστρέφοντας στην τελευταία κρίση, τον Δεκέμβριο του 2016, η στάση της Αλβανίας ήταν ο καταλυτικός παράγοντας των εξελίξεων για την πολιτική σκηνή της πΓΔΜ διχάζοντας για άλλη μια φορά το λαό του κρατιδίου. Οι μειονοτικοί Αλβανοί επηρεαζόμενοι από τα κελεύσματα των κέντρων εξουσίας της «μητέρας πατρίδας» δεν παρείχαν στήριξη στον Γκρουέφσκι και τελικά ο Z. Ζάεφ ανήλθε στην εξουσία με τη συμμετοχή τους.

Ο ΠΔ της Αλβανίας Μπουγιάρ Νισάνι θέλοντας να αποκρούσει τις κατηγορίες για ανάμιξη στα εσωτερικά του κρατιδίου αλλά και να τονίσει το ενδιαφέρον της χώρας του για την κατάσταση στα Σκόπια δήλωσε ότι «η Αλβανία έχει συνταγματική υποχρέωση να στηρίζει και να ενδιαφέρεται για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των Αλβανών, όπου κι αν ζουν» που ουσιαστικά έδινε άλλοθι στις πρωτοβουλίες της αλβανικής πλευράς.

Η σημαντικότερη παρέμβαση της Αλβανίας στα εσωτερικά των Σκοπίων ήταν στις 7 Ιαν 2017 με ένα κείμενο που συντάχθηκε μετά από συζητήσεις μεταξύ των τεσσάρων Αλβανικών κομμάτων υπό την αιγίδα του ΠΘ της Αλβανίας Έντι Ράμα και του ΠΔ του Κοσσόβου Χασίμ Θάτσι.

Το κείμενο έλαβε την ονομασία «Αλβανική Πλατφόρμα» ή «Πλατφόρμα των Τιράνων», και καθόριζε τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή τους σε οποιαδήποτε κυβέρνηση του κρατιδίου. Οι βασικές θέσεις ήταν :

1. Επίτευξη πλήρους ισότητας «σύμφωνα με τη Συμφωνία της Αχρίδας και το Σύνταγμα» και ειδικότερα :

- «Ορθή εφαρμογή» της αρχής της πολυεθνοτικότητας (multiethnicity) στο Σύνταγμα, σύμφωνα με το οποίο οι Αλβανοί θεωρούνται ως συστατικό έθνος.

- Επίτευξη «πλήρους γλωσσικής ισότητας», με χρήση της αλβανικής γλώσσας σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Το Σύνταγμα θα πρέπει να ορίζει ότι «η Μακεδονική» γλώσσα και το κυριλλικό της αλφάβητο και η Αλβανική γλώσσα και το αλφάβητο της είναι οι επίσημες γλώσσες της χώρας».

- «Περιεκτική συζήτηση για τη σημαία, τον ύμνο και τον κρατικό θυρεό της Δημοκρατίας», ώστε τα κρατικά σύμβολα να εκφράζουν την πολυεθνοτικότητα και εθνοτική ισότητα στη χώρα.

- Υιοθέτηση από το Κοινοβούλιο ψηφίσματος που να καταδικάζει τη «γεννοκτονία των Αλβανών την περίοδο 1912-1956».

2. Επίτευξη οικονομικής ισότητας, ιδιαίτερα μέσω «μιας ισορροπημένης περιφερειακής ανάπτυξης». Ειδικότερα:

- Συγκρότηση ενός Υπουργείου για το Πολιτικό Σύστημα και τις Διεθνοτικές Σχέσεις.

- Εφαρμογή της αρχής της «ίσης αντιπροσώπευσης στον στρατό, στις υπηρεσίες ασφάλειας και πληροφοριών και στη δικαιοσύνη».

3. Ενδυνάμωση του κράτους δικαίου ως προϋπόθεσης για την ένταξη στους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Ειδικότερα:

- Εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με συστάσεις που έχουν γίνει (όπως της Επιτροπής Ειδικών Priebe και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

- Υποστήριξη του έργου του Ειδικού Γραφείου του Εισαγγελέα, «χωρίς εθνοτικές και πολιτικές προκαταλήψεις».

4. Δημιουργία πνεύματος εμπιστοσύνης στις διεθνοτικές σχέσεις «ως απαραίτητου στοιχείου πολιτικής σταθερότητας» και πιο συγκεκριμένα υιοθέτηση θετικών μέτρων ώστε «να εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση των αλβανικών πολιτιστικών θεσμών σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο».

5. Επίλυση της διαφωνίας ως προς το όνομα της χώρας «σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές αξίες και τις αρχές του διεθνούς δικαίου». Συγκεκριμένα θα πρέπει:

- Να υιοθετηθεί μία «κοινή (και) δεσμευτική απόφαση στο Κοινοβούλιο ότι η κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη να εμπλακεί ενεργητικά στην επίλυση της διαφωνίας για το όνομα».

- Να συμπεριληφθούν Αλβανοί στην ομάδα εργασίας για τις άμεσες διαπραγματεύσεις με την Ελλάδα.

6. Καλές σχέσεις με τους γείτονες. Ειδικότερα:

- Συμπερίληψη των Αλβανών στην ομάδα εργασίας για τις άμεσες διαπραγματεύσεις με τη Βουλγαρία.

- Συνεργασία με την Αλβανία και το Κοσσυφοπέδιο για «μια ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων».

7. Ταχεία ενσωμάτωση στο NATO και την Ευρωπαϊκή Ένωση. (ΠΑΜΑΚ-Έδρα Θουκιδίδης,2017)

Μελετώντας τις απαιτήσεις των Αλβανών αντιλαμβανόμαστε ότι ουσιαστικά επιθυμούν να είναι συνεταίροι στη διακυβέρνηση της πΓΔΜ, ενώ είναι το 20% του πληθυσμού, δίχως ίχνος διαφοροποίησης από τους Σλάβους κατοίκους της, αναγνωρίζοντας και τα αλβανικά ως επίσημη γλώσσα .

Όπως ήταν αναμενόμενο το κείμενο προκάλεσε πλήθος αντιδράσεων στον σλαβικό πληθυσμό και ευνόησε την εμφάνιση εθνικιστικών ομάδων που καλούσαν σε συγκεντρώσεις ενάντια στον εκβιασμό των Αλβανών αλλά και στη μη συμφωνία μαζί τους για σχηματισμό κυβέρνησης .

Ο Πρόεδρος της πΓΔΜ στις 7 Μαρτίου θα στείλει επιστολή σε διεθνείς αξιωματούχους καλώντας τους να καταδικάσουν την «πλατφόρμα των Τιράνων» τονίζοντας ότι «Η Πλατφόρμα των Τιράνων έχει γίνει προϋπόθεση για τον σχηματισμό της κυβέρνησης στη «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Η Πλατφόρμα αποτελεί ένα μετεκλογικό έγγραφο το οποίο συντάχθηκε σε άλλο κράτος, στο γραφείο ενός ξένου αξιωματούχου και με τη μεσολάβηση του πρωθυπουργού του άλλου κράτους. Με αυτή την πλατφόρμα απειλείται η κυριαρχία και ανεξαρτησία του κράτους. Η εφαρμογή της πλατφόρμας σημαίνει αλλαγές στο Σύνταγμα της «Δημοκρατίας της Μακεδονίας» με τις οποίες απειλείται ο ενιαίος χαρακτήρας

του κράτους. Η Πλατφόρμα παραβιάζει τη Συμφωνία-Πλαίσιο της Αχρίδας, η οποία ρυθμίζει τις σχέσεις των εθνοτικών κοινοτήτων με το κράτος της «Δημοκρατίας της Μακεδονίας» και τις διεθντικές σχέσεις σε αυτό. Σε παραβίαση της Συμφωνίας-Πλαίσιο της Αχρίδας, η Πλατφόρμα κάνει διακρίσεις σε βάρος άλλων εθνοτικών κοινοτήτων, καθώς δίνει προτεραιότητα σε μια κοινότητα. Αυτή η πλατφόρμα από τα Τίρανα, επιπλέον, αποσταθεροποιεί την εσωτερική πολιτική κατάσταση και διευρύνει τις διεθντικές εντάσεις στη «Δημοκρατία της Μακεδονίας». (ΠΑΜΑΚ-Έδρα Θουκιδίδης,2017)

Τελικά με παρέμβαση των ΗΠΑ ο Ζάεφ ανέλαβε τη δημιουργία κυβέρνησης δηλώνοντας ότι δεν δεσμεύεται για τις επιλογές του από την «πλατφόρμα», γνωρίζοντας όμως ότι για να καταστεί βιώσιμη η κυβέρνησή του οφείλει να εξισορροπήσει τις τάσεις που επικρατούν εντός των κυβερνουσών παρατάξεων. Στόχος είναι να μην κατηγορηθεί για αντεθνική στάση και υπονόμευση της ενότητας του κρατιδίου αλλά να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των αλβανών για ένα κράτος δικαίου που θα δίνει ίσες ευκαιρίες σε όλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Η πολιτική των γειτονικών κρατών και των Μεγάλων Δυνάμεων σε σχέση με την πΓΔΜ

Εισαγωγή

Η πΓΔΜ λόγω της θέσης της, στο κέντρο της βαλκανικής χερσονήσου, ελέγχει τους άξονες συγκοινωνιών τόσο προς την κεντρική Ευρώπη όσο και προς τη Μεσόγειο. Βρίσκεται πλησίον του Κοσσυφοπεδίου, Σερβίας και Μαυροβουνίου, περιοχών που επηρεάζονται από τα συμφέροντα των μεγάλων παικτών του διεθνούς συστήματος. Τα συμφέροντα αυξάνουν το έντονο ενδιαφέρον τους τόσο για την ομαλοποίηση της κατάστασης στο εσωτερικό της πΓΔΜ όσο και για την ανάπτυξη των σχέσεων ειρήνης με τις γειτονικές χώρες για την σταθεροποίηση του υποσυστήματος της βαλκανικής και την ευρωπαϊκή προοπτική του κρατιδίου.

5.1 Ελλάδα και πΓΔΜ

Η υπόθεση της ονομασίας της πΓΔΜ σημάδεψε εντυπωσιακά την πρώτη πενταετία της δεκαετίας του 1990 και καθόρισε περισσότερο από κάθε παράγοντα όχι μόνο την εξωτερική πολιτική της Χώρας αλλά και τις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις. Το πρόβλημα παραμένει άλυτο ως σήμερα στοιχειώνοντας τις επαφές των δύο κρατών στο πέρασμα του χρόνου. Συχνά τυγχάνει αντικείμενο πολιτικής εκμετάλλευσης από επίδοξους πολιτικούς ηγέτες.

Είναι φανερό ότι η Χώρα μας ενεπλάκη σε μια περιπέτεια εξωτερικής πολιτικής λόγω συναισθηματικών φορτίσεων, υπερεθνικών ιδεοληψιών, φοβίας αλλά και ιστορικών παρανοήσεων σε συνάρτηση με πολιτικές σκοπιμότητες.

Στη σημερινή εποχή η Ελλάδα, ξεπερνώντας αγκυλώσεις του παρελθόντος, προσπαθεί να επιλύσει το θέμα κάνοντας χρήση των δυνατοτήτων της ως μέλος των διεθνών οργανισμών στους οποίους ανήκει (ΟΗΕ, ΝΑΤΟ, ΕΕ) που ταυτόχρονα αποτελούν στόχους προς ένταξη για το κράτος της πΓΔΜ. Η Χώρα μας συνεχώς διατυπώνει τις θέσεις της διατρανώνοντας ότι δεν επιθυμεί να επηρεάσει την εσωτερική πολιτική κατάσταση στα Σκόπια αλλά ούτε έχει σε βάρος τους εδαφικές διεκδικήσεις ή άλλα άνομα συμφέροντα. Στόχος είναι μια δίκαιη λύση και για τις δύο πλευρές που θα αποκαθιστά την ιστορική αλήθεια δίχως φληναφήματα και αλυτρωτικές σκέψεις.

Ήδη οι οικονομικές και εμπορικές σχέσεις των δύο κρατών έχουν αποκατασταθεί και οι Έλληνες επιχειρηματίες επενδύουν σημαντικά ποσά στην πΓΔΜ δίνοντας εργασία σε χιλιάδες κατοίκους της.

Η πολιτική ηγεσία της Ελλάδας οφείλει τάχιστα να ξεπεράσει τους όποιους στείρους αρνητισμούς και με τη νέα ηγεσία των Σκοπιανών, που δείχνει σημάδια διαλλακτικότητας, να επιλύσουν το ζήτημα, εξασφαλίζοντας τα ελληνικά συμφέροντα χωρίς αφορμές για μελλοντικές τριβές. Η σοβαρή λύση στο θέμα της ονομασίας θα προσφέρει τις μέγιστες υπηρεσίες στους λαούς της περιοχής διότι θα σταθεροποιήσει το υποσύστημα της Βαλκανικής ανοίγοντας ταυτοχρόνως το μονοπάτι της εντάξεως της πΓΔΜ στην Ε.Ε και το ΝΑΤΟ.

Η πλευρά των Σκοπίων πρέπει με τη σειρά της να επιδείξει ειλικρινή διάθεση ώστε να διαμορφωθούν οι κατάλληλες συνθήκες για την επίτευξη λύσης. Η νέα κυβέρνηση πρέπει να αποτρέψει τη συνέχιση του παρωχημένου εθνικισμού και λαϊκισμού σε βάρος της Ελλάδας. Άλλωστε οι σχέσεις καλής γειτονίας θα συνδράμουν και στην παραγωγή περισσότερων εμπορικών σχέσεων δίνοντας στην ΕΕ μεγαλύτερο πεδίο οικονομικής επέκτασης σε μια περιοχή που θα ξεκινά από τη Βόρεια Ευρώπη και ανεμπόδιστα θα καταλήγει στο Αιγαίο Πέλαγος.

Άλλωστε όπως είχε αναφέρει κι ο Η. Κουσκουβέλης στον Ελεύθερο Τύπο το 2008 πρέπει να λάβουμε υπόψη την σχετικότητα του χρόνου. Οι διαπραγματεύσεις για το όνομα θα συνεχιστούν σε βάθος χρόνου και η παρούσα ευκαιρία είναι μια «παρτίδα του παιχνιδιού» διότι το διεθνές περιβάλλον διέπεται από τη ρευστότητα. Το πλεονέκτημα της Ελλάδας είναι σίγουρα η προσήλωση της στο διεθνές δίκαιο όμως η σκέψη του ρεαλιστή Edward Carr πρέπει να αποτελέσει πυξίδα για τις επιδιώξεις μας, διότι οφείλουμε να δράσουμε αναλογιζόμενοι τον κόσμο όπως είναι και όχι όπως θα θέλαμε να είναι.

5.2 Βουλγαρία και πΓΔΜ

Η σχέση της Βουλγαρίας με τα εδάφη της σημερινής πΓΔΜ ξεκινά ουσιαστικά από το 1870 με την ίδρυση της Βουλγαρικής Εξαρχίας όπου θεωρούσε την περιοχή φυσική συνέχεια της ίδιας προσπαθώντας με τη βία να επιβάλλει βουλγαρική συνείδηση στους ντόπιους πληθυσμούς. Τελικά με το τέλος του Β' ΠΠ και την ήττα του άξονα, που ήταν μέγλος του, θα καταλαγιάσουν οι αξιώσεις της χωρίς όμως να παραιτηθεί από αυτές.

Στις 16 Ιανουαρίου 1992 θα σπεύσει να αναγνωρίσει τη FYROM με το Συνταγματικό της όνομα, χωρίς όμως να αναγνωρίζει την ύπαρξη «μακεδονικού έθνους».

Στο εσωτερικό της πΓΔΜ, η "Μητέρα Βουλγαρία" ασκεί μια ακατανίκητη φυσική έλξη στον σλαβικό πληθυσμό. Χιλιάδες Σλαβομακεδόνες προμηθεύονται βουλγαρικά διαβατήρια, δηλώνοντας προκαταβολικά και γραπτά ότι έχουν βουλγαρική καταγωγή. Ανάμεσα τους και ο πρώην Πρωθυπουργός των Σκοπίων και πρώην ηγέτης του VMRO, Λιούπτσο Γκεοργιέφσκι.

Ωστόσο παρά την αναγνώριση της από τη Βουλγαρία, τα διπλωματικά επεισόδια μεταξύ των δύο κρατών είναι συχνά και έντονα. Κατά την περίοδο 2011-2012 οι Σκοπιανοί χαρακτήρισαν «Μακεδόνες» τον Βούλγαρο Πρόεδρο Πλεβνέλιεφ, τον ηγέτη του Βουλγαρικού Σοσιαλιστικού Κόμματος Σεργκέι Στανίτσεφ και τον θεμελιωτή του σύγχρονου Βουλγαρικού Κράτους, Συμεών Ράντεφ. Τον Μάιο του 2012, ο Βούλγαρος πρεσβευτής στα Σκόπια, προπηλακίσθηκε όταν προσπάθησε να καταθέσει στεφάνι στον τάφο του Γκότσε Ντέλτσεφ, πρωταγωνιστή του Μακεδονικού Αγώνα, του οποίου την εθνικότητα διεκδικούν και οι δύο πλευρές.

Η Βουλγαρία θεωρεί ότι το σλαβικό στοιχείο της χώρας είναι κομμάτι του Βουλγαρικού έθνους. Δεν υπάρχουν ούτε «μακεδονική ιστορία» ούτε ξεχωριστή ιστορία των δύο λαών. Η τριβή των δύο κρατών έφτασε και στο σημείο της διεκδίκησης της πατρότητας των δύο εκχριστιανιστών της περιοχής Κυρίλλου και Μεθοδίου ή ακόμα και του τσάρου Σαμουήλ. Η Σόφια πολλές φορές κατήγγειλε την πολιτική των Σκοπίων ως αλτρωτική σε βάρος της (Μακεδονία του Πιρίν) απειλώντας να εμποδίσει την ένταξη της στο NATO και την ΕΕ.

Είναι φανερό ότι οι Βούλγαροι καιροσκοπούν προσπαθώντας να αποκομίσουν το δυνατόν περισσότερα οφέλη. Απονέμουν τη βουλγαρική ιθαγένεια, σε όσους Σκοπιανούς τη ζητήσουν και επιδιώκουν τη δημιουργία και την ενίσχυση ερεισμάτων έχοντας επιλέξει μια ρεαλιστική πολιτική πολλαπλής διείσδυσης: πολιτιστικής, οικονομικής, ακόμη και πολιτικής. Όταν το 1994 η Ελλάδα απαγόρευσε στα Σκόπια τη χρήση του λιμανιού της Θεσσαλονίκης, η Βουλγαρία πρόσφερε αμέσως το λιμάνι του Μπουργκάς. Άλλωστε το μέχρι τώρα κυβερνών κόμμα των Σκοπίων VMRO, είναι "βουλγαρικής" προελεύσεως και εθνικιστικής τάσεως.

Στις Βουλγαρικές μεθοδεύσεις επιστρατεύτηκε και ο πρώην ΠΘ της πΓΔΜ, Λιούπτσο Γκεοργίεφσκι, που σε διάλεξη του στο Πανεπιστήμιο της Σόφιας διατράνωσε ότι «το 1943-44 εφευρέθηκε το ξεχωριστό "μακεδονικό έθνος" και έτσι ονομάστηκε ο σλαβικός πληθυσμός των Σκοπίων».

Όσον αφορά το ζήτημα της ένταξης της π.Γ.Δ.Μ. στο ΝΑΤΟ και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς οι Βούλγαροι ακολουθούν μια θετική πολιτική αλλά υπό συγκεκριμένους όρους και με πολλές επιφυλάξεις. Αυτή η στάση της Βουλγαρίας οφείλεται στην κοινή γνώμη της χώρας που απορρίπτει την ύπαρξη «μακεδονικής εθνότητας» και θεωρεί τους πολίτες της π.Γ.Δ.Μ. μέρος του Βουλγαρικού εθνικού κορμού.

Επιπλέον η Βουλγαρία με την ένταξή της στην ΕΕ άρχισε να τηρεί μια ουδέτερη στάση στην ελληνοσκοπιανή διαμάχη συγκλίνοντας με τις ελληνικές απόψεις περί καταστρατήγησης των κανόνων «καλής γειτονίας» από την πλευρά των Σκοπίων. Εξάλλου η ίδια αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις από τα Σκόπια αφού η σκοπιανή εξωτερική πολιτική στρέφεται και κατά της Βουλγαρίας και επικεντρώνεται στο γεγονός της άρνησης της τελευταίας να αναγνωρίσει ξεχωριστό "Μακεδονικό" έθνος γεγονός που αποτελεί άτυπη εδαφική διεκδίκηση τμημάτων της χώρας τους.

Η σχέση των δύο χωρών έδειξε σημάδια βελτίωσης το καλοκαίρι του τρέχοντος χρόνου όταν υπογράφηκε σύμφωνο καλής γειτονίας και συνεργασίας από τους ΠΘ των Σκοπίων Ζ. Ζάεφ και Μπ. Μπορίσοφ προκειμένου να εξαφανίσουν την ατμόσφαιρα καχυποψίας που υπάρχει μεταξύ των δύο κρατών. Η κυβέρνηση Ζάεφ θέλει να αποκαταστήσει τη σχέση καλής γειτονίας με τα όμορα κράτη διότι αποτελεί ένα από τα βασικά κριτήρια που πρέπει να πληρεί η χώρα για να ενταχτεί στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ. Βέβαια το αντιπολιτευόμενο VMRO ως θεματοφύλακας του «μακεδονισμού» καταγγέλλει τη συμφωνία λέγοντας ότι ανοίγει ο δρόμος για τη δημιουργία της «Μεγάλης Βουλγαρίας». (Καθημερινή,2017)

Ο Ζ. Ζάεφ ικανοποιημένος δήλωσε ότι: «Κάναμε ένα ιστορικό βήμα προς τα εμπρός και ανοίξαμε τον δρόμο για τη σταθερότητα και την ανάπτυξη των δύο χωρών. Η συμφωνία αυτή αποτελεί κοινή επιτυχία και συμβολή στην πολιτική σταθεροποίηση της περιοχής και ευρύτερα. Επιλέξαμε να ασκήσουμε πολιτική λύσεων και όχι προβλημάτων. Οι σχέσεις καλής γειτονίας είναι θέμα ωριμότητας

και γι' αυτό η συμφωνία αυτή συνιστά σημαντικό μήνυμα προς την ΕΕ και το ΝΑΤΟ ότι οι χώρες έχουν πολιτικές ηγεσίες που οικοδομούν γέφυρες. Η Βουλγαρία από σήμερα είναι ακόμη μεγαλύτερος φίλος και σύμμαχος στην πορεία προς την ΕΕ και το ΝΑΤΟ».

Ενώ ο ομόλογος του Μπορίσοφ θα αναφέρει ότι : «Θέλω να χαιρετίσω τον Πρωθυπουργό Ζάεφ. Οι δύο χώρες, δίχως συντονιστές και μεσολαβητές, κατέληξαν στην απόφαση ότι η ειρήνη, η σύμπραξη και η καλή γειτονία είναι πιο σημαντικές απ' οτιδήποτε άλλο. Δεν είναι τυχαίο το ότι οι άνθρωποι λένε ότι, βλέποντας προς τα πίσω, θα σκοντάψεις και θα πέσεις. Γι' αυτό αποφασίσαμε να βλέπουμε προς τα εμπρός. Τα αποτελέσματα θα τα δείτε μετά από κάποιο διάστημα. Ο όρος “κοινή ιστορία” είναι ένας όρος που προσφέρει κοινή προοπτική και όχι διχασμούς».(Καθημερινή,2017).

Το τελευταίο επεισόδιο στις σχέσεις των δύο χωρών είναι η επίκληση για βοήθεια προς την Ορθόδοξη Εκκλησία της Βουλγαρίας από την αντίστοιχη των Σκοπίων. Στόχος είναι ο οριστικός απογαλακτισμός από την Σερβική Ορθόδοξη Εκκλησία διαμέσου της υιοθέτησης της από την Βουλγαρική με απώτερο στόχο την αναγνώριση του αυτοκέφαλου της από τον Οικουμενικό Πατριάρχη Ουσιαστικά πρόκειται περί της προσπάθειας των Σκοπιανών αρχιερέων να ξεφύγουν από τη μέγγενη του Ρωσικού Πατριαρχείου που αποβλέπει στον επηρεασμό των εκκλησιαστικών δρώμενων στη βαλκανική αποκτώντας ισχυρά ερείσματα μεταξύ του ντόπιου πληθυσμού. Κύριο εφιαλτήριο της προσπάθειας των Ρώσων είναι η Σερβία και η Εκκλησία της.

Συμπερασματικά, η σημερινή Βουλγαρία, αποστεωμένη στρατιωτικά και με μικρή δυνατότητα επιρροής στα γεγονότα της Βαλκανικής, προσπαθεί να εκμεταλλευτεί την ελληνοτουρκική και την ελληνοσκοπιανή αντιπαράθεση για κάθε είδους πρωτοβουλίες στα Βαλκάνια και να παρουσιαστεί ως ο τρίτος ουδέτερος παράγοντας σταθερότητας στην περιοχή, που έχει τη δυνατότητα να εξασφαλίσει τη μέγιστη δυνατή συναίνεση στο χώρο των Βαλκανίων. Σ' αυτό το πλαίσιο προσπαθεί να αναδείξει και τον πολιτικό της ρόλο ως «γέφυρας», αλλά και ως «διαδρόμου» στην περιοχή των Βαλκανίων και του Εύξεινου Πόντου.

5.3 Σερβία και πΓΔΜ

Το 1991 μετά από τα συντριπτικά αποτελέσματα δημοψηφίσματος, η πΓΔΜ ανακήρυξε την ανεξαρτησία της από την κεντρική κυβέρνηση του

Βελιγραδίου και οι Γιουγκοσλάβικες δυνάμεις αποχώρησαν από την χώρα ειρηνικά και αναίμακτα. Οι σχέσεις των δύο χωρών στο πέρασμα του χρόνου συνήθως ήταν σταθερές δίχως εξάρσεις και διενέξεις.

Ξεκινώντας από το πρόσφατο παρελθόν στο ζήτημα της ονομασίας ο «σύμμαχος» Μιλόσεβιτς ,το 1996 υποστηρίζοντας τα συμφέροντα του, μετά τον τερματισμό του εμφυλίου και θέλοντας να άρει το εμπάργκο της διεθνούς κοινότητας αναγνώρισε τα Σκόπια ως «Δημοκρατία της Μακεδονίας» και όχι ως FYROM που την είχε αναγνωρίσει ο ΟΗΕ.

Στην παρούσα περίοδο των δυναμικών ανακατατάξεων στο εσωτερικό του κρατιδίου, η πολιτική της Σερβίας κινείται εναντία στην κυβέρνηση Ζάεφ θεωρώντας ότι με τις ενέργειες της προάγει τη διάσπαση της πΓΔΜ συντελώντας ταυτόχρονα στην δημιουργία της «Μεγάλης Αλβανίας»

Αξιοσημείωτο είναι ότι ο ΥΠΕΞ του Βελιγραδίου Ι. Ντάσιτς ένωσε την ανάγκη να ζητήσει συγγνώμη από την Ελλάδα για το τεράστιο λάθος της χώρας του να αναγνωρίσει στα νότια σύνορα της, κράτος με την ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Ειδικότερα δήλωσε ότι «...εμείς δώσαμε ένα σκαμπίλι στους αδερφούς Έλληνες και τώρα περιμένουμε από την Ελλάδα να μην αναγνωρίσει το Κόσσοβο», και πρόσθεσε πως «με την αναγνώριση κράτους με το όνομα “Μακεδονία”, προσβάλαμε τους Έλληνες και, θα το πω κάπως μη διπλωματικά, φερθήκαμε σαν μπουνταλάδες...»

Η συγκεκριμένη ενέργεια του Σέρβου ΥΠΕΞ υποκρύπτει την ανάγκη αναζήτησης διπλωματικής βοήθειας από την Ελλάδα, για άλλη μια φορά, διότι επίκειται στο άμεσο χρονικό διάστημα η επανεξέταση της αίτησης ένταξης του Κοσόβου στην UNESCO⁹ που την πρώτη φορά είχε χαθεί για τους Κοσοβάρους για τρεις ψήφους, με την Ελλάδα να απέχει από την ψηφοφορία διευκολύνοντας τους Σέρβους. (Καθημερινή,2017)

Το τελευταίο γεγονός που στιγμάτισε τις σχέσεις των δύο χωρών έλαβε χώρα τον προηγούμενο Αύγουστο όπου η Σερβία ανακάλεσε στο Βελιγράδι το σύνολο του προσωπικού της πρεσβείας της στα Σκόπια. Ο ΠΔ της Σερβίας

9. UNESCO είναι ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). Ιδρύθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1945 και από τότε προσφέρει τις εξειδικευμένες υπηρεσίες του στους τομείς αυτούς σε όλο τον πλανήτη.

Βούτσιτς, σε δηλώσεις του, επικαλέστηκε την «ιδιαίτερα επιθετική κατασκοπευτική δράση κατά σερβικών οργάνων και θεσμών», περιλαμβανομένης της «Σερβικής πρεσβείας στα Σκόπια» υπαινισσόμενος την εμπλοκή ξένης χώρας που δρα στο παρασκήνιο ενάντια στα συμφέροντα της Σερβίας.

Η κυβέρνηση των Σκοπίων ακολουθώντας φιλοευρωπαϊκή πολιτική απάντησε ότι «όταν υπάρχουν εκκρεμή ευαίσθητα ζητήματα μεταξύ των δύο γειτόνων μας (σ.σ. Σερβία και Κόσσοβο), η κυβέρνηση ακολουθεί πάντα τα συμφέροντα της χώρας, με βάση τις αρχές της καλής γειτονίας και την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας, την ουδετερότητα και την μη ανάμειξη στις διαφορές μεταξύ των κρατών. Όσον αφορά την ψηφοφορία για την ένταξη του Κοσόβου στην UNESCO, η κυβέρνηση της "Δημοκρατίας της Μακεδονίας" λαμβάνει υπόψη τις θέσεις της πλειοψηφίας των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ο Σέρβος ΥΠΕΞ ανταποδίδοντας ανέφερε ότι : «Αν η “Μακεδονία” ψηφίσει πράγματι υπέρ της ένταξης του Κοσόβου στην UNESCO, ενώ γνωρίζει πόσο αυτό πονάει τη Σερβία και τον Σερβικό λαό, θα προτείνω στον πρόεδρο Βούτσιτς στο θέμα του ονόματος, με το οποίο αναγνωρίζουμε την “Μακεδονία”, να λάβουμε υπόψη τη θέση της ΕΕ, όπως θα κάνουν και αυτοί σε σχέση με την ένταξη του Κοσόβου στην UNESCO». Πρόσθεσε επίσης, ότι «η προαναγγελία των Σκοπίων πως θα ακολουθήσουν τη θέση της πλειοψηφίας των κρατών-μελών της ΕΕ σημαίνει ότι θα ψηφίσουν υπέρ της ένταξης του Κοσόβου στην UNESCO και αυτό έρχεται σε αντίθεση με προηγούμενες δηλώσεις του πρωθυπουργού Ζόραν Ζάεφ, ότι η χώρα του θα απέχει από την ψηφοφορία, κάτι που είχε επαναλάβει και στη συνάντησή του με την πρωθυπουργό της Σερβίας, Άννα Μπίρναμπιτς, στην Τεργέστη». (ta nea.gr,2017)

Το πρόβλημα στις σχέσεις με την Σερβία είχε ξεκινήσει από τον Απρίλιο του τρέχοντος χρόνου με τις δηλώσεις του ΥΠΕΞ της πΓΔΜ Ντιμιτρόφ με αφορμή τον θόρυβο που προκάλεσε η παρουσία του Γκόραν Ζιβάλιεβιτς, αξιωματούχου της Κρατικής Ασφάλειας της Σερβίας και μέλους της σερβικής Πρεσβείας στα Σκόπια, στο Κοινοβούλιο της ΠΓΔΜ, την 27η Απριλίου 2017, όταν όχλος εισήλθε στο Κοινοβούλιο ασκώντας σωματική βία σε βάρος βουλευτών . Ο ΥΠΕΞ των Σκοπίων δήλωσε ότι «θα επιχειρήσει να δώσει ένα τέλος στο όλο θέμα, ωστόσο η εικόνα δεν είναι ιδιαίτερα ευχάριστη... Στο Κοινοβούλιο έγινε και αποτυχημένη προσπάθεια πραξικοπήματος... Δεν είναι δυνατόν ο αντιπρόσωπός σας να συμμετέχει στα επεισόδια στο Κοινοβούλιο και

να υποστηρίζετε ότι δεν αναμιγνύεστε στις εσωτερικές υποθέσεις...»(ΠΑΜΑΚ, Έδρα Θουκυδίδης, 2017)

Συμπερασματικά για τη στάση της Σερβίας, είναι φανερό ότι τα τελευταία χρόνια ο στενός εναγκαλισμός της με τη Ρωσία, την έχει μετατρέψει σε μακρύ βραχίονα της στην περιοχή των Βαλκανίων.

Η Gazprom αγόρασε το 51% της κρατικής εταιρείας πετρελαίου (NIS) της Σερβίας, παρέχοντας της τη δυνατότητα να υλοποιήσει σχέδιό για να δημιουργήσει στην καρδιά των Βαλκανίων εγκαταστάσεις αποθήκευσης και διύλισης πετρελαίου. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι Σέρβοι επέλεξαν την Gazprom παρά το γεγονός πως τους προσέφερε λιγότερα χρήματα από όσα ο κύριος ανταγωνιστής της για την αγορά της NIS, που ήταν τα Ελληνικά Πετρέλαια.

Ο ακρωτηριασμός των εδαφών της Γιουγκοσλαβίας διαδραματίζει εξέχοντα ρόλο στη γενικότερο ψυχισμό της Σερβίας που επιθυμεί να εξασφαλίσει τα εδάφη της ή και να αποκτήσει κι άλλα όπως τη Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας αλλά ταυτοχρόνως αναζητά και διέξοδο προς το Αιγαίο και την Αδριατική για να διαδραματίσει το ρόλο που θεωρεί ότι της αξίζει στην περιοχή.

Ουσιαστικά η Σερβία αποσκοπώντας στην ευνοϊκή στάση της Ρωσίας στο θέμα του Κοσσυφοπεδίου, διεύρυνε τις σχέσεις της στο εμπόριο, στις μεταφορές, στα πολιτιστικά θέματα, αλλά κυρίως στον τομέα της τεχνικής αμυντικής συνεργασίας. Η συγκεκριμένη πολιτική αντιτίθεται στη βούληση σημαντικού μέρους του λαού που θεωρεί ότι το μέλλον της χώρας βρίσκεται εντός των δυτικών οργανισμών και των ευρωπαϊκών θεσμών.

5.4 Τουρκία και πΓΔΜ

Η παρουσία της Τουρκίας στην περιοχή χρονολογείται από τον 15^ο αιώνα με την οθωμανική αυτοκρατορία όπου κυριαρχούσαν ο βίαιος εξισλαμισμός και η συνεχής καταπίεση του ντόπιου χριστιανικού πληθυσμού ανεξαρτήτως εθνικότητας. Οι σλαβόφωνοι χριστιανοί ακολουθώντας το παράδειγμα των Ελλήνων έστελναν τα παιδιά τους σε ελληνικά σχολεία και πολλοί πολέμησαν για την ένωση της Μακεδονίας με το ελεύθερο ελληνικό κράτος. (Κ. Βακαλόπουλος 2009)

Στη σημερινή εποχή το Τουρκικό κράτος θεωρεί τη Βαλκανική ζωτικό χώρο επιρροής και αναπόσπαστο κομμάτι του οράματος για μια Μεγάλη Τουρκία.

Λειτουργώντας ως αυτόκλητη περιφερειακή δύναμη και εκμεταλλευόμενη την παρουσία μουσουλμανικών πληθυσμών στην περιοχή, προσπαθεί να επικρατήσει στον ανταγωνισμό με την Ελλάδα μη επιθυμώντας την ανάδειξη οποιασδήποτε άλλης δύναμης που αποτελεί απειλή για τα συμφέροντα της.

Συχνά υπογράφει αμυντικές συμφωνίες με κράτη της χερσονήσου αποσκοπώντας να τα μετατρέψει σε δορυφόρους παρέχοντας τους στρατιωτική βοήθεια σε υλικό, εκπαίδευση και τεχνογνωσία.

Στην περίπτωση της πΓΔΜ αντιλαμβανόμενη νωρίς την εχθρική πολιτική του κρατιδίου απέναντι στην Ελλάδα προσπάθησε να το "υιοθετήσει" και να το κατευθύνει απέναντι στον "μεγάλο εχθρό". Υποστήριξε ζωνά τους ισχυρισμούς περί "μακεδονικής μειονότητας" σε Βουλγαρία και Ελλάδα, αναγνώρισε τα Σκόπια στις 6 Φεβ 1992 με το όνομα "Δημοκρατία της Μακεδονίας" και ήταν το πρώτο κράτος που άνοιξε πρεσβεία στα Σκόπια.

Την περίοδο από το 1991 έως 1995 ανάμεσα στις δύο χώρες υπεγράφησαν περίπου 30 συμφωνίες συνεργασίας συμπεριλαμβανομένης της Συμφωνίας Στρατιωτικής Εκπαίδευσης και Συνεργασίας καθώς και της Συνθήκης Φιλίας, Καλής Γειτονίας και Συνεργασίας. Επιπλέον στη σύνοδο της Ισλαμικής Διάσκεψης στην Τζέντα τον Φεβρουάριο 1992 ζήτησε επίσημα από τις χώρες-μέλη της συνόδου να αναγνωρίσουν και αυτές τα Σκόπια με το συνταγματικό τους όνομα, ενώ ενίσχυσε και οικονομικά την πΓΔΜ σε δύσκολες φάσεις όταν ήταν αποκλεισμένη διπλωματικά από το διεθνές περιβάλλον. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της τουρκικής προθυμίας να συνδράμει οικονομικά το κρατίδιο αποτελεί η αποστολή 12.000 βαρελιών πετρελαίου προς ανακούφιση του πληθυσμού των Σκοπίων, ύστερα από την διακοπή τροφοδοσίας της χώρας με πετρέλαιο από το λιμάνι της Θεσσαλονίκης τον Αύγουστο του 1992. Στη Σύνοδο του Βουκουρεστίου το 2008 ήταν από τους ένθερμους υποστηρικτές της ένταξης του κρατιδίου στο ΝΑΤΟ. (Λυγερός 2008).

Άλλωστε και σε επίσκεψή του στη πΓΔΜ, (29 Σεπτεμβρίου 2011), ο Ταγίπ Ερντογάν, δήλωσε ότι "Η Μακεδονία δεν είναι Ελληνική", ενώ σε ομιλία του στην Κεσάνη (09 Δεκεμβρίου 2013) τόνισε ότι για την Άγκυρα, η Θράκη φθάνει μέχρι τα Σκόπια. Αντίστοιχα ο Τούρκος πρώην ΥΠΕΞ, Αχμέτ Νταβούτογλου, στα Σκόπια (20 Δεκεμβρίου 2012), δήλωσε ότι "Τα Σκόπια είναι Τουρκία. Είναι το δεύτερο σπίτι μου."

Εκτιμάται ότι η ταχεία επίλυση του προβλήματος της ονομασίας και η είσοδος του κρατιδίου στην ΕΕ θα του προσδώσει σαφή ευρωπαϊκό προσανατολισμό ξεφεύγοντας από τους ανατολίτικους παρορμητισμούς της Άγκυρας και κατευθύνοντας το πλησιέστερα στις ιδέες και ιδανικά της Δύσης.

5.5 ΗΠΑ και πΓΔΜ

Η παρουσία των ΗΠΑ στην περιοχή είτε αυτόνομη είτε διαμέσου της παρουσίας του ΝΑΤΟ εδράζεται στην εξυπηρέτηση των σχεδίων – συμφερόντων της υπερδύναμης για την βαλκανική χερσόνησο.

Η αρχική θέση των ΗΠΑ για το «Μακεδονικό» διατυπώνεται σε τηλεγράφημα του State Department στις 26 Δεκεμβρίου 1944 προς τις αμερικάνικες αρχές όπου μεταξύ άλλων έλεγε ότι : Η (αμερικάνικη) Κυβέρνηση θεωρεί ότι αναφορές του τύπου «μακεδονικό έθνος», «μακεδονική Μητέρα Πατρίδα» ή «μακεδονική εθνική συνείδηση» αποτελούν αδικαιολόγητη δημαγωγία που δεν αντικατοπτρίζει καμία πολιτική πραγματικότητα και βλέπει σε αυτές την αναγέννηση ενός πιθανού μανδύα που θα υποκρύπτει επιθετικές βλέψεις εναντίον της Ελλάδας» (Σαρτζετάκης,2005)

Στην πορεία, η ευνοϊκή πολιτική των ΗΠΑ απέναντι στον Τίτο συντέλεσε ώστε η Ελλάδα να μην ασχοληθεί ενεργά με το «Μακεδονικό» αλλά αντιθέτως να προσπαθεί να αναπτύξει σχέσεις καλής γειτονίας με τη Γιουγκοσλαβία μέχρι και τη διάλυση της.

Η αυτονομία των Σκοπίων έτυχε της υποστήριξης της Αμερικής προκειμένου να εξυπηρετήσει το γενικότερο σχεδιασμό επιβολής της νέας τάξης πραγμάτων στην περιοχή. Αναγνώρισαν αρχικά την πΓΔΜ με το όνομα FYROM, σύμφωνα με την απόφαση του ΟΗΕ οπότε και οι δύο χώρες ήταν ικανοποιημένες εν μέρει αφού για τα Σκόπια αναγνωρίζονταν το νέο κράτος , ενώ για την Αθήνα δεν χρησιμοποιούνταν το συνταγματικό όνομα της πΓΔΜ (Λυγερός 2008)

Στην συνέχεια διαμέσου του ΝΑΤΟ υπήρξε έντονη επιθυμία των ΗΠΑ για την είσοδο του κρατιδίου στη Συμμαχία όπου εντάχθηκε στο πρόγραμμα "Σύμπραξη για την Ειρήνη" το 1995 και στο Σχέδιο Δράσης το 1999. Για την προσφορά των Σκοπίων στη Συμμαχία θα αναγνωριστούν από τις ΗΠΑ με το συνταγματικό τους όνομα και θα ασκηθεί πίεση στην Ελλάδα για τη μη άσκηση ΒΕΤΟ στην ενταξιακή πορεία της ΠΓΔΜ στη συμμαχία το 2008.

Άλλωστε η ένταξη των χωρών αυτών στο NATO, ενισχύει την παρουσία των ΗΠΑ στην περιοχή και δίνει ένα σημαντικό πλεονέκτημα έναντι της Ρωσίας, καθώς σύμφωνα με τον Zbigniew Brzezinski: «Η Ατλαντική Συμμαχία, την οποία εκφράζει θεσμικά το NATO, συνδέει τα πιο παραγωγικά και με τη μεγαλύτερη επιρροή κράτη της Ευρώπης με την Αμερική, καθιστώντας τις Ηνωμένες Πολιτείες βασικό συμμετόχο ακόμη και στις ενδοευρωπαϊκές υποθέσεις. Το δυτικό ημισφαίριο είναι γενικά προστατευμένο από εξωτερικές επιρροές, επιτρέποντας έτσι στην Αμερική να παίζει κεντρικό ρόλο στις πολυμερείς οργανώσεις του ημισφαιρίου. Διάφορες προωθούμενες από την Αμερική ρυθμίσεις για στενότερη συνεργασία με το NATO όπως ο Συνεταιρισμός για την Ειρήνη, διεισδύουν ακόμη και στον πρώην σοβιετικό χώρο.»

Τελικά τα Σκόπια δεν θα εισέλθουν στη συμμαχία, αλλά οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν να διαδραματίζουν εξέχοντα ρόλο τόσο στη διαμόρφωση των ισορροπιών στο εσωτερικό της χώρας όσο και εξωτερικό στις σχέσεις της με τον διεθνή παράγοντα.

Ωστόσο ο κύριος σκοπός της υπερδύναμης είναι η παγίωση ενός καθεστώτος σταθερότητας και ειρήνης στην περιοχή, δεδομένου ότι αποτελεί το σταυροδρόμι μεταξύ Ευρώπης και Ανατολής στο οποίο συναντώνται εμπορικά και πολιτικά συμφέροντα. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια με την ολοένα αναπτυσσόμενη «πολιτική των αγωγών» τα Σκόπια είναι κεντρικό σημείο διελεύσεως για βασικά και εναλλακτικά δρομολόγια στη χάραξη τους.

Βέβαια η πολιτική των ΗΠΑ στην περιοχή παρουσιάζει και οξύμωρα στοιχεία όπου στηρίζει μεν την ανεξαρτησία του Κοσσυφοπεδίου και τους εκεί Αλβανούς αλλά διαφωνεί ριζικά στη διάσπαση της πΓΔΜ απορρίπτοντας το αίτημα των Αλβανών της FYROM για αυτονομία γεγονός που φανερώνει την επιθυμία της υπερδύναμης για επιβίωση και σταθερότητα του κρατιδίου.

Όμως στην παρούσα φάση που η Σερβία επηρεάζεται πολιτικά από τη Ρωσία και οι ΗΠΑ προσπαθούν να ανασχέσουν τα Ρωσικά συμφέροντα που αποσκοπούν στο να επηρεάσουν την περιοχή της Βαλκανικής αλλά και την Τουρκική ενδοχώρα η χρησιμότητα της Ελλάδας για τις ΗΠΑ ως παράγοντας συνεχούς σταθερότητας στην Βαλκανική αποκτά τη σημασία που της πρέπει.

Η ίδια η υπερδύναμη, αντιλαμβανόμενη την κρισιμότητα του θέματος για τη διευθέτηση της τελευταίας κρίσης στα Σκόπια, κινήθηκε ταχέως, με την

αποστολή του βοηθού ΥΠΕΞ στην πΓΔΜ όπου με αξιοσημείωτες πρακτικές κατόρθωσε να ηρεμήσει την περιοχή, να δημιουργήσει πολιτικές συμμαχίες μεταξύ σλάβων και αλβανών και τελικά τα Σκόπια να αποκτήσουν σταθερή κυβέρνηση και να αποσοβήσουν άλλη μια εμφύλια διαμάχη που διαφαίνονταν στον ορίζοντα.

Αξίζει να αναφερθεί και η στρατιωτική βοήθεια που προσφέρουν οι ΗΠΑ στο νεοσύστατο κράτος όπου περιλαμβάνει εκπαίδευση του προσωπικού στα δυτικά πρότυπα, εκσυγχρονισμό των οπλικών συστημάτων αλλά και δωρεάν παροχή υλικού και μέσων για τη βελτίωση της μαχητικής ισχύος των ενόπλων δυνάμεων του κρατιδίου.

5.6 Ρωσία και πΓΔΜ

Η παρουσία της Ρωσίας στην περιοχή δεν είναι κάτι το πρωτόγνωρο, είναι η ομαλή συνέχεια της παρουσίας της ΕΣΣΔ στη Βαλκανική χερσόνησο που για μεγάλο χρονικό διάστημα θεωρούνταν προνομιακός χώρος άσκησης εξωτερικής πολιτικής και ανάπτυξης των συμφερόντων της.

Συγκεκριμένα στις 6 Αυγούστου 1991 η Ρωσία με επιστολή του τότε ΥΠΕΞ στον Γκλιγκόροφ, αναγνώρισε τα Σκόπια με την ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας», παρά τις αντιδράσεις της ελληνικής διπλωματίας και το κρίσιμο της χρονικής περιόδου όπου ο ελληνισμός αναζητούσε υποστηρικτές των θέσεών του σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η Ρωσία νοιώθοντας τη δυσμενή θέση στην οποία είχε περιέλθει μετά την απώλεια του ελέγχου επιρροής στην περιοχή προσπάθησε να αναλάβει ενεργητικότερο ρόλο ορμώμενη από τις δυνατότητες που κατέχει στην παγκόσμια παραγωγή και τη μεταφορά υδρογονανθράκων.

Η κίνηση της Μόσχας να αναγνωρίσει τα Σκόπια πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της στρατηγικής που είχε αναπτυχθεί και αποσκοπούσε στην αναθέρμανση των παραδοσιακών σχέσεων με τις σλαβικές χώρες. Επιπλέον η αιφνιδιαστική κίνηση αναγνώρισης των Σκοπίων αποτέλεσε μέρος της αναζήτησης της ρωσικής εξωτερικής πολιτικής για ένα νέο διεθνή ρόλο όπου επιθυμεί να λάβει τη θέση που της αρμόζει στο παγκόσμιο σύστημα.

Η ρωσική ηγεσία, έχοντας συνειδητοποιήσει την σκληρή πραγματικότητα, ακολουθεί μια αυστηρά πραγματιστική πολιτική. Η διαπίστωση ότι οι περισσότερες χώρες των Βαλκανίων ρέπουν προς τους δυτικούς οργανισμούς

(NATO, E.E.) με εξαίρεση τη Σερβία ,που δεν έχει ξεκάθαρο προσανατολισμό, την οδήγησε στο να συνάψει προνομιακές σχέσεις με τη Σερβική κυβέρνηση εκτιμώντας ότι θα ανακόψει τις επιδιώξεις της Δύσης στην περιοχή.

Η Ρωσία τα τελευταία χρόνια, υποστήριζε την κυβέρνηση Γκρουέφσκι διότι η πολιτική που ασκούσε ταυτίζονταν με τα σχέδια της για την μη προσέγγιση της χώρας με τους δυτικούς θεσμούς. Με τη συνεχή αρνητική στάση του Γκρουέφσκι υποδαυλιζόνταν οι προσπάθειες για λύση του προβλήματος με την Ελλάδα άρα και τα Σκόπια απομακρύνονταν από τη συμμετοχή τους στους δυτικούς οργανισμούς (NATO-EE) και επιτυγχάνονταν τα συμφέροντα της Ρωσίας.

Στην τελευταία κρίση δεν υποστήριξε την προσπάθεια Ζάεφ αλλά αντίθετα προσπάθησε έμμεσα να μην σχηματιστεί κυβέρνηση στο κρατίδιο, ενισχύοντας τον αρνητισμό του σλάβου Προέδρου ώστε να συνεχιστεί η κρίση στην οποία είχε περιέλθει η χώρα. Κατήγγειλε μάλιστα τη δύση για παρεμβατισμό λόγω της επισκέψεως του βοηθού ΥΠΕΞ των ΗΠΑ στα Σκόπια που τελικά οδήγησε στο σχηματισμό κυβέρνησης και στην επιστροφή στην ομαλότητα.

Ο Ζάεφ σε δηλώσεις του την τελευταία περίοδο ανέφερε ότι περιμένει την αρνητική αντίδραση της Ρωσίας στις προσπάθειες της χώρας του για να γίνει το 30^ο μέλος του NATO αλλά δεν γίνεται διαφορετικά και αποτελεί μονόδρομο για τα Σκόπια. (newpost.gr,2017).

Είναι γεγονός ότι η νέα κυβέρνηση των Σκοπίων επιθυμεί την επίλυση των προβλημάτων με την Ελλάδα, δεν θέλει πλέον να αποτελεί μέρος του προβλήματος, γνωρίζει ότι το μέλλον της βρίσκεται στη δύση και περνάει μέσα από μια ισχυρή συμμαχία με τη Χώρα μας.

5.7 Ευρωπαϊκή Ένωση και πΓΔΜ

Η Ε.Ε θέλοντας με τη σειρά της να αναδειχτεί σε παίκτη-κλειδί στην περιοχή (Key player) ενεπλάκη ενεργά τόσο στον προσανατολισμό των Βαλκανίων μετά τον πόλεμο του Κοσσυφοπεδίου όσο και στο ζήτημα της ονομασίας των Σκοπίων.

Η Ευρώπη προκρίνει για την περιοχή την τακτική της οικονομικής διείσδυσης που τελικά ως επακόλουθο έχει και την πολιτική επιρροή. Η κύρια επιδίωξη είναι η ανάπτυξη της ασφάλειας και η ενίσχυση της σταθερότητας στη Βαλκανική.

Ειδικότερα για το θέμα της ονομασίας, βραχυπρόθεσμα δικαίωσε τις θέσεις της Ελλάδας που είναι και πλήρες μέλος της Ένωσης, αλλά δεν αποτελούσε τον ισχυρό μοχλό πίεσης που θα επίλυε το ζήτημα ριζικά και θα οδηγούσε στη λύση. Έτσι ενώ η διάσκεψη κορυφής των κρατών μελών της Ε.Ε στη Λισσαβώνα στις 26 Ιουνίου 1992, αποφάσισε να μην αναγνωρίσει την πΓΔΜ με όνομα που θα περιέχει τον όρο Μακεδονία, ένα χρόνο αργότερα καταστρατηγώντας αυτή την απόφαση επτά Ευρωπαϊκές χώρες, ανάμεσα τους και οι ισχυροί της Ευρώπης, Γερμανία, Γαλλία και Βρετανία, αναγνώρισαν την γείτονα χώρα με την προσωρινή της ονομασία (πΓΔΜ). Στη συνέχεια η Αθήνα δέχτηκε ισχυρότατες πιέσεις από τους ευρωπαϊκούς εταίρους για άρση του μονομερούς εμπάργκο που επέβαλε στα Σκόπια το 1994, οι οποίες κορυφώθηκαν με την παραπομπή της Ελλάδας από την Κομισιόν¹⁰ στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, στις 13 Απριλίου 1994.

Στη συνέχεια με την συμφωνία της Αχρίδας η ΕΕ έθεσε σε εφαρμογή το σύμφωνο σταθερότητας και συνεργασίας με την πΓΔΜ. Η σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Θεσσαλονίκης 19 και 20 Ιουλίου 2003 αποτέλεσε κομβικό σημείο στην διαδικασία για το ευρωπαϊκό μέλλον των Δυτικών Βαλκανίων. Στις 22 Μαρτίου 2004 η πΓΔΜ υπέβαλε επίσημα αίτηση για ένταξη στην ΕΕ και το 2005 έγινε υποψήφια χώρα για προσχώρηση. Στις 16 Οκτωβρίου 2013, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ για την περίοδο 2013-2014 παρουσιάζοντας παράλληλα τις ετήσιες εκθέσεις προόδου για τις υποψήφιες και εν δυνάμει υποψήφιες χώρες. Συνολικά, η πΓΔΜ είχε επιτύχει σημαντική σύγκλιση με το κοινοτικό κεκτημένο και φάνηκε συνεπής στις υποχρεώσεις της αναφορικά με τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Ωστόσο είναι απαραίτητο η χώρα να προσηλωθεί στο δημοσιονομικό έλεγχο, στην αναβάθμιση της διοικητικής της ικανότητας και στη νομοθετική ενδυνάμωση της περιφερειακής και κοινωνικής πολιτικής.

Είναι φανερό, από τις προαναφερόμενες προσπάθειες, ότι οι σύμμαχοι και εταίροι της Ελλάδας επιθυμούν την άμεση ένταξη του γειτονικού κράτους στους δυτικούς θεσμούς έστω κι αν υφίσταται το πρόβλημα της ονομασίας προκειμένου

10. Η Κομισιόν είναι θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με απώτερο σκοπό την προστασία των κοινοτικών συμφερόντων των κρατών μελών της Ένωσης. Ιδρύθηκε το 1951 και έχει ως έδρα τις Βρυξέλλες, διατηρώντας επίσης γραφεία στο Λουξεμβούργο και αντιπροσωπείες σε όλες τις χώρες της Ένωσης

να σταθεροποιήσουν την περιοχή και να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα τους. Γνωρίζουν ότι η περιοχή διαμορφώνεται μέσα από μια εύφλεκτη ποικιλομορφία θρησκείων, εθνικισμού και συμφερόντων και επιθυμούν τη σύντομη μετάβαση της στη δυτική σφαίρα επιρροής.

Επιπλέον η Ε.Ε φανερώνοντας το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της για την περιοχή, εκτός του Συμφώνου Σταθερότητας που αποτελεί μια διεθνή συνεργασία με χώρες, οργανισμούς και προγράμματα από όλον τον κόσμο, προχώρησε σε μια ακόμη πιο στενή (διμερή) σχέση με τα Δυτικά Βαλκάνια, με την προώθηση της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Η συγκεκριμένη διαδικασία προσφέρει ένα θεσμοθετημένο πλαίσιο εμπορικών σχέσεων, αναπτυξιακής βοήθειας και προώθησης των ευρωπαϊκών αξιών προχωρώντας κι ένα βήμα παραπέρα καινοτομώντας με την επιπλέον αναγνώριση της ιδιότητας του εν δυνάμει υποψήφιου μέλους της Ε.Ε .

Στόχος είναι η εξασφάλιση της ειρήνης της σταθερότητας και της ευημερίας, παράγοντες απαραίτητους και για την εσωτερική και εξωτερική ασφάλεια της ίδιας της Ε.Ε, μέσα από την προοπτική της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης και της απόλαυσης των αγαθών της ευημερίας και της ειρήνης που απολαμβάνουν τα κράτη μέλη.

Είναι φανερό, ότι η διαρκής ειρήνη και σταθερότητα στα Βαλκάνια μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την οικονομική ανάπτυξη, την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών σε όλα τα κράτη της περιοχής, τη διατήρηση των υπάρχοντων συνόρων και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των μειονοτήτων.

Η ΕΕ στοχεύει η ένταξη των Σκοπίων να αποτελέσει άλλο ένα βήμα προς την ολοκλήρωση της στα Βαλκάνια. Σε μια δυναμική προσπάθεια, που περιλάμβανε, την ένταξη της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας που πιθανόν να ολοκληρωθεί και με την είσοδο της Αλβανίας να δημιουργηθεί μια συμπαγής μάζα κρατών με κοινά συμφέροντα, ενστερνιζόμενα την πολιτική της, σε μια περιοχή από την Αδριατική ως τη Μαύρη θάλασσα δρώντας ανασχετικά στη Ρωσική επιρροή και τον ισλαμικό εξτρεμισμό της Ανατολής, διαδίδοντας ειρηνικά, τη μεγαλοσύνη του δυτικού πολιτισμού.

Κεφάλαιο 6^ο

Το μέλλον των Σκοπίων

Εισαγωγή

Έχοντας αναλύσει διεξοδικά την υφιστάμενη κατάσταση στα Σκόπια και λαμβάνοντας υπόψη τις πτυχές του «Μακεδονικού ζητήματος» από τις απαρχές του όλου προβλήματος καλούμαστε να αφουγκραστούμε την πραγματικότητα και να καταλήξουμε στις δυνατότητες του κρατιδίου στο ευρύτερο αλλά και στο εγγύς περιβάλλον των Βαλκανίων.

6.1 Το μέλλον της πΓΔΜ στο ευρύτερο περιβάλλον

Είναι πλέον φανερό ότι ο χρόνος πιέζει τη FYROM να συμμετάσχει στη λύση του προβλήματος της ονομασίας και να σταματήσει να αποτελεί μέρος του. Οι αποσχιστικές τάσεις του Αλβανικού παράγοντα και οι φιλοβουλγαρικές ροπές που αναπτύσσονται ειδικά τον τελευταίο διάστημα στο εσωτερικό της, αναδεικνύουν την ένταξη της στο NATO και την Ε.Ε σε μονόδρομο για την επιβίωσή της. Οι Σκοπιοί πλέον αδυνατούν να προβάλλουν την εσωτερική αστάθεια ως διπλωματικό αίτημα για επίλυση προκειμένου να σταθεροποιηθεί η περιοχή. Γνωρίζουν τη λύση και οφείλουν να προχωρήσουν δίχως τους προβληματισμούς του παρελθόντος στην πορεία που έχει προετοιμάσει η διεθνής κοινότητα.

Τα Σκόπια πρέπει να αντιληφτούν ότι ο δρόμος της αδιαλλαξίας ουσιαστικά λειτουργεί ενάντια στα εθνικά τους συμφέροντα. Είναι η στιγμή να αδράξουν την ευκαιρία, να γίνουν πλήρως αναγνωρισμένα μέλη της παγκόσμιας κοινότητας και καθοδηγούμενα από το κοινοτικό δίκαιο να μοιραστούν με τα υπόλοιπα κράτη της ΕΕ το κοινό Ευρωπαϊκό όραμα για μια Ευρώπη των λαών της κοινής ειρήνης όπου τα συμφέροντα ενώνουν και δεν διαχωρίζουν τους λαούς της.

Επιπλέον λόγω της θέσης τους στο κέντρο της Βαλκανικής, θα αποτελέσουν, το σταυροδρόμι τόσο των εμπορικών διόδων από τον βορρά στον νότο και αντίστροφα, όσο και το διαμετακομιστικό κέντρο στην νέα πολιτική των αγωγών υδρογονανθράκων και φυσικού αερίου που θα διασχίζουν την περιοχή. Οι πολίτες της μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα ανέχειας και δυσκολιών θα έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο πράγμα που θα άρει

τους έντονους φυλετικούς διαχωρισμούς που διχάζουν τη χώρα τα τελευταία χρόνια.

Τα τελευταία γεγονότα, με την ανάδειξη της νέας κυβέρνησης Ζάεφ, έδωσαν ώθηση στη δημιουργία κλίματος για μια νέα προσπάθεια συμβιβασμού και κοινής πορείας για τους λαούς της περιοχής. Η Ελλάδα οφείλει να εκμεταλλευτεί τα πλεονεκτήματα που απέκτησε ειδικά μετά την απόφαση του Βουκουρεστίου, όχι ως μέσο παρεμπόδισης της ένταξης των Σκοπίων στους διεθνείς οργανισμούς, αλλά ως φάρο που δείχνει το μονοπάτι προς την ομαλοποίηση των σχέσεων μεταξύ των δύο κρατών αποφέροντας ταυτοχρόνως ειρήνευση στην περιοχή.

Με την είσοδο της χώρας στο NATO εξαυλώνεται ο κίνδυνος διαμελισμού της πΓΔΜ που από την στιγμή της ανεξαρτησίας της ταλανίζει το εσωτερικό της. Ο μέσος πολίτης των Σκοπίων θα έχει τη δυνατότητα να ζήσει σε ένα ασφαλές περιβάλλον μακριά από τους στείρους επεκτατισμούς του Αλβανικού εθνικισμού.

Άλλωστε κι ο ΥΠΕΞ των Σκοπίων Ντιμιτρόφ δήλωσε ότι «Αν έχουμε ένα μέλλον, είναι ένα κοινό, ευρωπαϊκό μέλλον». Πρόσθεσε πως θα ήθελε τα δικά του παιδιά να θεωρούν ότι στην Ελλάδα έχουν φίλους, υπογραμμίζοντας: «Είμαστε στην αίθουσα αναμονής πολλά χρόνια. Το πεπρωμένο μας είναι η Ευρώπη. Θα θέλαμε να είμαστε μέλος της ΕΕ και του NATO».(skai.gr,2017)

Η επίλυση του ζητήματος δεν πρέπει να περιέχει γκρίζες περιοχές όπως η ανεξαρτησία του Κοσσυφοπεδίου, οφείλει να είναι μια νίκη της διεθνούς νομιμότητας και της θέλησης των λαών για ειρήνη και ευημερία.

6.2 Το μέλλον της πΓΔΜ στο εγγύς περιβάλλον

Στο εγγύς περιβάλλον της βαλκανικής, η επίλυση των δυσχερειών που αφορούν την πΓΔΜ θα αποτελέσει ισχυρό καταλύτη στη διευθέτηση πολλών ανοικτών ζητημάτων που ταλανίζουν την περιοχή από την εποχή ακόμα του οθωμανικού ζυγού.

Οι άριστες σχέσεις της Ελλάδας με τα Σκόπια θα οδηγήσουν στην άνθηση του εμπορίου διότι η π.Γ.Δ.Μ. λειτουργεί και σαν ενδιάμεσος τροφοδότης χωρών και περιοχών όπως η Βοσνία και το Κοσσυφοπέδιο, οι συναλλαγές των οποίων με την π.Γ.Δ.Μ. διευρύνονται σταθερά. Η ολοκλήρωση έργων υποδομής και ιδιαίτερα των νέων οδικών αξόνων αναμένεται να προκαλέσουν ραγδαία αύξηση

των οδικών μεταφορών ανάμεσα στις δύο χώρες, είτε αφορούν δικές τους εμπορικές συναλλαγές είτε συναλλαγές με τη βόρεια και δυτική Ευρώπη.

Κατόπιν η βελτίωση των κλονισμένων σχέσεων της χώρας με τη Βουλγαρία θα οδηγήσουν στην εξισορρόπηση της επεκτατικής πολιτικής της Τουρκίας στην περιοχή που χρησιμοποιώντας την μουσουλμανική μειονότητα ως βραχίονα επιρροής επιδιώκει την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της.

Ο κοινός σκοπός που θα προκύψει από την ένταξη στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ θα συνετίσει και την Αλβανία αποτελώντας ανασταλτικό παράγοντα στον συνεχή υποκινούμενο διχασμό μεταξύ της αλβανικής μειονότητας και τους Σλάβους των Σκοπίων.

Ο Ζάεφ έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει τον ηγέτη - σταθμό για το μέλλον των Σκοπιανών οδηγώντας τους εκεί που πραγματικά ανήκουν μακριά από την εξυπηρέτηση των Ρωσικών ιμπεριαλιστικών τάσεων και ιδεών. Μακριά από την πόλωση που ο Γκρουέφσκι είχε καλλιεργήσει στο εσωτερικό της χώρας. Με γνώμονα την ισοπολιτεία και την ισονομία που συμφωνήθηκε στην Αχρίδα το 2001 οι δύο κοινότητες έχουν την δυνατότητα να ζήσουν ειρηνικά δίχως προστατευτισμούς από εξωτερικούς παράγοντες.(armynow.net/hlias-kouskoubelis,2017)

Άλλωστε η πολιτική σκέψη των ΗΠΑ για την περιοχή περνά από την επίλυση του Σκοπιανού ζητήματος. Τα ανοικτά θέματα των Βαλκανίων οφείλουν να λάβουν τέλος ώστε να γίνουν πρότυπο σταθερότητας για όλες τις χώρες του αναπτυγμένου κόσμου και οι πολίτες τους να ζήσουν όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από τη νέα κοινή πορεία μακριά από την ουτοπία του κουμμουνιστικού παρελθόντος τους.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι ήδη η νέα κυβέρνηση των Σκοπίων κάνοντας βήματα συμφιλίωσης αποκηρύσσει το εθνικιστικό «Μακεδονικό» παρελθόν και διαμέσου του νέου Υπουργού Πολιτισμού λαγκιόζόφσκι τονίζεται η διακοπή του σχεδίου «Σκόπια 2014» (πλήθος αγαλμάτων που υπενθυμίζουν το «Μακεδονικό παρελθόν») με ταυτόχρονη υιοθέτηση νέου νόμου για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της πΓΔΜ στοχεύοντας στην από- κομματικοποίηση των θεσμών στον τομέα του πολιτισμού.

Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα της εργασίας θα κινηθούν σε δύο επίπεδα: στο πρώτο θα αναφέρονται στα γεγονότα της τελευταίας κρίσης που επηρέασε την πολιτική σκηνή στα Σκόπια και στο δεύτερο θα αναφέρονται στις σχέσεις της Χώρας μας με την πΓΔΜ υπό το πρίσμα της νέας καταστάσεως που διαμορφώθηκε στο γειτονικό κρατίδιο.

Αρχικά, διαπιστώνουμε ότι η πολιτική Γκρούεφσκι έχει διαβρώσει τις όποιες δημοκρατικές δομές των Σκοπίων σε σημείο που ο Πρόεδρος της πΓΔΜ δεν έδινε την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Ζάεφ αν και το κόμμα του είχε το μεγαλύτερο ποσοστό των ψήφων.

Η καχυποψία στις σχέσεις μεταξύ Αλβανών και Σλάβων συνεχίζουν να ενυπάρχουν λειτουργώντας διχαστικά στην ιδιοσυστασία του γειτονικού κράτους. Το σλαβικό στοιχείο αδυνατεί να ξεχάσει τα γεγονότα του 2001 που οδήγησαν τα Σκόπια στα πρόθυρα ενός γενικευμένου εμφύλιου πολέμου.

Τα Σκόπια λόγω της θέσης τους στη βαλκανική χερσονήσου κινούν το ενδιαφέρον των μεγάλων δυνάμεων που με τη σειρά τους προσπαθούν να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους. Είναι φανερό ότι οι πολιτικές δυνάμεις της γειτονικής χώρας εξυπηρετούν τις επιδιώξεις ισχυρών δυνάμεων αποσκοπώντας στην αρωγή τους για την αύξηση της επιρροής τους στην περιοχή. Τα Σκόπια αποτελούν άλλο ένα πεδίο ανταγωνισμού στον άτυπο πόλεμο, παγκόσμιας μορφής, εξυπηρέτησης συμφερόντων μεταξύ των ΗΠΑ και της Ρωσίας όπου μάχονται δια αντιπροσώπων.

Η επίσκεψη του Αμερικάνου ΥΠΕΞ που επέφερε και τη διευθέτηση των πολιτικών ζητημάτων στα Σκόπια αποδεικνύει το βαθμό επηρεασμού της χώρας από την Υπερδύναμη. Η θέληση των ΗΠΑ είναι η επίτευξη της εσωτερικής ειρήνης και πολιτικής σταθερότητας. Πιστεύουν στις κυβερνήσεις συνασπισμού με τη συνδρομή των Αλβανικών πολιτικών κομμάτων. Οι δύο κοινότητες οφείλουν να συγκυβερνήσουν και να αγωνιστούν για το κοινό μέλλον τους.

Οι πρώτες διατυπωμένες απόψεις της νέας κυβέρνησης Ζάεφ που διαφαίνονται και μέσα από τις δηλώσεις του ίδιου φανερώνουν διαλλακτικότητα και θέληση για επίλυση των ανοικτών θεμάτων με όλες τις γειτονικές χώρες των Σκοπίων. Δηλώνουν πραγματιστές και επιθυμούν να ανακαλύψουν κοινό τόπο αποφάσεων με την Ελλάδα για το θέμα της ονομασίας καθώς και με τη

Βουλγαρία στο θέμα της μειονότητας που υποστηρίζει ότι υφίσταται εντός της επικράτειας των Σκοπίων. Ήδη τα μεγαλεπήβολα σχέδια Γκρουέφσκι διεκόπησαν για την ανάδειξη του «Μακεδονικού παρελθόντος» του κρατιδίου.

Οι απλοί πολίτες και η πολιτική ηγεσία είναι πλήρως πεπεισμένοι ότι το μέλλον της χώρας είναι εντός του δυτικού συνασπισμού κρατών που εκφάνσεις του είναι το ΝΑΤΟ και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Φληναφήματα και παλινδρομήσεις ανάμεσα σε δυτικά και ανατολικά πρότυπα ανήκουν στο παρελθόν. Η σύγχρονη πρακτική απέδειξε ότι η σταθερότητα και η ευμάρεια ενυπάρχει μόνο εντός της δυτικής συμμαχίας και η Ελλάδα είναι αυτή που θα τους οδηγήσει εντός αυτής της μοναδικής στον κόσμο, σε μέγεθος, ένωση κρατών με κοινά συμφέροντα και προσανατολισμό.

Η Χώρα μας βρίσκεται μπροστά στη μεγάλη ευκαιρία ανάκτησης της δεσπόζουσας θέσης της στο χώρο των Βαλκανίων. Είναι η «νησίδα» σταθερότητας στην περιοχή και αποτελεί το παράδειγμα προς ολοκλήρωση για τις υπόλοιπες χώρες. Ήδη έχουν ξεκινήσει προσπάθειες διευθέτησης των διαφορών με την Αλβανία και την πΓΔΜ κάτι που είναι κρίσιμο σε μια εποχή που ο εθνικισμός επανέρχεται στη χερσόνησο του Αίμου.

Στον ευρύτερο χώρο υπάρχουν προσπάθειες από τις μεγάλες δυνάμεις να εφελκύσουν τις κυβερνήσεις των κρατών προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα τους. Ακόμα και η Κίνα μέσω της αναβίωσης του «Δρόμου του Μεταξιού» επιθυμεί να εδραιωθεί με οικονομικά ερείσματα, αναπτύσσοντας οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα αλλά και έργα σε επιπλέον υποδομές που είναι κρίσιμες για τους πολίτες των χωρών.

Την παρούσα περίοδο το Κοσσυφοπέδιο, η Βοσνία, το Μαυροβούνιο και η Αλβανία προβληματίζουν έντονα για την ασφάλεια των Βαλκανίων αφού υπάρχουν αποδείξεις για την εγκατάσταση πυρήνων ισλαμικής τρομοκρατίας καθώς και για την ανάμειξη τους στο εμπόριο ναρκωτικών και ανθρώπων προς την υπόλοιπη Ευρώπη.

Ο αστάθμητος παράγοντας Τουρκία προβαίνει συνεχώς σε κινήσεις διέγερσης του θρησκευτικού συναισθήματος των ομόθρησκων της εμφανιζόμενη ως προστατεύουσα δύναμη των μουσουλμανικών μειονοτήτων στοχεύοντας στην ενστάλαξη της τουρκικής συνείδησης.

Η Ελλάδα πρέπει να αποτελέσει μέρος της λύσης για τα συνεχιζόμενα προβλήματα της περιοχής. Άμεσος στόχος της εξωτερικής μας πολιτικής οφείλει να γίνει η ανάσχεση της τουρκικής επιρροής.

Η εκπόνηση και διατήρηση μιας σταθερής στρατηγικής, ανεξαρτήτως πολιτικών πεποιθήσεων, είναι ουσιώδες συστατικό για να καταφέρει η Ελλάδα να πείσει τη διεθνή κοινότητα ότι μπορεί να διασφαλίσει την ιστορική της κληρονομιά έναντι οιασδήποτε επιβουλής, να προστατέψει τα εθνικά της συμφέροντα και να αξιώσει την επίτευξη συνολικής λύσης για τα προβλήματα της περιοχής, εξασφαλίζοντας την ειρηνική συμβίωση των κρατών της Βαλκανικής. Με συνεχή προσπάθεια έχουμε την ευκαιρία να μετατραπούμε σε εμπορικό και ενεργειακό κόμβο συμβάλλοντας καταλυτικά στην ανασύνταξη των Βαλκανίων.

Επίλογος

Τα Σκόπια μετά από μια πολιτική αναταραχή που άρχισε με τις εκλογές του Δεκεμβρίου 2016 και ολοκληρώθηκε με τον σχηματισμό κυβέρνησης από τον Ζόραν Ζάεφ δείχνουν να επιστρέφουν στην ομαλότητα και την πολιτική σταθεροποίηση. Ταυτόχρονα διαφαίνεται μια στροφή προς την πραγματικότητα όσον αφορά την εξωτερική πολιτική του γειτονικού κράτους.

Οι διαμορφωμένες ισορροπίες στο εσωτερικό των Σκοπίων στοχεύουν στη διευθέτηση του χρονίζοντος ζητήματος της ονομασίας με την Ελλάδα. Οι εθνικιστικές ρητορικές και οι μεγαλοϊδεατισμοί του Γκρουέφσκι ανήκουν στο παρελθόν.

Τώρα είναι η ώρα της δράσης από τη Χώρα μας, για την αναζήτηση μιας αμοιβαίας αποδεκτής και συνολικής λύσης για όλα τα ζητήματα που προκαλούν αρνητισμό στις σχέσεις των δύο κρατών. Η άρση του αδιεξόδου θα είναι η θρυαλλίδα που θα προκαλέσει επανάσταση στη διακρατική επαφή των δύο λαών. Το οφέλη που θα προκύψουν θα είναι και για τις δύο πλευρές, τα Σκόπια θα εισέλθουν στους κόλπους μεγάλων οργανισμών όπως το NATO και η Ε.Ε εγκαθιδρύοντας την ηρεμία και το συναίσθημα ασφάλειας στο εσωτερικό της χώρας ενώ η Ελλάδα θα κάνει άλλο ένα βήμα προς την ανάληψη των ηνίων της περιοχής ως ηγέτιδα δύναμη καθορίζοντας με τη στάση της τις τύχες των λαών της Βαλκανικής.

Η ελληνική πλευρά, αντιλαμβανόμενη ώριμα τα νέα δεδομένα και τις ισορροπίες του παγκόσμιου γίνεσθαι έχει τη δυνατότητα να στείλει ένα μήνυμα ενωτικό προς την υπόλοιπη Ευρώπη ότι την εποχή που εμφανίζονται διασπαστικές επιρροές στους κόλπους της, αυτή είναι η συγκολλητική ουσία σε μια περιοχή που για χρόνια τα εθνικιστικά μίσση κυριαρχούσαν και χώριζαν τους λαούς.

Η Χώρα μας, οφείλει να αποδείξει ότι γνωρίζει και μπορεί να χειρίζεται δύσκολες καταστάσεις επιτυγχάνοντας θετικό αποτέλεσμα τόσο για τους Έλληνες όσο και για τους υπόλοιπους Βαλκάνιους λαούς.

Βιβλιογραφία- Πηγές

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Αλειφαντής, Στέλιος. Η Κρίση της FYROM. Τα Βαλκάνια σε Αναζήτηση Σταθερότητας . Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Φλώρος.
2. Αλέξανδρος, Τάρκας. Αθήνα - Σκόπια. Πίσω από τις κλειστές πόρτες. Ο απόρρητος φάκελος 1991-1995. Vol. Β. Αθήνα: Εκδόσεις Λαβύρινθος , 1995.
3. Θάνος, Ντόκος. Ο Γεωστρατηγικός Ρόλος της Τουρκίας. Αθήνα: Εκδόσεις Τουρίκη, 2001.
4. Γεώργιος, Δελαστίκ. Το Τέλος των Βαλκανίων. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνος, 2008.
5. Γεωργίου, Βασίλειος. Η Μακεδονία στο Μάτι του Γιουγκοσλαβικού Κυκλώνα. 3η Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Ε. ΡΗΓΑ, 1997.
6. Λυγερός, Σταύρος. Εν Ονόματι της Μακεδονίας. Ο διπλωματικός Πόλεμος για το Όνομα. Αθήνα: Εκδόσεις Α.Α. Λιβάνης, 2008.
7. Σφετας, Σπυρίδων. Εισαγωγή στη βαλκανική Ιστορία. Vol. Β/ΙΙ. Αθήνα: Εκδόσεις Βαϊνάς, 2011.
8. Γρυλλάκης, Νικόλαος (Αντιστράτηγος ε.α.). Η Μακεδονία χθες, σήμερα και αύριο, Εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ. Αθήνα 2008.
9. Κοππά, Μαριλένα. Μια Εύθραυστη Δημοκρατία: Η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας Ανάμεσα στο Παρελθόν και το Μέλλον. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα, 1994.
10. Μέρτζος, Νικόλαος. Μακεδονία η Γεωστρατηγική, η Διαπραγμάτευση, η Υπεράσπιση: Ημερίδα 10ης Δεκεμβρίου 2007. Εθνικές Επάλξεις. Νοε-Δεκ 2007 (τεύχος 79). Αθήνα 2007
11. Μέρτζος, Νικόλαος. ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ Παίγνιο Γεωπολιτικής. Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Θεσσαλονίκη, 2012.
12. Μέρτζος, Νικόλαος. Βαθύ βαρομετρικό στα Βαλκάνια. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 2011.
13. Παπαπαναγιώτου Α. Το Μακεδονικό Ζήτημα και το Βαλκανικό Κομμουνιστικό Κίνημα 1918-1939. Εκδόσεις Θεμέλιο. Αθήνα, 1992.

14. Ριζάς, Σωτήρης. Το Μακεδονικό Ζήτημα: Εξωτερική Επέμβαση και Ελληνική Πολιτική. Εκδόσεις Γρηγόρη. Αθήνα, 1996.
15. Σφέτας Σπυρίδων και Κυριάκος Κεντρωτής. ΣΚΟΠΙΑ Σε Αναζήτηση Ταυτότητας και Διεθνούς Αναγνώρισης. Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου. Θεσσαλονίκη, 1994.
16. Καργάκος Σαράντος. Από το Μακεδονικό ζήτημα στην εμπλοκή των Σκοπίων. Εκδόσεις Gutenberg. Αθήνα, 1992.
17. Μάρτης Νικόλαος. Η πλαστογράφηση της ιστορίας της Μακεδονίας. Εκδόσεις Μαλλιάρης. Αθήνα, 1983.
18. Ηλίας Κουσκουβέλης. Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις. Εκδόσεις Ποιότητα, Θεσ/νικη, 2007.
19. Α. Βακαλόπουλος. Ο ένοπλος αγώνας στη Μακεδονία 1904-1908, Εκδόσεις Ηρόδοτος, Αθήνα 2009
20. Κ. Βακαλόπουλος. Το Μακεδονικό Ζήτημα. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο Α.Ε., 2009.
21. Μάρτης Νικόλαος. Η συνθήκη του Αμστερνταμ. Εκδόσεις Ελληνοεκδοτική, Αθήνα 2000
22. Μάρτης, Νικόλαος. Η πλαστογράφηση της ιστορίας της Μακεδονίας. Αθήνα: Ευρωεκδοτική επε, 1983.
23. Θεσσαλονίκης, Δικηγορικός Σύλλογος. Ίλιντεν 1903-1993. Θεσσαλονίκη: Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, 1993.
24. Χολέβας, Ιωάννης. Η Ενδιάμεση Συμφωνία Αθηνών-Σκοπίων. Αθήνα: Πελασγός, 1995.
25. Κουζινόπουλος, Σπύρος. Τα παρασκήνια του Μακεδονικού ζητήματος. Αθήνα: Καστανιώτης, 2008.
26. Βερέμης, Θάνος. Βαλκάνια από τον 19ο ως τον 21ο αιώνα. Δόμηση και αποδόμηση κρατών. Αθήνα: Πατάκη, 2005.
27. Βαληνάκης-Ντάλης. Το ζήτημα των Σκοπίων. Αθήνα: Σιδέρης, 1996.
28. Δελαστικός, Γιώργος. Το τέλος των Βαλκανίων. Αθήνα: Λιβάνη, 2008.

29.Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Μακεδονία ιστορία και πολιτική. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1991.

30.Ινστιτούτο Διεθνών Πολιτικών και Στρατηγικών Μελετών. Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ. Αθήνα: ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ, 1992.

31.Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων, Βαλκανικές όψεις. «Η ΠΓΔΜ μετά τη Συμφωνία της Οχρίδας.» Ιανουάριος 2005.

32.Οι όμηροι των Σκοπίων. Θεσσαλονίκη: Εταιρία Μακεδονικών Σπουδών, 2008.

33. Σακελαρίου, Μ. Β. Μακεδονία. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1982.

Ξένη Βιβλιογραφία

Νταβούντογλου, Αχμέτ. Το Στρατηγικό Βάθος. Η Διεθνής Θέση της Τουρκίας. Μετάφραση Ραπτόπουλος Νικόλαος. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα, 2010.

Θεσμικά κείμενα διεθνών οργανισμών

1."Ενδιάμεση Συμφωνία Νο. 32193 μεταξύ Ελλάδας - ΠΓΔΜ." Νέα Υόρκη, 1995. 32.

2. "Απόφαση υπ' αριθ.47/225 (Περί Ένταξης της FYROM στον ΟΗΕ)." Γενική Συνέλευση Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Νέα Υόρκη, 1993. 1.

3."Απόφαση υπ, αριθμ. 2011/37 του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης στην προσφυγή της ΠΓΔΜ κατά της Ελλάδας." Χάγη: Διεθνές Δικαστήριο Χάγης, 2011.

Περιοδικός τύπος

1. Κωφός, Ευάγγελος. "Η Επίσημη Ελληνική Επιχειρηματολογία." Ημερήσια Καθημερινή, 2008.

2. Καθημερινή. Β. Νέδου. Επί τάπητος οι διμερείς διαφορές με τα Τίρανα, 12 Νοεμβρίου 2017.(Εντυπη έκδοση)

3. Καθημερινή. Σταύρου Τζίμα, Πρώτα το ακρωνύμιο, μετά το όνομα,9 Ιουλίου 2017. (Εντυπη έκδοση)

4. Καθημερινή. Β. Νέδου. Η ιστορική σύσκεψη του 92 για τα Σκόπια,16 Ιουλίου 2017.(Εντυπη έκδοση)

5. Κόντρα. Π. Μηλιαράκη. Το Μακεδονικό ζήτημα, 14 Σεπτεμβρίου 2017 (Έντυπη έκδοση)

6. Χρύσανθος, Λαζαρίδης. "Δέκα Απαγορευμένες Αλήθειες για το Σκοπιανό." Στρατηγική, Απρίλιος 2008: 114-115.

Διαδίκτυο

1. Εξέγερση Ίλιντεν. "Wikipedia." Τοποθεσία Web της Wikipedia. <https://el.wikipedia.org/wiki> (accessed Νοέμβριος 11, 2017).

2. Republic of Macedonia, State Statistical Office. "Wikipedia." Τοποθεσία Web της Wikipedia. 2017. http://www.stat.gov.mk/Default_en.aspx (accessed Σεπτέμβριος 09, 2017).

3. Strategy Reports. <http://strategyreports.wordpress.com> (accessed Οκτώβριος 7, 2017).

4. Ert.gr, <http://www.ert.gr/news/diethni/evropi/> accessed Οκτώβριος 15, 2017).

5. Κουσκουβέλης Ηλίας. <http://www.kouskouvelis.gr> (accessed Νοέμβριος 5, 2017).

6. The pressroom.gr <https://www.thepressroom.gr/> (accessed Οκτώβριος 15, 2017).

11. San Simera. 2002-2013. <http://www.sansimera.gr/> (accessed Νοέμβριος 23, 2017).

12. "Capital.gr." <http://www.capital.gr/News.asp?id=1211544> (accessed Αύγουστος 22, 2017).

Λοιπές Πηγές

1. Κουμουτσάκος, Γιώργος. "Τα Επόμενα Βήματα στις Σχέσεις Ελλάδα - ΠΓΔΜ." Ομιλία στο ΕΛΙΑΜΕΠ. Αθήνα, Ιανουάριος 10, 2012.

2. Πέννυ, Κονιτσιώτη Α. "Η Ενταξιακή Πορεία της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας στην Ε.Ε. και οι σχέσεις της με την Ελλάδα." Μελέτη, Αθήνα, 2009.

3. ΠΑΜΑΚ - Έκθεση έδρας Θουκιδίδης, 2017

4. ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ. ‘‘Νέα πρόκληση από τα Σκόπια: Ο Εμφύλιος Πόλεμος οδήγησε στην έξοδο των «Μακεδόνων» από το Αιγαίο’’, protothema.gr, <http://www.protothema.gr/greece/> (accessed Οκτώμβριος, 2017)
5. Σαρτζετάκης, Χρήστος. Το Μακεδονικό ζήτημα και το πρόβλημα με τα Σκόπια. Εθνικές Επάλξεις. Ιαν-Φεβ 2006 (τεύχος 70). Αθήνα 2006
6. ΤΑ ΝΕΑ. ‘‘Ερντογάν: «Όταν εμείς λέμε Θράκη εννοούμε και τη Θεσσαλονίκη και τα Σκόπια!»’’. ΤΑΝΕΑ.gr <http://www.tanea.gr/news/politics> (accessed Ιούλιος , 2017)